

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz üçüncü inkat

4 . VI . 1943 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	14	men mazbatası (1/86)	14:36,36:37,38:41,41:44
2. — Havale edilen evrak	14	2. — Vilâyet idaresi kanununun 58 nci	
3. — Müzakere edilen maddeler	14	maddesine bir fıkra eklenmesine dair ka-	
1. — Toprak mahsulleri vergisi hak-		nun lâyihası ve Dahiliye encümeni mazba-	
ında kanun lâyihası ve Muvakkat encü-		tası (1/88)	37

1. — SABIK ZABIT HULASASI

Talip Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Adliye encümeni mazbatası Encümene gönderildi;

1939 mali yılı hesabı katî kanunu lâiyhası kabul edildi;

Türkiye ile Almanya arasında münakit Ticari mübadelelerin tanzimine dair Anlaşmaya bağlı II numaralı listede gösterilen balık kontenjanının arttırılması hususunda Almanya Hükümetiyle teati edilen notaların kabul ve tasdikına;

Türk - Alman Ticaret ve Tediye Anlaşmasının temdidini hususunda Almanya Hükümetiyle teati edilen mektupların kabul ve tasdikına;

Türkiye ile Almanya arasında münakit Ticari mübadelelerin tanzimine dair Anlaşma çerçevesi dahilinde Almanya'dan ithal edilecek prokinin mukabilinde Almanya'ya aynı kıymette afyon ih-

raeı hakkındaki Anlaşmanın tasdikına;

Türkiye ile Almanya arasında münakit Ticari mübadelelerin tanzimine dair Anlaşmaya bağlı II numaralı listedeki balık kontenjanının arttırılması ve mukabilinde mezkûr Anlaşmanın I numaralı listesindeki fasulye, bakla, nohut ve darı kontenjanlarının aynı nispette tenzili hususunda Almanya Hükümetiyle teati olunan notaların tasdikına;

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası hakkındaki kanuna iki madde eklenmesine dair kanun lâiyhalarının birinci müzakereleri yapıldı;

Cuma günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis vekili

Sivas

Ş. Günaltay

Kâtip

Gaziantep

B. Kaleli

Kâtip

Samsun

N. Fırat

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Takrirler

1. — Yozgad mebusu Sırrı İçöz'ün Gözlükçülük hakkındaki 3958 sayılı kanunun muvakkat 2 nci maddesindeki (Bir ticarethane açmak) ibaresinin tefsirine dair takriri (4/6) (Adliye, Bütçe ve Sıhhat ve içtimai muavenet encümenlerine);

Mazbatalar

2. — Devlet Denizyolları işletme umum müdürlüğü 1939 mali yılı katî hesabına ait mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı

muhasabat riyaseti tezkeresiyle Devlet Denizyolları umum müdürlüğü 1939 mali yılı katî hesabı hakkında kanun lâiyhası ve Divanı muhasabat encümeni mazbatası (3/59, 1/76) (Ruznameye);

3. — Kazanç vergisi kanunu ile fevkalâde vaziyet dolayısıyla bazı vergi ve resimlere zam icrasına ve bazı maddelerin mükellefiyet mevzuuna alınmasına dair olan 3828 ve 4040 sayılı kanunlara bazı hükümler ilâvesi hakkında kanun lâiyhası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/84) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

REİS — R. Canitez

KATIPLER: N. Fırat (Samsun), N. Baydar (Malatya),

REİS — Celse açılmıştır.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Toprak mahsulleri vergisi hakkında kanun lâiyhası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/86) [1]

REİS — Efendim, encümen bu lâiyhanın müstacelen müzakeresini teklif ediyor. Evvelâ bu teklifi reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

[1] 66 sayılı basmayazı ve ek zaptın sonundadır.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? H. MENTEŞE (İzmir) — Heyeti umumiyesi hakkında bir şey soracağım. Fakat evvelâ vekil beyin izahat vermesini rica edeceğim ve bu izahatı esnasında bazı esasatı belirtmesini rica edeceğim.

(Vekil yok sesleri).

REİS — Maliye vekili bey yok mu? Vekil Bey namma kim bulunuyor? (Başvekil Bey var sesleri).

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Maliye vekili Beyefendi rahatsızlığı dolayısıyla kendisi gelememiştir. Muhterem Başvekil buradadır. Hükümete teveccüh edecek suallere kendileri, encümene teveccüh edecek suallere de bendeniz cevap vereceğim.

H. MENTEŞE (İzmir) — 1942 senesinin fevkalâde masraflarının bugün tahakkuk etmiş yekûnu malûm olmak lâzıngelir. Binaenaleyh, evvelâ 42 senesinin fevkalâde masraflarının yekûnu nedir? Sonra Maliye vekili arkadaşımız, bütçenin umumî müzakeresi esnasında, fevkalâde masraflara karşılık olarak elde mevcut olan bazı rakamları bildirmiş ve varlık vergisinin 1942 senesinden devredilecek kısmıyla 1943 senesinde tahsil edilecek miktarının da bunlara ilâve edilmesini söyledikten sonra, fevkalâde masarîfe de şimdi müzakere edilmek üzere teklif edilmiş olan Toprak mahsulleri vergilerini karşılık tuttuğunu söylemişlerdir. ve buna ilâve olarak ta; istikraz salâhiyetimiz vardır, şayet bunlarla karşılanmazsa istikrazla bunu tamamlarız demişlerdi.

Evvelâ varlık vergisinin 1942 den 1943 e devir miktarı nedir. 1943 de tahsil edilecek miktar nedir. Bunların da bildirilmesini rica ediyorum. Sonra bu toprak mahsullerine tarh edilmek üzere teklif edilen vergiler, elbette Maliyece masrafa karşılık gösterildikten sonra, hasılatın ne olacağına dair de bir tahmin yapılmış olacaktır, bu tahminin miktarı nedir?

Bir de bu tahmin, geçen seneki mahsul esasına göre mi yapılmıştır. yoksa bu günkü vaziyetler nazarı dikkate alınmış mıdır?

Bu cihetlerin izahını rica ediyorum.

BAŞVEKİL Ş. SARACOĞLU (İzmir) — Arkadaşlar, geçen sene bütçe yapıldığı zaman 140 milyon lira kadar bir açık derpiş edilmişti. Bütçenin tatbikatı esnasında tahaddüs eden büyük zaruretlar, bilhassa askerî masrafları pek çok artırdı ve fevkalâde bütçe açığımızı o kadar çok artırdı ki bunu Varlık vergisiyle elde ettiğimiz 250 milyon lira ile ancak kapayabildik. Çünkü fevkalâde bütçemizin masraf kısmı 400 milyonu aşmış bulunuyor. Bu açığı da ancak 250 milyon lira ile kapayabiliyorduk. Bu seneki fevkalâde bütçemize gelince bu bütçe açığının büyük bir kısmını Maliye vekilinin bir iki fırsatta sizlere izah ettiği diğer varidat menbaları ile kapamak imkânı elde edilmiştir. Geri kalan açık 150 milyon liradır. Bu açığı da şimdi tetkik edeceğimiz vergi ile kapamağa çalışacağız. Bu vergi ile 110 - 130 milyon lira olacağımızı ümit ettiğimiz gibi, Varlık vergisinden de 30 - 50 milyon temin edeceğimizi ümid ediyoruz ve böylece yeni bir zaruret yeni bir masraf açmazsa fevkalâde bütçemizi de âdi bütçemiz gibi mütevazın olarak kapamak imkânını elde edeceğiz.

H. MENTEŞE (İzmir) — İzahat kâfidir, söz söylemiyeceğim.

E. SAZAK (Eskişehir) — Arkadaşlar Hükümeti Cumhuriyenin, bir çok işler arasında, yegâne faydalı olarak ve müspet olarak yaptığı, aşarı kaldırmış olması idi ve bundan da hepimiz sevinmiştik. Zamanın fevkalâdeliğini, ordunun ne şekilde ağır masraflara mal olduğunu hepimiz bildiğimiz için, varını yoğunu, ordu deyince kendisi ot yiyerek, buğdayını, arpasını Hükümetin emrine vermeyi seven bir millet, yani Hükümeti Cumhuriyenin köylüye yegâne hediyesi olan bu aşarın da böyle geri gelmesinden yine ürkmemiştir. Aşarı niye söylüyorsunuz diyeceksiniz. Kanunun maddelerinde bir yer gözüne ilişti de ondan. Biliyorsunuz ki böyle köylü denilen, müstahsil denilen sınıfta, bir vakit şahidi oldum, yüze gelen 30 - 40 kişi vardı, beş lira tophya madık, beş lira. Böyle günleri gördük. Buğdayın, taş okkası, kilosu değil, taş okkası 70 paraya, koyunun tanesi 80 kuruşa, bir liraya idi. Böyle devirleri de gördük. Partimiz ve Hükümet bu köylüyü nasıl kaldıracaksız diye didindi durdu. Köylünün koynuna beş on para koymağa nasıl muvaffak olacağız? O kadar yorulduk, uğraştık, kitaplar topladık, bu illete bir deva bulamadık. Saracoğlu Hükümeti bunu buldu. Bu kime tesir etti? 5 milyon çiftçi varsa, 2 bin kişi canlandı, eyice. Beş bin evde biraz neşe oldu. Belki yüz bin kişi de kendisini kurtardı. Geçen sene, malûmunuz, mahsul pek dar oldu. Bundan istifade edenler de pek az oldu. Ben çok kani idim ki, fevkalâde bir zaruret olmasaydı, Hükümet bu 100 bin kişiyi 2,5 milyona çıkarırdı, zaten Hükümetin emeli de bu idi.

Burada benim pek hoş görmediğim bazı şeyler vardır. Harp ekonomisi diye bir şey tutturuyoruz. Binnetice; eline nakit para geçen insanların eline geçen paranın kuvvei istiraiyesinin fazlaştırılması. Bütün bu şeyler bu zaviyeden görülüyor. Arkadaşlar, harp ekonomisi falan, filân. Hangi millet Türk gibi ordusuna, Hükümetine canını, kanını, malını vermeğe daima alışmıştır ve daima verecek olan bir millete böyle bir şeyin tatbiki düşünülür mü? Bu millete kötü yıllara da geniş vâdeli bir şey bulup vererek mahsulünü kaldırmasına yardım etmiyoruz. Biraz methedeyim. Bir Ziraat vekilimiz var, Allahın bir nimeti diyeceğim, çok kıymetlidir, amma imanım var, muvaffak olacaktır. Fakat Ziraat bankasının hali malûm, müstahsile yardım deyince hinde bir yoktur, o ne yapsın? Elinde değildir. Bugün bu yola girememişiz. Böyle bir vaziyette olan köylünün bu sene de şiddetle himaye edilmesi lâzımdır. Bilerek ve görerek ve iyi olmadığına da iman ederek bir şey teklif edeceğim. Teşkilâtı Esasiye kanunundan daha kuvvetli bir madde altına

koymalı, ki yeminli bir madde olsun ve fevkalâde hallerde bu Aşar kanunu da kalsın.

Şimdi gelelim maddelerde gördüğüm bazı hatalara : Bazı mahsullerimizden yüzde sekizden on ikiye kadar almak üzere Hükümete salâhiyet veriliyor. Ben bunu doğru bulmadım. Arpaya, buğdaya taallûku yok amma... Gelecek sene dar bir mahsul olur, ahvali fevkalâde de bûsbütün geçmemiş olur. Hükümetin bizden alacağı arpa, buğday kendisine kâfi gelmeyince veya kâfi mahsul alamayınca, kanun çıkmadan diğer arpaya da, buğdaya da rücu edebilir. Öteki tütün, üzüm, incir kime taallûk ediyorsa gelsin müdafaa etsin. Bendeniz her şeyden mak-tuan % 8 alınmasını doğru buluyorum. Acaba irat masrafı korumıyacak, benden % 12 mi alacaktır diye çiftçiye de korkutacak, herkese korkunç rüyalar gösterecek.

Sonra harman meselesinde sakat şeyler gördüm. Gerçi 3 - 5 gün amma, arkadaşlar, köylüye dağ başında harmanı beklemeye icbar etmekten kötü şey yoktur. Hele onu şuraya, buraya taşıtmak, bunu yapacağına harmanını ateşleyiver daha iyi. Bilhassa dağlık, çalılık ve yolsuz yerlerde, fıkara köylülere harmanını falan yere getir, diye müdahale etmek doğru değildir. Her köyde - eskiden adma muassir denirdi, mültezimler kordu - bunun gibi, her köyde % 8 alacak bir memur olmalıdır bence. Bunu heyeti ihtiyariyeye yaptırır ve dört köyün başına bir kontrol kor, üç dört tane de ölçücü insanlar kor. Azalar da icabında ölçerler. Devletin hakkını memur veya muhtar alır. Hiç olmazsa ölçme meselesi gecikmez. Hele bu sene mahsul biraz da inşaallah bereketli olursa ölçme işi güç olur. Bir tarafta harman beklerken öbür harmanı domuz yer veyahut başka bir ziyana mâruz kalır. Bunu ya kanundan bûsbütün çıkaralım veyahut kanunda tasrih edelim ki günü-gününe ölçülebilsin.

Sonra Maliyenin teklifinde bir sakatlık gördüm : Bu teşkilâta lüzum yoktur. Toprak mahsulleri ofisi borçlandırsın gitsin. Cibayet işiyle Maliye meşgul olmasın, Toprak ofisi cibayet etsin.

Biliyorum. lâyiha'yı şimdi elime aldım. Bir parça okuyabildim. Bazı yerleri açık değildir. Mesalâ fasulye denmiş, pazara çıkan taze fasulye ne olacak?

R. VARDAR (Zonguldak) — Göveri hariçtir.

E. SAZAK (Devamlı) — Amma böyle bir madde yoktur. Bunu bir maddede koyalım. Taze fasulyeden alınmayacaktır diye bir madde yoktur. Eski aşar nizamnamesinde bir şeyler vardır. Evin hariminde bilmem ne diye konmuştur. Köylerde her aile 15 - 20 dönüm bostan eker. Kendisine aittir. Bunlar ilerde bir sui tefehüme uğramasın. Bizim Maliye memurları kıraldan ziyade kıral taraftarıdır. Millet in aleyhinde

olunca iyi becerirler, onun için kanunda bunların tasrih edilmesi iyi olur gibi geliyor.

Sonra mesalâ narenciye vesaire gibi şeylerden de almıyor. Gerçi son zamanlarda bunların iyi para kazandıklarını işitiyoruz. Fakat Maliye memurları; narenciyeden, portakaldan almıyor da elmadan neye alınmasın, kayısı kurusundan, erikten niçin alınmasın diye itiraz edebilirler. Portakaldan almasak, alırsak da olduğu yerde çürütürsek iyi olur mu? Bu bizi pek alâkadar etmez, biz hububatla meşgulüz, amma aklıma geldi de söylüyorum. Yani bunların tetkik edilmesi lâzımdır. Bütçe encümeninde, Maliye encümeninde, yahut karışık encümende bu iş daha esaslı incelense idi, acele edilmeseydi her halde daha iyi esaslar bulunabilirdi.

BAŞVEKİL Ş. SARACOĞLU (İzmir) — Arkadaşlar, içinde bulunduğumuz büyük zorluklar, büyük ihtiyaçlar bizi istiyerek, istemiyerek toprak mahsullerinden vergi almağa götürdü. Biz bu toprak mahsullerinden alacağımız vergiyi eski aşara benzetmemek için elden gelen bütün gayreti sarfetmiş bulunuyoruz. Eğer yine burada onun fena taraflarını bertaraf edecek teklifler vâkı olursa onu tamamen ve daha şimdiden kabul etmeği bir vazife biliriz.

Bundan başka arkadaşlar, Büyük Millet Meclisi kurulduğu gündenberi, halk politikası, köy politikası takibetmiştir. Büyük Millet Meclisi kurulduğu gündenberi de onun Hükümetleri halk politikası ve köy politikası takibetmişlerdir. Bundan sonra da bir din ve iman halinde olan ve bütün Türkler tarafından kabul edilen köye doğru gitmek, köyü takviye etmek hepimizin en esaslı imanını teşkil etmektedir. Bu böyle olduğu için getirmiş olduğumuz kanunun köylü üzerinde ağırlığı hissedileceğini itiraf etmekle beraber Büyük Millet Meclisi kendinden emin olduğu için, onun Hükümeti de kendisinden emin olduğu için ilk fırsatta bu ağırlığı kaldırmak veya bu ağırlığı çekenleri mükâfatla karşılamak karar ve niyetindeyiz. (Bravo sesleri, alkışlar).

Arkadaşım Emin Sazak, kendisinden emindir, Meclis kendisinden emindir, onun Hükümeti de kendisinden emindir ve bunun geçici bir yük olduğuna dair de sarıh bir madde mevcuttur. (Güzel sesleri).

Emin Sazak arkadaşımın bu hususta yazdırmak istediği yazıya lüzum varsa yazarız. Fakat yazılan yazı olmasa dahi ilk fırsat elimize geçtiği gün, köylü üzerine yüklediğimiz bu yükü hafifletmek, kaldırmak ve arzettığımız gibi hattâ bunu mükâfatla karşılamak karar ve niyetindeyiz (Alkışlar). Arkadaşımın diğer maddeler için söyledikleri, bu kanunun maddeleri okunurken görecektir ki, istediklerinin büyük bir kısmı esasen lâyihamızda tatmin edilmiş bulunuyor. Diğer noktalarda da maddeleri geldikçe birer birer konuşularak müzakere ederiz, icabederse tashihler yapmakta tereddüt etmeyiz.

İ. EKER (Çorum) — Efendim; bu kanunun gösterdiği vergi mevzuu hakikatta toprak gelirlerinin vergiye tabi tutulması meselesini ortaya koymaktadır. Toprak gelirlerinin vergi unsuru olması hiç bir zaman münakaşe edilmeyen bir hakikattir. Bhusus böyle fevkalâde zamanlarda, fevkalâde zamana munhasır olmak üzere en asgari fedakârlığı istilzam eden bir nispet üzerinde vergi almak mevzuunu münakaşa etmenin faydası değil, hattâ lüzumu olmadığına bendeniz de kaniim. Bu kanunun en mühim noktası cibayet usullerini vazeden hükümleridir. Emin Bey arkadaşımızın dediği gibi, ben de burada bu kanunun cibayet usulünde tatbik edilecek vasıtanın en pratik şeklini Hükümete tavsiye ve ricada bulunacağım. Kanunun maddeleri üzerinde tadil teklifleri, kanunun teknik bir vergi tipi manzarasını değiştirecek mahiyette bazı münasebetsizliklere yol açabilir. Şimdiki kanun teknik bir vergi tipi ifade eden bir şekilde yazılmıştır. Bu yazılar ne olursa olsun bu kanunu tatbikteki hüsnüniyet, muhterem Başvekilimiz tarafından çok bâriz ve veciz bir surette ifade edilmiştir. Hedef bu olunca burada köylünün harman işlerini geciktirmeyecek ve her gün hazırladığı mahsulünü ölçüp, biçip borcunu teslim ettirecek yegâne cibayet şekli şudur. Bu kanundaki merasim ne olursa olsun, kontrol vasıtaları ne olursa olsun merasim şartı şudur. Bizim çiftçilerimizin adedine göre batısla harman ve orak yapanların nispeti % 1 dir bile denemez. Demek ki bütün çiftçilerimiz orakla biçmek, harmanda dövmek, yellerle, tınazlarla savurmak, çalkamakla hazırlamak suretiyle dört ameliye ile bunu neticelendirmektedirler. Onun için bu ameliyelerin arasına hiç bir teahhür girmemelidir. Bilhassa râkımı binden fazla olan yerlerde harman ve orak mevsimi müddetleri çok dar olduğundan ufak bir gecikme bunlara zarar verebilir. Bin râkımından aşağı olan yerlerde mahsul daha evvel idrâk edildiği için müddet biraz daha genişler ve bunları, gene muzır olmakla beraber, bir gün teahhüre uğraması bunları büyük bir zarara sokmıyabilir. Burada cibayeti sağlam yapabilmek çiftçinin borcunu dürüst verebilmek imkânını temin edebilmek için önce köy muhtarıyla ihtiyar meclisinin mahsulün muhafazası mesuliyetini üzerlerine almaları şarttır. Bunu almalıdırlar. Mahsulün ölçme vaziyetini de belki ilk tatbik senesi olmak itibarıyla, kanunun vazetmiş olduğu usulleri kavrayamamak ihtimali nazarı dikkate alınarak yanlışlıklara mahal kalmamak için kanunun tarif ettiği bir ölçme kolunun da istihdam edilmesini tabii görmelidir. Fakat bu ölçme kolları şurada, burada oturacak, muhtar haber verecek, bu memurlar üç gün içinde gelmezse muhtar mesuliyeti üzerine alacak, ölçecek gibi merasim ve şekiller bence ihtiyatı tedbirlerdir. Köy kanununun tat-

bıkına müsait olan her köyde behemehal ölçme kolu bulundurulmalı ve bu kollar o köylerde muhakkak oturmalıdırlar. Çünkü köylü eline yel geçerse hergün döğdüğünü hergün savurur. Gündüz yetiştiremediğini gece geç vakte kadar eler, kaldırır. Şimdi artık bu gece ameliyesini yapamaz. Yine harmanını döğer, eline yel geçerse savurur fakat bunu kaldırmadan sabaha kadar muhafaza etmek mevkiinde kalır. Bu işi doğrudan doğruya kimseye sormaksızın ihtiyar meclisleri doğrudan doğruya yapmalı ve ertesi gün behemehal ölçme kolunu orada bulmalıdır. Köyde yalnız bir harman değil bir çok harman vardır. Her gün harmanını ikmal etmiş olanlar bulunabilir ve hergün bu ölçme ameliyesi olabilir. Harmanını hazırlayarak onu muhtara söylemesi ve muhtarın da ölçme koluna bildirilmesi uzun sürebilir ve bu büyük teahhürlere sebep olabilir. Onun için bendeniz Hükümetten rica ediyorum, herhalde nüfusu Köy kanununun tatbıkına müsait olan her köyde behemehal heyeti ihtiyariye muhafaza mesuliyetini üzerine aldığı gibi memur da orada hazır bulunmalıdır. Memuru arayıp bulmak veya üç dört gün müsaade vermek gibi şeyler olursa büyük sakatlıkları mucip olur. Çünkü harmanlar dardır, şuraya buraya koymak zarureti vardır, hayvan ayağının altında kalır, hava âfetlerine de mâruz kalabilir, onun için behemehal memurun orada hergün hazır bulunması lâzımdır.

Başvekil Ş. Saracoğlu (İzmir) — Kanunun hazırlayan arkadaşların verdikleri izahe göre; esasen tatbik etmek istediğimiz kaideler; İsmet Eker arkadaşımızın söylediği gibidir. Mamafih kanun okunurken herhangi bir cümle ilâyesiyle daha vâzih bir hale koymak teklifinde bulunurlarsa bunu ben ve arkadaşlarımız memnuniyetle kabul ederiz.

İ. EKER (Çorum) — Kanunun müzakeresinde böyle teklife lüzum görmüyorum. Kanun içindeki teminat ve Başvekilin bu sözü kâfidir.

Başvekil Ş. Saracoğlu (Devamla) — Her köyde bir değil, lüzumuna göre 3 - 4 kadar adam bulundurulacaktır. Köy büyükse ona göre adam lâzım olacaktır. Fakat her halü kârda bir tesellüm memuru bulundurulacaktır.

R. KORALTAN (İçel) — Efendim, Emin Sazak arkadaşımız en hassas bir noktaya temas ettiler. Hakikaten millî idare kurulduğu gündenberi halk idaresinin ve inkılâp Türkiye'sinin en hassas tarafı şu olmuştur: Asırlardanberi millet bünyesini kemiren âşarı, millî bünyeden koparıp atmak ve böylece de yaptı. Muhterem Başvekil burada millî ruha tercüman olarak hakikaten en veciz kelimelerle bu ruhu tebariz ettirdi. Hepimiz aynı noktada birleşmiş bulunuyoruz. Onun adı âşardı, bu da toprak mahsul-leri vergisidir. Mahiyeti itibarıyla çok büyük bir fark yoktur. Fakat ruh itibarıyla büyük

bir fark var. Âşar adıyla alınan vergi zevk ve sefahatle bu milletin başında kâbus gibi yaşamakta olan saltanatın muhafaza ve devamına hasrolunuyordu. Bu vergi rubu asıra yaklaşan bir zamandanberi mukaddes bir varlık halinde ebediyete kadar gidecek olan aziz Türk milletinin, yüksek varlığını, tutmak, korumak yoluna hasrolunacaktır. Zaman fevkalâdedir, fevkalâde zaman fevkalâde tedbirleri icabettirmektedir. Büyük Türk milletinden ne zaman, ne kadar fedakârlık ve feragat istenmişse onu severek, koşarak yapmaktan geri kalmamıştır. Dün olduğu gibi bugün de bu teklifi, bu hizmeti hattâ mukaddes bir hizmet olarak alacak ve seve seve tahakkuk ettirecektir. Bundan emin bulunuyoruz.

Fakat arkadaşlar, ne olursa olsun, Başvekilimizin burada ifade ettiği sözlerle, millî ruhu, millî ideali daima her şeyin üstünde tutan Başvekilimizin sözü, bütün kuvvetiyle bizlerin endişelerini bertaraf etse de, nihayet hepimiz fânî adamlarız, kanunun ruhunu sarahaten ifade etmeye ihtiyaç vardır. Gerçi fevkalâde zaman geçinceye kadar bu kanun yasıyacak deniyor. Fevkalâde zamanın geçtiği kanaati hâsıl olur olmaz bu kanun da kalkacak diye ifade olunuyor. Fakat bunu daha vazih, daha açık, daha katî bir şekilde ifade etmenin hiç bir zararı yoktur. Bir çok kanunlarımız vardır ki, onunla yüksek salâhiyet verilmiştir, fakat her şeye rağmen milletin mukaddes bir emanetini olduğu gibi muhafaza etmek düşüncesiyle Büyük Millet Meclisi onu müeyyidelere bağlamış ve bundan asla bir zarar dâhi gelmemiştir. Eminiz ki bir buhran içinde yaşıyoruz: Dünya buhranı. Buna rağmen büyük Türk milleti mesut, müreffeh, huzur içinde bulunuyor. Bunu mukaddirdir. Bunu mukaddir olan millet teklif edilen hizmet, bu varlığı muhafaza hususunda kendisine tevcih edilecek fedakârlık, ne derece ağır olursa olsun, onu yapmakta, onu yerine getirmekte tereddüt etmiyecek, hayatına mal olsa dahi asla düşünmiyecektir. Bunu bu şekilde bu kürsüden sarıh bir surette ifade ettikten sonra kanunda bu müeyyidenin konması bizim için bir kuvvet olacaktır, millet için emniyet ve Hükümet için de yine kuvvet olacaktır. Bunu bu şekilde ifade ettikten sonra bu kanunun tatbik yoluyla yeni bir devreye girmiş bulunacağız. O da harbe girdiğimiz seneden başlayarak, geçen idareleri artık burada konuşmağa lüzum görmüyorum, en iyi niyetlerle işe başlayan idareler, Hükümetler bazı eksik tedbir yüzünden nihayet bildiğiniz unumî hayattaki sıkıntıların doğmasına sebep olmuştur.

Geçen gün bir vesile ile söyledim, belki eksik kalmıştır diye tekrar edeceğim. Saracoğlu Hükümeti bu dertleri yakından gördü ve onun yegâne dâvası olarak piyasada malûm olan duru-

mu tatbika başladı. Ve bunun neticesidir ki bugün, tekrar ediyorum, köylü fiyatın müsait olduğunu görerek bin sıkıntı ile istihsalı arttırmak yoluna girdi. Tabiat ta yardım etti. Bu sebebe unudur ki daha geniş miktarda mahsul elde edeceğiz. Harp başladığı zamandanberi teşkilâtımız sağlam bir şekilde, harp ekonomisine uygun esaslara, iktisadi düsturlara dayanarak işlemiş bulunsa, tatbiki o nispette sağlam tutulmuş olsaydı belki daha esaslı ve daha güzel bir durum olabilirdi. Amma şurasını söylemek insafî bir hareket olur. Teşkilâtımız henüz bu yolda hazırlanmış olmadığı için bazan alınan esaslı tedbirlerin millî hayata intibak ettiği zaman bir takım eksik tarafları görüldü. Nihayet dönmek mecburiyeti hâsıl oldu. Bu itibarlardır ki arkadaşlar Saracoğlu Hükümetini her vakit içinden gelen bir zevkle, tebrikle ve takdirde karşılarım gördüm ki cesaretle hatâ ve eksikleri görülen yoldan derhal döndü. Tatbikatın nasıl bir netice vereceğini elbette hesaplayarak cesaretle bugünkü piyasa serbestisi diye ifade ettiğimiz duruma geçti. Bu itibarla bugün fiyatlarda zikzaklar ve bazı temevvüçler olmasına rağmen pazarlarda, her yerde milleti daha kötü sıkıntılardan koruyacak bolluk vardır. Bu durum milleti daha ağır sıkıntılara uğrayacak hallerden uzak bulundurdu.

Arkadaşlara; bu vesile ile bir şeyi daha hatırlatmak istiyorum; o da bu geçen dört yıldanberi yani dört harp yılındanberi akıp gelen dünya vaziyeti nihayet iktisadî tesirlerini, ağırlıklarını memleketimizde de gösterdi. Bu ağırlıklara en çok mâruz kalan ve daima her vesile ile tekrar edilen bir hakikat, sabit ve mahdut gelirli vatandaşların bu ağır vaziyet içerisindeki ve mütemadiyen müstehtâkin aleyhine işliyen temevvüçattan, kendi aleyhlerine olarak sıkılmağa başladıkları bir zamanda Hükümet bu büyük ıstırapı önleyici tedbirler almağa, millet hazinesine müşkül günlerinde biraz daha yük yüklenmesini göze alarak sabit gelirli haklarında tedbir almağa başladı. Bu hakikati bir defa daha bu vesile ile değerli Başvekilimizin dilinden öğrenmek büyük bir ferahlık olacaktır. Maaş ve ücret erbabının nihayet işinin ve eğer kabilse hayatını teminden âeiz bulunan bir takım vatandaşların günlük hayatlarını, vasatî hayatın dununda da olsa karşılamak için harp vaziyeti ne kadar devam ederse etsin Türk milleti günlük hayatını, hattâ vasatî hayatın dununda dahi olsa, karşılamak için, harp ne kadar devam ederse etsin, Türk milleti bir defa verdiği kararda devam edecektir, sonuna kadar sebat edecektir. Şayet üzerine bir tehlike gelirse gözünü kırpmadan tehlikeyi önleyecektir. İşte böyle bir tehlikeyi önleyecek, millî mukavemeti artırmak için eğer mümkünse benim kanaatimece mümkündür, yapılabilir. Mademki top-

rak mahsulleriinden bir kısmı aynen alınıyor, hattâ daha başka maddeleri de almak için kanunla Hükûmete salâhiyet verilmiştir. birçok vesilelerle değerli Başvekilin dilinden şu rakam ifade edildi, Dar gelirli 1,5 milyon denildi. Farzedin ki, iki milyon olsun. Giyim maddesi belki tehir edilebilir, Hiç değilse yiyim maddelerini aynen vermediği Hükümet düşünür, tatbik ederse umumî hayatta uzun müddet ferahlık olur ve bu tedbir gittikçe piyasada tesirlerini gösterir. Bunu bu kürsüden söylüyor ve tekrar ediyorum: Arkadaşlar, toprak mahsulleri vergisi Büyük Türk milletinin mukaddes varlığı için alınmaktadır, helâl olsun.

C. ORAL (Niğde) — Bu kanun dolayısıyla bir temennide bulunacağım: Bu lâyiha Muhtelit encümenine geldiği zaman % 8 vergi hissesi tahsil edilinceye kadar müstahsilin diğer mallarının da satılmıyacağı şartı konmuştu. Encümeninde yapılan müzakere ve münakaşalar neticesinde Maliye vekili bundan vazgeçti ve bu madde lâyihadan çıkarıldı ve Maliye vekili Bunun Millî korunma kanununda da çıkarılacağını vadetti. Bu meseleyi ele alırsak, müstahsil bakımından, piyasa bakımından, mütekirin spekülasyon yapması bakımından ne kadar ehemmiyetli olduğunu anlamış oluruz.

Maliye vekilimizin vâdettiği bu şeyi herhangi bir yanlışlığa mahal kalmamak için muhterem Başvekilimizin dillerinden bu kürsüden işitmek istiyorum.

BAŞVEKİL Ş. SARACOĞLU (İzmir) — Arkadaşlar; kanun lâyihası Muvakkat encümeninde konuşulurken ben de bulundum. Lâyihanın ilk şekli Devlet hakkının % 70 - 80 alınmasından halka serbestlik tanııyordu. Bu madde etrafında bir çok konuşmalar yapıldı ve bu konuşmalar sonunda Maliye vekili bu vergiyi bütün teşkilâtıyla alacağını, mümkün olduğu kadar halka geniş bir hareket serbestisi vermek için her şeyi yapacağım demişti. Bunu bu kürsüden yeniden tekrar etmeyi bir vazife bilirim.

R. KORALTAN (İçel) — Sözlerim arasında bir ricada bulundum.

BAŞVEKİL Ş. SARACOĞLU (Devamla) — Arkadaşım hakikaten kanunun lehinde geniş, belîğ, bir hitabede bulundular. Bundan dolayı kendisine teşekkür ederim. Yalnız şu noktayı da tebarüz ettireyim ki, uzun yıllardanberi Hükûmetin içinde çalışmış bir arkadaşınız sıfatıyla hata ve sevaplardan kendi hissem düşeni daima almışımıdır. Buhranın başladığı gündenberi bir çok tedbirler alınmıştır.

Her alınan tedbirde imzam vardır, reyim vardır. Bu almış olduğumuz tedbirlerin bazıları müspet netice verdi, bazıları vermedi. Verdiklerinde de, vermediklerinde de hissem diğer arkadaşlarla beraberdir. (Bravo sesleri, alkışlar). Arkadaşlar, yeni tedbirler alıyoruz. Al-

makta olduğumuz tedbirlerin hiç bir hatası olmayacaktır diye teminat versem inanmayınız. Nasıl ki hepimiz kendi evlerimizde hattiharektimizde, akşam aklımızı başımıza toplayıp muhakeme ettiğimiz zaman, bazı kusurlar görüyorsak, Devlet hayatında yapılmış olan Devlet işlerinin bazılarında savap, bazılarında kusur olabilir. Elverir ki bu tedbirlerin isabeti çok olsun, elverir ki hatalar hüsnü niyetle meluf bulunsun.

Binaenaleyh arkadaşlar, içinde bulunduğumuz buhranda almış olduğumuz tedbirler hakikaten zaman zaman aksadı, zaman zaman da müspet neticeler verdi.

Gegen sene aldığımız tedbirlerde isabet eden miktar belki sene aldığımız tedbirlerden daha çoktur. Bunu biraz tecrübeye, biraz bilgiye, biraz da muhakemeye borçluyuz. Ümit ediyoruz ki bu sene almakta olduğumuz tedbirler geçen senekilerden daha iyi neticeler verecektir. Tecrübelerimizle ve dünya vaziyetine bakarak aldığımız tedbirlerin isabet nispetinin hiç şüphesiz yok ki gün geçtikçe artması icabeder. Biz geçen sene orduyu ve büyük şehirleri doyurmak, dar ve mahdud gelirli vatandaşlara da leden geldiği kadar yardım etmek için tedbirler aldık. Hakikaten bulgur veremedikse makarna verdik, şunu veremedikse bunu verdik. Fakat gücümüzün yettiği kadar bir milyon yüz bin memur ve altı yüz bin kadar da çok fakir insanlara elimizden gelen iyiliği yapmağa çalıştık. Bu sene daha geniş tedbir alıyoruz. Daha şimdiden bütün şehirlere ekmek vermek taahhüdünü, yükünü üzerimize almaya cesaret ediyoruz. Kezalik Refik arkadaşımızın söylediği gibi; aynen alacağımız bir çok gıda maddelerini elimizin ve gücümüzün yettiği kadar dar gelirliye, piyasalar pahalı olduğu zaman, piyasadaki çok ucuza vermek için gayret edeceğiz. çalışacağız, ve arkadaşımızın tatmin etmek istediği memur aileleri için, ben bu kürsüden söylüyorum geçen sene aldığımız tedbirleri biraz daha genişleterek, biraz daha takviye ederek, biraz daha zenginleştirerek onları tatmin etmeğe çalışacağız. Mâruzatım bundan ibarettir (Alkışlar).

H. MENTEŞE (İzmir) — Arkadaşlar, millî emniyet meselesi mevzu bahis olduğu zaman geriye de gidilir. Vergilere de şimdi teklif edilenden daha ağırı da zammedilir. Türk milletinin millî emniyet borcunu ödemesinin, fedakârlığının esasen hududu yoktur. Benim demin rakamlar üzerinde vukubulan suallerimin esbabını izah etmeğe lüzum görmüyorum. Fakat görüyorum ki, âsara doğru gidişin ruhlarımızdaki ızdırabı Hükûmet lisanından da, arkadaşlar lisanından da söylendi. Bu sualleri irattan kasdım şu idi; fevkalâde masraf yekûnu 1942 senesindeki yekûnu şu kadardır. Gelecek sene muhammen olarak da şudur; denilsin ve ona karşılık ta Maliye vekili

li arkadaşımızın bütçenin umumî müzakeresinde söylediği rakam ile, şimdi tesis edilen verginin yekûnu neyi karşılıyor? Bununla karşılanması lâzımgelen miktar; hakikaten bu âşar devrine dönmeği istilzam edecek zaruret halinde midir? Buna dair kendimde bir kanaat hâsıl etmek istedim. Maalesef Maliye vekili arkadaşımızın hasta oluşu, rakamlar üzerinde fazla durmağı mümkün kılmıyor. Yalnız bu vesile ile esas fikrimi söylüyorum. Bu fevkalâde masraf, umumî harbin bize karşı, bize aksedecek tehlikelerine karşı alınmış masraflardır. Bendeniz bu tehlikenin memleketim için yakın bir tehlike olmadığı kanaatindeyim. Kanaatimi tevhit eden esbap ta şudur; tabii hulâsa olarak arzedeceğim. Arkadaşlarım; umumî harp vaziyetinin anahtarı elimizdedir, ondan dolaydır ki, iki tarafın dostluğuna, iki tarafın yardımına mazhar oluyoruz. Bir taraftan Almanlar, diğer taraftan Anglosaksonlar ile dostuz. Katî kararımızı vermişiz. Tecavüz nereden gelirse oraya karşı mukavemet edeceğiz ve iki taraf da bilir ki; bize bir şey yaptıkları takdirde bizi yalnız bulmayacaklardır. Binaenaleyh elimizdeki anahtarla kilidi açtığımız zaman, onu bir tarafın lehine açarsak, mutlaka o bir taraf için pek mühlik olacaktır. Bunu onlar müdriktirler, benim kanaatimce. Onun için memleketim hesabına yeni ve yakın bir harp tehlikesi görmüyorum. Bizim için harp ihtimali vardır, fakat uzaktır. İnşallah tahakkuk etmez. Demek istiyorum ki, acaba varlık vergisinden ve diğer vergilerden teraküm etmekte olan miktarla ve ordunun bir kısmını terhis etmek suretiyle ağırlı karşılamak mümkün değil midir? (Hayır sesleri, gürültüler, söylenmeler).

Müsaade buyurun, ben kanaatimi söylüyorum. Siz iştirak etmiyebilirsiniz. Binaenaleyh bu kilid yerinin bizde kalması için ordunun ne kadar kuvvetli olması lâzımgeldiğini tamamen takdir ediyorum, amma harp ihtimalinin uzak olduğuna göre, bu 100 milyonu karşılamak için zannediyorum bu yapılabilir, benim kanaatim budur, (Hayır sesleri).

Bu hususta Başvekil arkadaşımın nazarı dikkatini celbederim.

Başvekil Ş. SARACOĞLU (İzmir) — Arkadaşlar; Halil Mentеше arkadaşımız, iki tarafın anahtarını eline almış, cebine koymuş, rahat uyuyalım diyen bir hitabede bulundular. Biz, her iki tarafın anahtarının cebimizde olduğuna kani değiliz. Ben zannediyorum ki, memleketin büyük ekseriyeti ve Büyük Millet Meclisi de aynı kanaattedir. (Alkışlar).

Ne kadar kuvvetli olursak, emniyetimiz o kadar artar ve kendimizi her zaman sağlam ve emniyette buluruz. (Bravo sesleri, alkışlar).

REİS — Başka söz isteyen yoktur. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Toprak mahsulleri vergisi kanunu

Birinci fasıl

Verginin mevzuu ve istisnaları

BİRİNCİ MADDE — Türkiye'de yetiştirilen ve bağı 1 numaralı cetvelde yazılı bulunan toprak mahsulleri ile ipek kozası bu kanunda yazılı esaslara göre toprak mahsulleri vergisine tabidir.

REİS — Mütalâa var mı?

A. R. ESEN (İzmir) — Sayın arkadaşlar, Mahsulâtı arziye vergisi kanununun Saracoğlu Hükümetinin vaktinde getirmesini şükranla karşılarım. Çünkü hububattan ve bakliyattan alınacak miktar bu memleketin ordusunun, dar ve sabit gelirlerinin ihtiyacını karşılayacaktır. Vaktiyle Hükümet bu husus için masraflar yapmıştır.

Yalnız bir noktayı işaret edeceğim ve Saracoğlu Hükümetinden bunu rica edeceğim: Mahsulâtı arziye vergisinde 3 madde vardır: Birisi patates, birisi fıstık ve birisi de fındıktır.

Patatesi hepimiz de pekâlâ biliriz ki yakın zamana kadar İzmir, İstanbul gibi büyük şehirlerimizde yenir ve aynı zamanda garnitür olarak kullanılırdı. Son senelerde, bilhassa geçen sene, bunun kıymeti çok arttı. Yalnız memleketin ihtiyacını bile karşılayamadı. Bunu gören Refik Saydam Hükümeti halkı teşvik için prim verdi ve bunu ektirmek istedi. Şimdi bu yetişen mahsulden vergi almıyor. Bu verginin miktarı, aklımda kaldığına göre, 300.000 tondur. Bunun 45.000 tonunu aynen, 45 bin tonunu da nakden alacağız. Tonu sekiz liradan 360 bin lira eder. Bunun 60 bin lirasını masraf kagul edersek geri kalan 300.000 lira kahr ki; bu da köylüye verdiğimiz primi teşkil eder. Saracoğlu Hükümetinden çok rica ederim, bunu vergiden istisna etsin. Çünkü değeri olmayan bir şeydir.

İkincisi; fındık. Bilirsiniz ki bu mahsul Karadeniz sahillerinde dört vilâyete inhisar eder: Ordu, Çoruh, Giresun ve Trabzon. Bunların asgari randımanı 23 bin tondan 58 bin tona kadardır. Bunun 7 bin tonu nakden alınacaktır. Bunun da kıymeti dört milyon liradır. Pekâlâ bilirsiniz ki bu dört vilâyetin nüfusu bir milyondur. Bu memleketlerde sanayi inkişaf etmemiştir. Mümkünse bunun da affını rica ederim.

Üçüncüsü; fıstık. Bu, dairei intihabiyeme ait olduğu için arz ediyorum.

MUVAKKAT En. N. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Ne fıstığı;

A. R. ESEN (Devamla) — Anteb fıstığı.

Beş sene evvel oraya gittiğim zaman bu memlekette, Şirvan kazasında bu fıstığın dağda, bayırda hüdainabit ağaçları vardı. Beraberimde ziraatçı arkadaşlarım vardı. Buraya gelince Ziraat vekâletinde teşebbüsatta bulunduk. O sene oraya aşıcı memurlar gönderildi ve fıstıklar aşılatıldı. Onu takibeden seneler zarfın-

da oraya gittiğimizde kalitesi ve evsafı Anteb fıstığının aynı olan mahsullerini gördük. Bundan vergi almağı bendeniz yerinde bulmuyorum. Aynı zamanda heyeti umumiyesi 100 bin lira kadardır. Başvekilden, Hükümetten bu 3 maddenin bu vergiden muafiyetini rica ediyorum. Bunu encümünde de söylemiştim. Burada da söylemeğı vazife biliyorum. İcabederse bir de taktir veririm.

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, Ali Rıza Bey arkadaşım birinci maddenin müzakeresi dolayısıyla maddeye bağı (1) numaralı cetveldeki patates, fındık ve fıstık mahsullerinin cetvelden ihracını teklif etmektedir. Muhterem arkadaşımız aynı teklifi Encümünde de dermeyan etmişler ve bu husus üzerinde Encümünde müzakere cereyan etmiştir. Mazbatada tebarüz ettirdiğimiz veçhile verginin istinat ettiği iki mühim esastan biri umumî olması, diğeri de mükellefler arasında adilâne bir şekilde tevzie tabi tutulmasıdır. Bir takım müstahsillerden vergi almırken diğeri bir takım müstahsillerden vergi almamak, her iki prensibi de gerek umumiyet ve gerekse adalet esasını muhil bir vaziyet ihdas eder. Kaldı ki buyurdıkları gibi patates yarım milyon lira değil, maliyenin verdiği malûmata göre, iki buçuk milyon lira varidat temin edecektir. Fındık dört milyon lira değil, aşağı yukarı bir veya bir buçuk milyon lira alınabilmektedir. Demekki teklif ettikleri mahsuller cetvelden çıkarılacak olursa dört veya beş milyon liralık bir varidat noksanlığını diğeri mahsullere yükletilmesi, nispetin artırılması gibi bütün müstahsillerin aleyhine dönen bir netice hâsıl olacaktır. Binaenaleyh, gerek umumiyet ve gerek adalet esasını bozmamak noktasından Encümen bu maddenin kalmasını doğru bulmaktadır.

REİS — Birinci maddeyi merbutu cetvelle birlikte reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı mahsuller bu vergiden müstesnadır:

A) Şehir ve kasabalarla köylerde bulunan ve bina vergisi tathikatında bina mütemmimatından sayılan ayılı ve bahçelerde yetiştirilen mahsuller;

B) Bahçe ve bağlarda zati ihtiyaçlar için yetiştirilen mahsuller;

C) Umumî, mülhak, hususi bütçelerle idare edilen daire, teşekkül ve müesseseler ile belediyelere ait olup ziraatin ıslahı ve gelişmesi için kurulan tohum istasyonlarında, nümune fidanlıklarında, meyvalıklarda, nümune tarla ve çiftlikleri ile hara ve üretme çiftlikleri ve kombinalar işletmelerinde yetiştirilen mahsuller;

D) Umumî menfaatlara hâdim cemiyetlerin, okulların ve hastanelerin munhasıran kendi

ihtiyaçlarına sarfedilmek üzere yetiştirdikleri mahsuller;

E) İş esası üzerine kurulmuş olan ceza ve ıslahavlerinde çalıştırılan mahkûmların yetiştirdikleri mahsuller.

REİS — Mütalâa var mı?

İ. EKER (Çorum) — Bu maddenin B fıkrasında «Bahçe ve bağlarda zati ihtiyaçlar için yetiştirilen mahsuller» tâbiri vardır. Bu mahsuller ne gibi mahsullerdir? Bunu lûtfen izah buyursunlar, zati ihtiyaçların takdiri nasıl olacaktır?

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, buradaki mahsuller kanunumuza dahil olup ta bahçe ve bağda yetiştirilen mahsullerdir. Binaenaleyh cetvelde bulunmayan meyveler taze üzüm, alalûmum sebzeler hariçtir. Tabii zati ihtiyaç hududunu aşmamak şartıyla.

İ. EKER (Çorum) — Bahçe ve bağlarda zati ihtiyaçlar için yetiştirilen mahsuller; bahçe ve bağlarda herkes zati ihtiyacı için yetiştiriyorum; yapıyorum deyebilir. Fakat bunların hepsi bir satış mevzuudur. Bağlarda kendi ihtiyacından fazla gelen bir mahsulü satabilir. Kış meyvaları kendi ihtiyacından fazladır, israf etmemek, çürütmek için satabilir. Bu, gayet tabii bir şeydir. Bunların takdiri için zaman meselesi mütefavit olduğuna göre toplandıktan ve evine konduktan sonra bu arzettiğim zati ihtiyacı takdir meselesi nasıl ve ne vakit olacaktır ve kimler tarafından yapılacaktır?

MUHTELİT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim; bahçe ve bağlarda yetiştirilen mahsullerin büyük bir kısmı esasen vergi mevzuuna dahil bulunmaktadır.

İ. EKER (Çorum) — Hangileri?

Ş. DEVRİN (Devamla) — Meselâ yaş sebzeler, yaş üzüm, taze incir cetvelde bulunan iki üç maddeden gayri bütün meyvalar vergi haricindedir. Bu itibarla büyük bir kısmında zati ihtiyaç karşılığı olup olmadığı bakımından araştırma yapmağa mahal yoktur. Diğeri kısımlar, vergi mevzuuna, dahil olanlarda ise tabiatıyla kanunun tahmîn ve takdire istinat eden maddeleri tatbik olunacaktır. Binaenaleyh o maddeler üzerinde ayrıca bir...

İ. EKER (Çorum) — Vergi mevzuuna dahil mahsullerin zati ihtiyaçtan fazlası kastedilmiş. Taze üzüm, taze sebze ve meyve gibi bahçe mahsulleri vergi mevzuuna dahil değil midir?

M. En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Değildir.

İ. EKER (Devamla) — Değildir dediklerine göre mesele tenevvür etmiştir.

REİS — Başka mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci fasıl
Mükellef ve teklif yeri

ÜÇÜNCÜ MADDE — Toprak mahsulleri vergisi vergiye tabi mahsullerin idrak zamanındaki sahibinden alınır.

Bu kanunun tatbikatında, arazinin ve ipek kozalarının zilyedi mahsulün sahibi sayılır.

İştirakli icar veya işletmelerde, mal sahibi ile kiracı veya ortak mahsulden aldıkları hisseler nispetinde vergi ile mükelleftirler. Ancak vergi, işletmeyi idare edenden alınır. Şu kadar ki bunlardan her biri verginin ödenmesinden müteselsilen mesuldür.

İ. EKER (Çorum) — Bu maddenin son fıkrasında, «ancak» tan sonra «vergi işletmeyi idare edenlerden alınır» tâbiri vardır. Burada iki unsur vardır. Birisi ortakçı, diğeri mal sahibidir. Binaenaleyh işletenden maksat; toprak sahibi, sermaye sahibi midir, aynı zamanda kiracı ve ortakçı mı?

MUHTELİT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Bu ibareden maksat; bilfiil işletmeyi idare edenlerdir.

İ. EKER (Çorum) — Bilfiil işletmeyi idare edenler demek. Bir kimse arazi isticar ederse bunu bilfiil işleten o demektir. Fakat arazi sahibi ekilecek tarlayı göstermiş ve tohum vermiştir. Diğer taraf yalnız çalışacaktır. Şimdi bunlar ortakçı mıdır?

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Bu söylediğiniz misalde ortakçıdır.

İ. EKER (Çorum) — Şu halde ortakçı ile müşterek işletmede ortakçı ile arazi sahibi arasında yapılan taksimde mükellefler ayrı ayrı olduğuna göre, her mükellefe kendi vergisini tahsis etmek lâzımgeldiğine göre, ortakçılardan biri kendi hissesini alıp gidecek olursa verginin hepsi bir tarafın üzerine yüklenebilir. Bu meseleyi bir az tenvir etmek lâzımdır.

H. MENTEŞE (Muğla) — Bendeniz de aşağı yukarı İsmet Beyin temas ettiği nokta üzerinde duracağım. İsmet Bey arkadaşımızın söylediği gibi; eski tâbirle (şirketi mudarebe) dedikleri bir tarafın ameli, diğer tarafın sermayesiyle yapılan iştirak demektir. Harman kaldırıldığı zaman mukavele mucibince çıkan mahsulün yarısını sermaye sahibi, diğer yarısını da iş sahibi alır. Bunlar, aldıkları mahsulü kendi ambarlarına götürürler. Aşağıda bir kayıt var; bu şeriklerden her biri müştereken mesul deniyor. Ortakçı mahsulü almış ambarına koymuş, çiftlik sahibi de alıp kendi ambarına götürmüştü. Bu takdirde yekdiğerine karşı nasıl müteselsilen mesuliyete muhatap olur?

R. VARDAR (Zonguldak) — Ambara girmeden bilfiil ölçülüp alınır.

H. MENTEŞE (Devamla) — Fakat herkesin borcu ayrı olduğuna göre müteselsilen mesu-

liyet mevzuubahis olamaz. Bu cihetin izahını rica ediyorum.

MUHTELİT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim; muhterem İsmet Eker arkadaşımızla, Halil Menteşe arkadaşımız aynı mevzuu temas buyurdular. Bir defa hukuki bakımdan vergiye muhatap olan mükellef madde de vuzuhla tâyin edilmiştir. « mahsulden aldıkları hisseler nispetinde mükellef olurlar » denilmektedir. Tahsile gelince; vergi işletmeyi idare edenden alınacaktır. Ölgüye tabi mahsullerde harmanı kim yapmışsa ondan ölçülerek alınması en basit ve salim bir usuldür. Bu itibarla aldıkları misalde ortakçının, mahsul şu veya bu nispette benimdir, kalanı mal sahibinindir şeklinde bir iddiada bulunması, kendilerinin de takdir buyuracakları gibi tahsilâtta müşkülâtı mucip olur. Ortaklar arasındaki iştirakleri vergiye aksettirmemek için verginin bu şekilde alınması zaruridir. Bittabi ortaklar arasındaki mesuliyet birbirine karşı bakidir.

İ. EKER (Çorum) — Müsaade buyurur musunuz? Bence son fıkraya lüzum yoktur. Çünkü bu hâdisede böyle bir vaziyet mevcut değildir. Bu müşterek işletmelerde daima yarısı ile mal sahibi mahsulün ölçülmesinde hazır bulunurlar. Hiç birisi vergisini diğerine teslim etmez. Hepsi ayrı ayrı ölçülür ve herkesin hissesi vergi hissesi tesbit edilir. Binaenaleyh son fıkraya lüzum yoktur. Son fıkra tahsil müşkülâtını mucip olur.

MUHTELİT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Bendeniz zannediyorum ki, son fıkra tahsil bakımından kolaylığı muciptir. Çünkü mal benim, diğeri arazi sahibinindir, yolunda bir itiraz dermeyeran edilmesi tatbikatta müşkülât doğurabilir. Kaldı ki, mükelleflerden her hangi birinin hazır bulunmaması ihtimali de vârittir. Nitekim lâyhada ona göre hükümler tertip ve tanzim edilmiştir. Verginin tahsilinde ekenle araziyi kiralayan arasındaki hususi mukavele şartlarının tetkikine girilmemesi bu itibarla da faydalı olur. Bu mülâhazalara binaen ve tahsilâtta doğuracağı müşkülât bakımından fıkranın aynen ipkasını encümen muvafık görmektedir. Takdir heytti âliyenizindir.

H. MENTEŞE (İzmir) — Efendim, işletmeyi kim idare ediyorsa vergi idare edenden talep edilir, denildiğine göre, eski âşar usulünde evvelâ âşar ayrılır. O işletmenin, şimdi ifade etmek istedikleri veçhile, sahibi olan malsahibi ile, ortak üzerinde kalır ve mal sahibi ile âşar sonra beyinlerinde taksim edilir. Binaenaleyh, şimdi işletmeyi idare eden, borcun mükellefi olduğuna göre denmelidir ki, vergi o işletmenin kendisine teslim edilir ve vergiyi o tesellüm eder. (Anlaşılmadı sesleri).

Efendim, âşar zamanında ortakçı âşarı gö-

türür, teslim ederdi. Vergi, yani âşar çıkarıldıktan sonra kalan kısım tarla sahibi ile ortak arasında taksim edilirdi. Fakat öşür ortakçının ambarına girerdi ve o teslim ederdi. Şimdi burada işletmeyi idare eden kabul edildi. O halde % 8 i ona teslim edilmek lâzımgelir. Yoksa hisselerini götürdükten sonra vergi borçları için müteselsilen borçludur demek doğru olmaz.

B. VARDAR (Zonguldak) — Her ikisi taşımakla aynen mükelleftir.

H. MENTEŞE (Devamla) — Ölçmeğe gelecek değildir, şimdi burada esas tebarüz ettirelim, muhavereden vazgeçelim.

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, verginin tahsil ve cibayeti hakkındaki maddeleri mütalâa buyurdukları takdirde muhterem Halil Menteşe'nin istihsal etmek istediği maksadın esasen husul bulmuş olduğu görülür. Ölçme usulünün tatbik edileceği mahsullerde vergi ölçmeyi mütaakıp alınacaktır ve bu alınan mahsul de köydeki resmi ambara teslimi şarttır. Binaenaleyh şerikler, vergilerini aralarındaki hususi mukaveleye göre teslim imkânını haizdirler. Yeter ki vergi tam olarak tahsil edilmiş olsun.

H. MENTEŞE (İzmir) — Müsaade buyurun, şimdi her köyde bir kere bu mükellefler için, okuduğuma göre, bir mecburiyet yoktur.

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Devamla) — Ölçme ile alınacak olanlardan bütün mükellefiyet...

H. MENTEŞE (İzmir) — Ölçme ile alınacak olanlardan kendi ambarına getirip te kendisi teslim etmek istiyen serbesttir. Devlet ambarına koymak isterse köyde böyle ambar bulmak imkânsızdır.

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Müsaade buyurur musunuz? Bu noktayı aydınlatayım. Çünkü mütaakıp mütalâalar buna istinat edecektir. Efendim, her köyde bir ambar tesisi kanunun sarıh hükümleri icabındandır. Teslime hazır olduğunu tevsi eden köylünün bu mecburiyeti mürtefi olacağından gecikmeden mütevellit müeyyideler maruz kalmıyacaktır. Bundan başka, her köylü isterse aynı müddet zarfında yani bir gün içinde muntaka ambarına teslim edebilir. Bu itibarla hiç bir vechile mahsul köylünün yanında kalacak değildir.

A. N. DEMİRAG (Sivas) — O müddet zarfında teslim etmezse ne olacaktır?

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — O müddet zarfında teslim etmezse cezai müeyyideler vardır, bu müeyyideler harekete geçecektir. Nispet fazlalaşacak, 27 nei madde tatbik olunacaktır.

H. MENTEŞE (İzmir) — Tatbik edilecek saha köydür. Köy vaziyeti merkezden bilinerek hüküm verilemez. Maliye vekili arkadaşımızın

buyurdukları, her köyde bir ambar olacak, âşar oraya konacak. Köy vaziyetini ve şeraitini bilenler takdir ederler ki bu, tatbikatta kabili tatbik değildir. Yalnız burada zannediyorum mükellefe bir kolaylık olmak üzere eğer köy ambarı varsa oraya teslim edebilir. Sonra oradan da öbür tarafa götürlür. Yoksa bu kabili tatbik bir şey değildir. O köyün âşarını alacak bir ambar bulmak imkânı yoktur. Onun için arkadaşım ısrar buyurmasınlar, biraz da köyün şeraitini bilen arkadaşların kanaatlerini kabul etsinler. Bu şekil kabili tatbik bir şey değildir ve çok müşkülâtı muciptir. Bir köyde 10 bin İstanbul kilesi âşar birikebilir. Bahuşus bu bereketli mevsimde. Bunu köyde muhtarın hazırlıyacağı bir ambara koymaya imkân yoktur.

B. VARDAR (Zonguldak) — Eski mültezimlerin koyduğu ambarlara koyarlar.

H. MENTEŞE (Devamla) — Onun için bunda da eski âşar tertibinde olduğu gibi mükellefin, yani işletmecinin üzerinde bırakmak ve onun ambarına götürmek ve yalnız nakliye işinde bazı mükellefiyetler gelen maddelerde düşünlün. Fakat burada bu tarzı kabul etmekte fayda vardır. Hele müteselsil mesuliyet, her biri için aynı şekilde mükelleftir diye bir şey kabul etmek büsbütün fenadır. Onun için ben de en salim yol eski usul vechile ortağın üzerinde bırakmaktır.

H. ŞARLAN (Ordu) — Mesuliyet ölçüsüne müstenit olan şey üzerinde söz söylendi. Bir de tahmine müstenit olanlar vardır. Meselâ fındık, mısır gibi. Bunlar da yarıcılıkla idare edilebilir. Binaenaleyh harman denilince mal sahibi kendi mahsulünü kendi harmanına nakleder, yarıcı da ortaklık malı kendi harmanına nakleder. Şimdi malsahibine yarıcının mesuliyetini tahmil etmek doğru olmaz. Yani istenilen üzerinde tahmine müstenit olanlar hakkındaki fikir mahzurludur. Bilhassa bu işde daha çok mahzur vardır. Onun da izahı lâzımdır.

İ. EKER (Çorum) — Bendeniz; Halil Beyefendinin mütalâalarına tamamen iştirâk etmiyorum. Köylerde bu toprak mahsulleri vergisini koyacak yer bulmak lâzımdır ve bulunmalıdır. Âşarda nasıl bulunuyor idi ise bunda da bulunması lâzımdır ve bulunmalıdır. Bunu bulmadan olmaz. Bunun tahsilindeki kolaylık ve teminat ancak bu suretle olabilir. Burada mükellefiyet taayyün ettikten sonra bir mesuliyet şekli ve tahsil mahalli tâyin edilmektedir. Asıl burada tereddüt etmekteyim. Tahsil mahalli mükelleftir, Mükellefiyeti kanun sarahaten ortakçı ve kiracı olarak gösterdiği halde, bunları hisseleri nispetinde mükellef tuttuğu halde, bu hisseleri orada ölçü ile tâyin ettiği halde, arazi sahibinin mükellefiyetini, işleteni ödemeğe memur etmektedir. Ödemeğe müteselsilen arazi sahibi-

nin mesul olması vaziyeti vardır. Gergi büyük bir fasıla yoktur, ölçme ile tahsil arasında. Eğer bu fasılasızlık hiç bir mesuliyeti istilzam etmiyorsa müeyyide vazına da lüzum yoktur. Mahsul ölçülecek, yarıcı ile arazi sahibinin hisseleri tespit edilecek, tespit olunan mahsul alınacak, ambara gönderilecektir. Sahibi bulunsun, % 99 bulunacaktır. Bulunmadığı takdirde dahi mutlaka köyde emin bulunduğu bir adama bu işin yapılmasını havale eder. Zaten yarıcı mahsülü ölçmek için ortakçının bulunmasını arzu eder. Çünkü onun mesuliyetine de kendisi tahammül edemez. Vaziyet böyle olduğu halde işletenden alınır demek ve işleten bunu vermezse müteselsilen mesuldür demek böyle bir şeye hukukan lüzum ve sebep görmüyorum. Bu, doğru bir şey değildir. Çünkü mükellefler ayrıdır. Binaenaleyh zaten vergi mevzuu olan mahsul de taayyün etmiş ve derhal teslim edilecektir. Binaenaleyh her mükellefin hissesi nispetinde tespit edilen vergiyi gösterilen mahalle bu kanundaki müeyyidelere göre teslim etmesi şarttır. «Ancak» fıkrasından sonraki ibareye lüzum yoktur. Bu ibare olmadığından dolayı da ne müeyyide ne de vesairede hiç eksiklik olmaz. Fındık hakkındaki müşkülâtın da kurtulacaktır.

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim muhterem Halil Mentеше arkadaşımız buyurdular ki, köylerde ambar tesis edilemez. Köyün hakiki icaplarını bilen herkes bunu takdir eder dediler. Burada mevzuubahs olan köyün herhangi bir icabını takdir değil, kanunun sarıh metnidir. 19 ncu maddenin birinci fıkrasını okuyorum «Miktarları ölçülerek tespit edilen mahsullerden en geç ölçmeyi takip eden gün içinde muvakkat köy ambarlarına . . . teslim ederler.» Demek ki her köyde bir ambar tesisi zaruridir. Bu ambarlar tesis edilmediği takdirde köylü teslime hazır olduğunu 27 nci maddeye tevfikân tevsiik ettiği andan itibaren % 25 zammadan kurtulmuş olacaktır. Bundan daha katı hüküm koymak için köy icaplarını aramağa lüzum yoktur. Kanunda her köyde muvakkat ambar tesisi mecburiyet zarurei vardır. Bu itibarla muhterem İsmet Eker'in de izah ettikleri veçhile herhangi bir tadil ıerasına lüzum görmemekteyiz.

Muhterem İsmet Eker'in üzerinde durdukları ikinci noktaya gelelim. Bu şekil filvaki bazı mahzurları dâvet edebilir. Çünkü bilfiil hissesine düşen mükellefiyeti ifa etmiş olan bir ortakçının başka birine ait mükellefiyetten dolayı mesul tutulmasında bazı mahzurlar olabilir. Fakat encümenimizde hâkim olan fikre göre bu vâdide hususi mukaveleleri tetkike girişmekten doğacak mahzurlar daha büyüktür. Meselâ bilfiil işletmeyi idare eden fakir bir adam ise vergiyi eibayet imkânı münselip olur. Bu itibarla her iki tarafın da müteselsilen mesul ol-

masında fayda mülâhaza etmekteyiz. Takdir Heyeti Celilenizindir.

İ. EKER (Çorum) — Reis Bey Mazbata muharriri arkadaşımız hakikaten mühim olan noktaya şimdi işaret buyurdular, fakir olabilir dediler. Yani bu fıkranın mahalli tahsil addettiği kimse fakir olabilir. O halde bu adam takdir edilen vergiyi vermezse başka şekilde yapar, arazi sahibine mesuliyet tevcih eder, diyorlar ki böyle bir şey yoktur. Herkes ayrı ayrı mükelleftir. Herkesin mükellefiyetini bizzat ödemesi lâzımdır ve ödemesi için de kanunda, lâzım olan zaman tâyin edilmiştir. Mesuliyetler ayrı ayrı tevcih edilmiştir. Son fıkra müşkülâtı mucip olacaktır (Reye, reye sesleri).

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler . . . Etmeyenler . . . Kabul edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Toprak mahsulleri vergisi mahsulün elde edildiği kaza varidat daire since târholunur.

REİS — Maddeyi kabul edenler . . . Etmeyenler . . . Kabul edilmiştir.

Üçüncü fasıl

Verginin matrahı ve matrahın tâyini

BEŞİNCİ MADDE — Verginin matrahı aşağıdaki esaslara göre tâyin olunan mahsul miktarı veya kıymetidir.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler . . . Etmeyenler . . . Madde kabul edilmiştir.

ALTINCI MADDE — Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri, her mahsul yılı Maliye vekâletince istihsal miktarlarına ve mahsul nevilerine göre tâyin edilecek zamanlarda mahalle ve köylerdeki her nevi istihsal yerleri ile bunlardan alınacağı umulan mahsul miktarı hakkındaki malûmatı, mükelleflerin veya namılarına hareket eden kimselerin beyanına müsteniden matbu hazırlık cetvellerine kaydederler. Belediyeler ile muhtar ve ihtiyar meclisleri mükelleflerin istihsal yerleri hakkındaki beyanlarının doğruluğunu araştırmaya ve bildirmeyen veya gizli kalan yerleri cetvelde gösterme mecburdurlar.

H. ŞARLAN (Ordu) — Bu maddede istihsal yerleriyle bunlardan alınacak mahsulün miktarı hakkında beyana mecbur tutulan mükellefiyeti ve bundan hâsıl olacak hukuki neticeyi izah buyururlar mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim; Hamdi Şarlan arkadaşımız bu maddedeki beyandan hâsıl olacak hukuki neticelerin izahını arzu buyurdular.

Bunun memnuniyeti mucip hiç bir neticesi yoktur. Yani mükellef, sen şu miktar beyanda bulunmuş iken mahsul şu miktar olmuştur yolunda hiç bir muahazaya muhatap tutulmayacak-

tır. Bu beyanlar sadece hazırlık cetvellerine bir esas olacaktır.

H. ŞARLAN — (Ordu) — Müeyyideler faslındaki cezalarla muhatap olmayacaktır, değil mi?

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. Ş. DEVRİN (Devamla) — Hayır, 25 nci maddedeki cezalara muhatap değildir.

İ. EKER (Çorum) — Şu halde mesuliyet tevcihine inkân olmıyan beyan üzerine yapılacak hazırlık cetvelinin kontrol kıymeti olmayacaktır. Aynı zamanda ölçme esasına istinat eden, yani çıkar esasına istinat eden bir vergi için mesuliyeti tazammün etmiyen bir hazırlık cetveli külfetine ne lüzum var.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Ambarların ne miktar mahsul için tesbit edileceği cetvellerin tetkikinden anlaşılr. Beyanın daha buna mümasil bir çok faydaları vardır. Beyandan farklı bir vaziyet zühur edince mesuliyet terettüp etmiyecektir. Şu halde niçin beyan yapılmasın tekiden arz ediyorum beyan hilâfında çıkacak mahsul için her hangi bir mesuliyet terettüp etmiyor. Etmiş olsaydı ölçmenin mevzuu kalmamış olurdu.

İ. EKER (Çorum) — Bir defa beyanın kıymeti yoktur, kontrolün kıymeti yoktur. Çıkardan alınacaktır. Şu halde hazırlık cetveli külfetini ihtiyar edecek bir sebep yoktur.

Ş. DEVRİN (Devamla) — Beyanın faydaları çoktur. Bir misal daha hatırıma geldi. Tabii misaller taaddüt edebilir. Maddelerde görülecektir ki, ölçme için çok kısa ve mahdut müddetler vardır. Bu müddet zarfında ölçme memuru gelmezse müstahsil mahsulü kendisi ölçüp kaldırabilir, beyanda bulunması

İ. EKER (Çorum) — Bu mevzuubahis değildir, hazırlık cetvelinin tanziminde gıftının, köylünün beyanda bulunması mesuliyeti mucip bir beyan değildir, bir ifadeden ibarettir. O ifade üzerine bu cetvel yapılacaktır. Yani bu cetvel verginin tesbitinde hiç bir kıymet ifade etmez. O halde bu külfet niçin ihtiyar edilmektedir?

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Müsaade buyurunuz. Bu külfet asgari hadde indirilmiştir. Sadece matbu bir cetvelin doldurulmasından ibarettir. Kaldı ki bu cetvellerde yalnız miktar beyan edilecek değildir, nerede harman ve yağın yapılacağı da bildirilecektir. Bunların bir arada öğrenilmesinde fayda vardır. Ambar tesisi vaziyeti, ölçme kolları adedinin tesbiti, ekim yerlerinin bilinmesi gibi. Eğer hiç bir malûmat mevcut değilse bu gibi hazırlıkların yapılmasına inkân hâsıl olmaz. Bu malûmat mevcut bulunursa yani hazırlık cetvelleri elde bulunursa ona göre ambar temin edilecek, ölçme kolları gönderilecektir. Bu bakımdan fayda mülâhaza edilmektedir.

İ. EKER (Çorum) — Ambar tesisi için, yani ne kadar ambara ihtiyaç vardır, belki bunlar mülâhaza olunabilir. Fakat bunlar da ihtiyar heyeti tarafından tesbit edilebilir. İhtiyar heyetleri kendi köyünün mahsulünün ne kadar ambara ihtiyacı olduğunu bir defa sordukları zaman varidat dairesine haber verebilirler. Sonra köy nüfusu, köyün zirai vüsatinin de ifade edebilir.

Şinasi Bey arkadaşımızın basit gibi gösterdikleri şey gayet külfetlidir. Bunu fiiliyatta basit gibi gösterdiler. Köylüleri toplayıp çağırmak bir çok endişeleri mucip olacaktır. Bu hazırlık cetveli üzerinde de endişeler, bir takım yalan yanlış şeyler yapacaklardır ve bir kontrol kıymeti de yoktur. Köyün hakiki hasılatını ve ambarın vüsatinin köylü gayet iyi bilir ve bunu memura söyleyebilirler. Bunlar için böyle bir şeye ihtiyaç olduğunu zannetmiyorum. Maahaza bunda büyük bir şey yoktur, kontrol kıymeti de yoktur, kalırsa da ne olacaktır?

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Bizim de istediğimiz malûmat bunlardır, daha önce de izah ettiğim ve hile beyan yalnız miktarlara munhasır değildir. Nerelerde ekim yapıldığı da gösterilecektir, ihtiyar meclisi bu sahalanın doğruluğunu tevsike mecburdur. Bundan başka gizli kalan yerlerin de ayrıca ilâvesi hakkında bir hüküm konmuştur. Bu itibarla hazırlayıcı mahiyette olan bu hükmün kalması faydalıdır ve İsmet Bey arkadaşımızın dedikleri gibi köylüler bir araya toplanacak değildir.

İ. EKER (Çorum) — Köyün gizli yeri yoktur. Ekilen yerler tamamen bellidir. Maahaza ısrar edilecek bir şey de değildir.

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Nasıl tensip ederseniz. Bendeniz faydalarımı arzettim. Takdir Heyeti Celilenindir.

A. R. ESEN (Sird) — Arkadaşlar, bu yedinci maddede vazife ikiye ayrılmıştır. Biri köy heyeti ihtiyariyesine, biri de kaza merkezindeki belediye âzalarına. Şimdi bendeniz bu kaza belediye âzalarının bu işi yapamayacakları kanaatindeyim. Biz bir Ziraati koruma kanunu yapmıştık. Bunların bir koruma heyeti vardır. Bu işi onlara tevdi edersek daha yerinde olur. Bendeniz bu kanaatteyim. Bu cihet maslahata da daha uygun olur. Pekâlâ takdir edersiniz ki bir belediye âzasının kazada kendisine ait işleri vardır. Onlar bağlara gidecek, mahsulâta bakacak. Bu, biraz kabili tatbik olmıyan bir maddedir. Bu ciheti encümen kabul ederse, bir heyet vardır kazalarda, bu işi o heyet daha iyi takip edebilir.

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Hazırlık cetvellerini takip eden maddelerde ölçmeye, tahmine, kontrole, itiraza dair bir takım ahkâm vardır. Bu ahkâm birbirine

bağlıdır. Kontrola, tahmine iştirak eden mercilerin hazırlık cetvellerinde bulunması faydalıdır. Muhterem İsmet Eker arkadaşımıza arzettiğim faydalardan bir tane daha hatırıma geldi. İpek kozalarının yeri gösterilmelidir. Gizli olan yerlerin de bilinmesi lâzımdır. Mamafih takdir Yüksek Heyetindir.

S. ÖRGEEVREN (Balıkesir) — Sual, «her nevi istihsal yerleri...»deniyor. Meselâ buğday ve arpanın istihsal yeri harman yeri midir, tarla mıdır?

Mu. En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Ekilen yerlerdir. Tarladır. Harman ve yığın yerleri için ayrıca 9 neu maddede hükümler vardır.

REİS — Başka mütalâa var mı?

İ. EKER (Çorum) — İsrar etmiyorum.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YEDİNCİ MADDE — Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri hazırlık cetvellerinin bir suretini alrkoyarak aslını resmî mühür ve imzalarıyla tasdik edip 6 neu maddeye göre tâyin edilecek müddetleri takip eden bir hafta içinde bağlı oldukları varidat dairesine makbuz mukabilinde teslim ederler.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SEKİZİNCİ MADDE — Vergiye tabi miktarları, mısır ve çeltikten gayri hububatta ölçme suretiyle, diğer mahallerde mükelleflerin kontrole tabi tutulacak beyanları üzerine tesbit olunur. İcabında, mısır ve çeltik mahsulünün miktarını ölçme suretiyle tesbit ettirmeğe Malîye vekili mezdur.

Ölçülecek mahsuller için, zaruret görülen yerlerde, 1782 sayılı Ölçüler kanunu hükümleriyle mukayyet olmaksızın, kilo istiap miktarları tesbit edilecek hacim ölçülerinin kullanılması caizdir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

DOKUZUNCU MADDE — Miktarları ölçülerek tesbit edilecek olan mahsuller için, her sene nerelerde harman ve yığın yapılacağını, harman zamanından evvel, mükelleflerin beyanına müsteniden, muhtar ve ihtiyar meclisleri bildir-meğe mecburdurlar.

Bu yerlerden başka yerlerde harman ve yığın yapılması yasaktır.

Mu. En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — 9 neu maddede bir tashihimiz var. Makamı riyasete arz etmiştik. O yolda okunmasın rica edeceğim.

«Muhtar» dan önce «köylerde» ilâve edilecek «meclisleri» den sonra «şehir ve kasabalarda

belediyeler» konacak. Köydeki muamelelerle şehir ve kasabalardaki muameleler arasında farklar vardır ilâveler bu yüzden zaruridir.

REİS — Maddeyi tashih olunduğu şekilde yeniden okuyoruz.

DOKUZUNCU MADDE — Miktarları ölçülerek tesbit edilecek olan mahsuller için, her sene nerelerde harman ve yığın yapılacağını, harman zamanından evvel, mükelleflerin beyanına müsteniden, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri, şehir ve kasabalarda belediyeler bildirmeğe mecburdurlar.

Bu yerlerden başka yerlerde harman ve yığın yapılması yasaktır.

S. KORKMAZ (Yozgad) — Bir sual soracağım; müstahsil, harmanı filân yerde yapacağım, mahsulümü filân yere koyacağım diye beyanname verdi. Onun üzerine ihtiyar heyeti de malûmat verdi. Fakat sonra mahsulünü koyacağı yer veya harman yeri bir ârizaya uğrarsa, başka yerde harman yapmak mecburiyetinde kalırsa beyana muhalif harekette bulundu diye muahezeyi mucip bir hal olur mu?

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Onu muahharen bir beyanname ile ıslah hakkını muhafaza eder. 13 neu maddede sel ve su baskını dolayısıyla tahribe mâruz mahsullerin derhal münasip yerlere naklolunabileceği hakkında hükümler de vardır.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ONUNCU MADDE — Ölçme kolları mahalle ve köylerdeki mükelleflerin fiilen elde etmiş oldukları mahsulleri harman yerlerinde ölçmek suretiyle tesbit ederler.

9 neu maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlerin mahsulleri bulundukları yerde ölçülür.

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ON BİRİNCİ MADDE — Miktarları beyan ile tesbit edilecek mahsuller için, tahmin kolları mahsulün idrakinden evvel bölgeleri içindeki mahalle ve köylerde tarla, bahçe, sergi ve böcekhaneleri gezerek mükelleflerin fiilen elde edebilecekleri mahsullerin miktarını tahmin etmek suretiyle hazırlık cetvellerindeki beyanları kontrol ederler.

Tahmin kolunun ne zaman vazifeye başlayacağı mahalle ve köylerde münasip vasıtalarla mükelleflere bildirilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

ON İKİNCİ MADDE — Ölçme ve tahmin neticeleri, tesbit işi esnasında hazır bulunan mükellefe veya namına hareket eden kimseye

imza mukabilinde bir ihbarname ile derhal tebliğ edilir. Mükellef veya namına hareket eden kimse hazır değilse, ihbarname, sahibine verilmek üzere, şehir ve kasabalarda belediyenin mahalle işleriyle tavzif ettiği kimseye, köylerde muhtara veya ihtiyar meclisine bırakılır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Ölçülecek mahsullerin ölçülünceye kadar 9 neu maddede zikredilen yerlerden başka yerlere taşınması yasaktır.

Harman kalkacak vaziyete geldikten sonra, müstahsil köylerde ihtiyar meclisine, şehir ve kasabalarda belediyeye harmanın hazır olduğunu bildirir. Bu ihbardan itibaren üç gün içinde ölçme kolu gelip harmanı ölçmediği takdirde, harman ölçme memuru veya belediye memuru veya muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından biri huzuriyle ölçülür.

Ölçme memuru veya belediye memuru veya muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından biri de gelip harmanı ölçmediği takdirde, mükellef tarafından varidat dairesine yapılacak yazılı müracaat tarihinden itibaren iki gün zarfında ölçme kolu gelmezse, mükellef harmanını bizzat ölçerek neticeyi köyde ihtiyar meclisine, şehir ve kasabalarda belediyeye bildirir.

Sel ve su baskını tehdidi halinde, ölçme memuruna veya ihtiyar meclisine bildirilmek kaydıyla, mahsul ölçülmeden evvel harman ve yığın yerlerinden münasip bir yere kaldırılabilir.

REİS — Mütalâa var mı?

İ. EKER (Çorum) — Bu maddenin bir fıkrasında «harman kalkacak vaziyete geldikten sonra» tâbiri var. Çiftçiler bilirler ki harmanın kalkacak vaziyete gelmesi demek, harmanın tamam olduğu vaziyet demektir. Halbuki harman tamam olmadan da çıkan mahsulü ölçerek kaldırırılar. Binaenaleyh «harmanda mahsul ölçmeğe hazırlandııkça» tâbirini koymak lâzımdır.

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Encümen de tavzih bakımından muvafakat ediyor.

İ. EKER (Devamlı) — Son fıkralarda, demin de verdiğimiz izahata göre, Hükümetin her köyde bir ölçme memuru değil hattâ bir kaç ölçme memuru bulundurabileceğine göre, köyde ölçme memuru bulunacakken, ihbar edilipte 3 gün gelmemesini ne gibi bir ihtimalle söylemişlerdir! Bunun izahını rica ederim.

B. FENMEN (Kocaeli) — Efendim 13 neu maddede bazı küçük tadiller ve tavzihler teklif ediyorum. Bir kere birinci fıkranın son fıkra ile birleştirilmesini ve araya bir (ancak) kelimesinin konulmasını teklif ediyorum. (Su baskını) kelimesinden sonra da (yangın) kelimesi de konmak lâzımdır.

Şöyle olacaktır: (Ölçülecek mahsullerin, öl-

gölünceye kadar 9 neu maddede zikredilen yerlerden başka yerlere taşınması yasaktır. Ancak sel ve su baskını, yangın).

Sonra ihbardan bahsediliyor ve «ihbardan itibaren» deniliyor. Bendeniz şunu teklif ediyorum. «Yazı ile bildirilir.» Yani «harman kalkacak vaziyete geldikten sonra, müstahsil ihtiyar meclisine harmanın hazır olduğunu yazı ile bildir» kelimelerinin ilâvesi.

Sonra gene aynı fıkra da «bu ihbardan itibaren üç gün içinde» deniliyor ki bendeniz de İsmet Eker arkadaşımızın teklifine iştirak ederek 3 günü fazla buluyorum ve bunun 2 güne indirilmesini teklif ediyorum.

Üçüncü fıkra da gene «müracaat tarihinden itibaren iki gün zarfında» deniliyor. Bendeniz «takibeden» kelimelerinin ilâvesini teklif ediyorum.

A. H. KALAÇ (Kayseri) — Efendim, burada bir fıkra vardır. O fıkraya göre zannediyorum tatbikatta çok müşkülât olacaktır. Diyor ki ölçme kolu gelmediği takdirde varidat dairesine iki gün zarfında tahriren müracaat eder, gelmezse ölçer. Şimdi bizim köy vaziyetlerimiz, coğrafi vaziyetimiz öyledir ki böyle varidat dairesi arasında bazan 15 saat olan yerler vardır. Köylü harman zamanında tahriren müracaat edecek şayet gelmezse ölçecek. Bunun yerine mümkündür ki nahiye müdürüne tahriren müracaat eder. Gelmediği takdirde ölçer. Meselâ nahiye merkezi ile kaza arasında telefon vardır. Nahiye müdürü derhal söyler. Varidat dairesi bu suretle daha evvel haberdar olur. Bu şekilde işi suhuletlendirmiş oluruz.

İ. EKER (Çorum) — Nahiye merkezleri bazan varidat dairelerinden de daha uzak olur.

A. H. KALAÇ (Devamlı) — İcabında varidat dairesine, icabında nahiye merkezine müracaat ederse meseleyi daha kolaylaştırmış oluruz. Nihayet muhtara müracaati kabul etmiyorlarsa...

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, İsmet Eker arkadaşımızın birinci fıkra da «harman kalkacak vaziyete geldikten sonra» ibaresi yerine «harmanda mahsul ölçmeğe hazırlandıktan sonra» şeklindeki teklifi yerindedir, tereddütleri izale eder, bu itibarla encümen fıkranın o yolda tashihini muvafık görmektedir.

Refik Fenmen arkadaşımız, köylü tarafından yapılan ihbarın yazı ile yapılmasını teklif ettiler ki bu azim bir külfettir, kabulü mahzurludur.

İkinci teklifleri yine aynı fıkra da 3 gün olan müddetin 2 güne indirilmesidir. İki gün olmasında fayda vardır. Binaenaleyh, ibarenin şu şekilde tashihi icabeder: «Harmanda» kelimesinden sonra «mahsul ölçmeğe hazırlandııkça» kelimelerinin ilâvesi ve üç günün iki gün şeklinde tashihine encümen iştirak eder.

Sel ve su baskını tehdidi halinde yapılacak muameleye bir de yangının ilâvesini teklif buyurdular. Bu teklif encümen de dermeyan edilmiştir. İlk nazarda yerinde gibi görülür. Fakat mükellef harmanın büyük kesimini haber vermeden kaldırıp geri kalan ufak miktarını yakarsa bunun kontrol imkânı kalmıyacağı cihetle yangının maddeye ilâvesi muvafık görülmemiştir.

Bir de Salim arkadaşımızın işaret ettiği harman yerini değiştirime halinin de bu maddeyi alâkadar ettiğini arz etmiştim. Sel ve su baskını halinde bu madde tatbik edilecektir. Diğer başka bir müebir sebep hâsıl olursa köylü harman yerini değiştirmeye önceden ihbar ve tevsik şartıyla salâhiyetlidir.

Varidat dairesine ihbarın değiştirilmesi hakkındaki teklife gelince. Bu cihet de encümende görüşüldü. Gayet nadir hallerde vukua gelecektir. İsmet Bey arkadaşımızın söylediği gibi her köyde bir ölçme memuru bulunacaktır. Bu ölçme memuru bulunmazsa muhtar, o da yoksa ihtiyar meclisi âzasından birine müracaat yolu açıktır. Bu vaziyet pek nadir hallerde vuku bulacaktır; ne ölçme memuru, ne muhtar, ne de ihtiyar heyeti âzasından birinin bulunmadığı hallere munhasırdır. Bu pek nadir olarak vukua gelir. Bu itibarla müsaade buyururlarsa bu kaydı muhafaza edelim. Çünkü varidat dairesi kanunu derpiş ettiği teşkilâtla daima irtibat halindedir. Halbuki nahiye vukubulacak ihbar alâkalı mercilere bildirilmemiş unutulmuş olabilir ve tevsik edilemez. Bu takdirde netice köylü aleyhine tecelli edebilir. Pek ender vâkı olacak hâdise. Ölçme memurunun hastalığı yahut veya diğerleriyle birlikte gelmekten imtina etmesidir. Bu noktanın açık kalmaması için bu hükümün muhafaza edilmesinde fayda mülâhaza edilmiştir.

B. FENMEN (Kocaeli) — Bir teklifim daha vardı ki o da; birinci fıkrayı son fıkra ile ve «ancak» kelimesi ile birleştirmek..

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Birinci fıkradan maksat âzasından biri huzuru ile ölçülür, ibaresinden sonra gelen fıkra mıdır?

B. FENMEN (Kocaeli) — Kaldırılması, başka yerlere taşınması yasaktır, deniyor, ondan sonra doğrudan doğruya son fıkraya geçmek.

Ş. DEVRİN (Zonguldak) — O da olabilir. Fakat bu tertibi muhafaza etmekteki mülâhaza şu olmuştur. Evvelâ asıl olan muamele cereyan edecektir. Son fıkra istisnai bir hüküm olarak kabul edilmiştir. Bu şekilde kalması daha uygun olur kanaatindeyiz.

N. POROY (Tokat) — Ayrı bir hüküm halinde kalması daha muvafıktır.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Ölçülecek mahsullerin ölçülüne kadar 9 neu maddede zik-

redilen yerlerden başka yerlere taşınması yasaktır.

Harmanda mahsul ölçmeğe hazırlandıkça müstahsil köylerde ihtiyar meclisine, şehir ve kasabalarda belediyeye harmanın hazır olduğunu bildirir. Bu ihbardan itibaren iki gün içinde ölçme kolu gelip harmanı ölçmediği takdirde, harman ölçme memuru veya belediye memuru veya muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından biri huzuriyle ölçülür.

Ölçme memuru veya belediye memuru veya muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından biri de gelip harmanı ölçmediği takdirde, mükellef tarafından varidat dairesine yapılacak yazılı müracaat tarihinden itibaren iki gün zarfında ölçme kolu gelmezse, mükellef harmanın bizzat ölçerek neticeyi köylerde ihtiyar meclisine, şehir ve kasabalarda belediyeye bildirir.

Sel ve su baskını tehdidi halinde, ölçme memuruna veya ihtiyar meclisine bildirilmek kaydıyla, mahsul ölçülmeden evvel harman ve yığın yerlerinden münasip bir yere kaldırılabilir.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Ölçme kolları, mahallin en büyük malmemurunun inhası üzerine vilâyetlerde vali, kazalarda kaymakam tarafından tayin edilen bir ölçme memuru ile şehir ve kasabalarda belediyelerin mahalle işleriyle tavzif ettikleri zatten ve köylerde muhtardan veya ihtiyar meclisinin bir âzasından müteşekkildir.

Tahmin kolları mahallin en büyük mal memurunun inhası üzerine vilâyetlerde vali, kazalarda kaymakam tarafından tayin edilen bir memur ile ziraat odaları, yoksa vilâyet veya kaza merkezi belediye encümenleri tarafından ziraat erbabı arasından seçilen bir âzadan ve şehir ve kasabalarda belediyenin mahalle işleriyle tavzif ettiği zatten, köylerde muhtardan veya ihtiyar meclisinin bir âzasından müteşekkildir.

Her kazada, kazanın büyüklüğüne, ehemmiyetine, köy mahalle sayısına göre müteaddit ölçme ve tahmin kolu teşkil olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

ON BEŞİNCİ MADDE — Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri vergiye tabi mahsullerin yetiştirdiği yerleri ölçme memurlarıyla tahmin kollarına göstermeğe, bunların istiycekleri lüzumlu malî matı vermeğe ve 13 neu maddede yazılı ihbar üzerine hazır olan harmanların ölçülmesinde bulunmağa mecburdurlar.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

ON ALTINCI MADDE — Bu fasılda yazılı hükümler, afyon, pancar ve tütün mahsulleri hakkında tatbik edilmez.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul buyuranlar ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Dördüncü fasıl
Verginin nispeti

ON YEDİNCİ MADDE — Verginin nispeti, Hükümetçe Milli korunma kanununa müsteniden muayyen miktarı muayyen fiyatla alınan mahsullerde % 8, diğerlerinde % 12 dir.

Şu kadar ki, % 12 nispetinde vergiye tabi mahsullerde herhangi birinin vergi nispetinin icabında % 8 e kadar indirmeğe İcra Vekilleri heyeti salâhiyetlidir.

R. FENMEN (Kocaeli) — «Nispet» kelimesinin «B» ile yazılmasını teklif ediyorum.

H. MENTEŞE (İzmir) — Zeytin mahsulü toprak mahsullerinin hepsinden evvel zaten 12,5 muamele vergisine tabi tutulmuştur ve bunu vermekte iken yeni kanun ile bu, % 15 e çıkarılmıştır. Bunu, doğrudan doğruya müstahsil vermektedir. Bir de % 8 ayniyat vergisine tabi tutulacak olursa % 15 vergi, % 23 e çıkmış olacaktır. Hasılatı gayrisâfiyeden almıyor.

Zeytinin istihsal masrafları büyük mikyasta artmıştır. Zeytin yağı vakıa şehirlerde 250 - 280 kuruşa kadar çıkmıştır amma çiftçi hiç bir yerde bunu 120 kuruştan fazlaya satmamıştır. Ben kendi zeytinimi 110 kuruşa sattım. Şehirdeki fiyattan müstahsil çiftçi istifade etmemektedir. Binaenaleyh maliyet fiyatlarının bir kaç misli artmasına karşı diğer mahsullere nispetle büyük bir fark yoktur. Sonra istihsal masrafları çok yükselmiştir. İtimat buyurunuz; bu, lâakal % 25 tir. Daha aşağı değildir. % 23 de hasılatı gayrisâfiyeden vergi verilecektir. Maliyet fiyatları için toplama, silkme, nakliye % 25 - 30 tutarsa müstahsiline eline ne kalır? Sonra hepimizce malumdur ki, zeytin ağaçları ekseriyetle dağlarda bulunur. Dağlarda tarla ziraatı az veyahut lâşey mesabesinde olduğu için oralandaki halkın esas maişeti bu zeytine bağlıdır. Sonra arkadaşlar, zeytin için Meclisi âliniz hususi bir kanun yaptı. Böyle bir kanun hiç bir mahsul hakkında yapılmamıştır ve bu ağaçların bakımını Ziraat vekâletinin kontrolü altına bırakmıştır. Bunun esbabı nedir? Çünkü ecdadımızdan mevrus ve memlekette en sağlam servet olan bu zeytinler teknik bakımsızlık yüzünden hali inhitata düştüler. Tetkikat neticesinde bu anlaşıldı ve bu hususta tedbirler alındı. Şimdi o kanun mucibince mütehasısların tavsiyesi üzerine teknikman halkın ağaçların budanması mecburiyeti var. Şu da esbabı mucibe içerisine dahildir ki, tâ İstanbul kenarından cenup budutlarımıza kadar olan mın-taka, zeytinliklerle malâmal olduğu halde, bu esbap vârit değildir. Şimdi bundan yüzde yirmi vergi almak icabederse, zaten fiyatlar şehirlerde,

kasabalarda yüksektir, köylünün eline 100 - 120 kuruştan fazla para geçmemektedir. Yıkıcı bir şey olur. Hükümet bu hususları nazarı dikkate alarak zeytini kanundan çıkarmıştır. Encümendeki arkadaşlar nasılsa tekrar zeytini koymuşlardır. Bir arkadaş buğdayda olduğu gibi dedi. Evet amma bu kıyası maalfarıktır. Buğdaydan alınan vergi ticaret kasdile öğütülenlerden almır. Diğer kara değirmenlerde öğütülen mahsullerden muamele vergisi alınmamaktadır.

Halbuki burada bütün mengeneler, hattâ bütün taşlardan muamele vergisi alınmaktadır ve bunu müstahsil doğrudan doğruya yağından ödemektedir. İkisi arasında mukayese caiz değildir. Onun için bendeniz zeytinin, % 8 vergiden istisnasını teklif ediyorum. Esasen şu ciheti de tebarüz ettirmek lazımdır. Müsaade buyurunuz, Hükümet kendi teklifinde zeytini zikretmemiştir. Bu, doğrudan doğruya encümen tarafından teklif edilmiş bir şeydir. Halbuki bu bir kanun teklifi şeklinde ise, encümenin şahsiyetine verilmiş bir hak değildir. Bu, yalnız Hükümetle Meclis âzalarına verilmiştir. Eğer tadile girseydi, encümen zeytin ve diğer matrahları genişletebilirdi ve o zaman mesele kalmazdı. Fakat yalnız zeytinin ilâvesi doğru değildir.

Mu. En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Muhterem Halil Menteşe arkadaşımız mühim bir noktaya temas buyurdular. Gerçi zeytin mevzuu birinci maddeye taallük eden bir teklif ise de bu mülâhazalarının cevapsız kalmaması muvafık olacağından müsaadeleriyle ileri öne sürdükleri sebepler hakkında encümenin düşündüğünü arz edeyim:

Bir defa zeytin, ilk listede mevcut değildi. fakat daha başlangıçta arzettiğimiz gibi verginin umumî ve âdilâne olması bakımından herhangi bir müstahsiline daha müsait bir vaziyete düşmemesi için zeytinin de ithali muvafık görülmüş encümen ve Hükümet zeytinin ilâvesi hususunda mutabık kalmıştır. Bittabii bu ilâveye encümenin salâhiyetli olduğunu zannedirim Muhterem Halil Menteşe arkadaşımız da teslim buyururlar. Çünkü bir kanun lâyihasının icabettirdiği tadili yapmak encümenin salâhiyeti cümlesindendir. dedikleri gibi zeytinden muamele vergisi alınmaktadır. Ayrıca % 15 miktarında muayyen bir fiyatla Hükümet tarafından mübayaa da edilmektedir. Bu muamele vergisine müstahsiline kendi istihlâk ettiği yağda bittabii kendisi tarafından tahammül edilir. Fakat kendisinin istihlâk etmediği yağlarda ağır vergi bunda da olduğu gibi müstehlike aksedeceği tabiidir. İşte bu buyurdukları mahzuru önlemek için muamele vergisinin munzam olarak muayyen bir miktar mahsulüne el konmuş olan müstahsiline muamele vergisinden zâti ihtiyaçları nispetinde muafiyeti için bu kanuna ek olarak bu kanun teklif edilmektedir. Teklifin bu madde ile olan alakasını ar-

zettim. Bu maddeye göre 60 litreye kadar zeytin yağı istihsal eden müstahsil bu miktarı zâtî ihtiyaçlarında kullanacağı karinesine binaen muamele vergisinden istisna edilmiş ve muafiyeti kabul edilmiştir. Asgari maiyet haddi bakımından dermeyan ettikleri mütalâalar doğrudur. Fakat aynı mülâhaza diğer mahsullerde de vâridtir. Masrafların tezayüdünden bahis buyurdular. Diğer mahsullerin de istihsal masrafları tezayüt etmiştir. Zeytin yağında diğer mahsullere nispetle fiyatlar daha düşkün değildir. Bu bakımdan enümen zeytinin istisna edilmemesi fikrindedir.

H. MENTEŞE (İzmir) — Efendim, ticari muamele ile çiftçinin kendi mahsulünü satmak arasında tabii fark vardır. Ticari muamelede mal alınır, tekrar satılmak üzere. Yani alman ve sonra satılan maddedir. Zeytinyağı ise doğrudan doğruya çiftçinin malıdır ve bu kendi malını satmaktadır. Binaenaleyh, çiftçinin kendi malını satmasıyla tüccarın müstahsilden alıp fabrikadan çıkarp piyasada sattığı ile kıyas etmek doğru bir şey değildir. Onun için ben o kanaattayım ki bu imal imkânını refedecektir. % 15 muamele vergisinden sonra bir de % 8 toprak mahsulleri vergisi alınacak olursa bu, arzettiğim gibi, imal imkânını selbedecektir. Bendeniz bu kanaatımı arz ediyorum.

F. A. BARUTCU (Trabzon) — Efendim, bendenizce iki mevzuu birbirine karıştırmamak lâzımgelir. Bir, toprak mahsullerinin tabi olması lâzımgelen bir vergi vardır : Toprak mahsulleri vergisi. Bu, her müstahsilin istihsal ettiği toprak mahsulünün vergisini vermesi mevzuudur.

İkincisi, muamele vergisi: O tamamen ticari, ayrı bir mevzudur. Müstahsil zeytinin toprak mahsulleri vergisini verdikten sonra eğer kendi nam ve hesabına onu tasir ettirmek isterse o ayrı bir mevzu, ve kendi tasirhanesinde yapıyorsa ticari bir mevzu olmuştur. Ayrıca bir muamele vergisine tabidir. Nasıl ki arkadaşım hububatı misal olarak ileri sürmüşlerdir. Hububatın tabi olacağı vergi sadece toprak mahsulleri vergisidir. Fakat müstahsil bunu un haline getirip un olarak satmak isterse bu ayrı bir mevzudur ve muamele vergisine ayrıca tabi olur.

Pamuk toprak mahsulleri vergisine tabidir. Fakat müstahsil kendi nam ve hesabına bunu iplik yapmak isterse bir mevzu değişir, muamele vergisine tabidir.

Bir fındık müstahsili kendi nam ve hesabına mahsulünü harice göndermek isterse o da ayrıca ihraç vergisine tabidir.

Binaenaleyh mevzuları birbirine karıştırmamak icabeder. Eğer müstahsil kendi namı hesabına tasir ettiği zeytini sırf ihtiyacı zâtîyesi için yapıyorsa bu ticari mahiyetten çıktığı için ayrıca ek kanun lâyihasıyla vâzn kanun

bir istisna ve muafiyeti derpiş etmiş bulunmaktadırlar. Binaenaleyh bendenizce toprak mahsulleriyle muamele vergisini ayrı ayrı mütalâa etmek lâzımgelir. Toprak mahsulleri vergisinde müstahsil için hiç bir istisna kabul edilmiştir. Meselâ mısır. Kendi iâşesini, ihtiyacını karşılamak üzere istihsalde bulunan bir kimse hiç bir muafiyete tabi olmaksızın toprak mahsulleri vergisini vermektedir. Mükellef hattâ değil senelik ihtiyacını karşılayacak şekilde istihsal yapmak, müstahsil senelik ihtiyacı nispetinde istihsal etmese dahi hiç bir muafiyete mazhar değildir, toprak mahsulleri vergisine tabidir. Binaenaleyh diğer mevzuda ve mahsullerde de müstahsil için hiç bir istisnai muamele ve muafiyet kabul etmemek zaruri olur. Kaldı ki, iş mahiyetini değiştirdikten sonra, ticari bir mevzu haline inkılâp ettikten sonra mevzuubahis olması icabeden muamele vergisinde zâtî ihtiyaç için bir muafiyet kabul edilmesi muvafık görülmüştür. O da ek kanun lâyihasıyla derpiş edilmiştir. Onun için toprak mahsulleri vergisiyle muamele vergisini bir arada mütalâa etmemek lâzımgelir.

H. MENTEŞE (İzmir) — Bir sual sormama müsaade buyurur musunuz? Zâtî âliniz komisyon namına mı söylediniz?

F. A. BARUTCU (Trabzon) — Bendeniz şahsım namına arz ettim, fakat komisyonun mütalâası da aynıdır.

H. MENTEŞE (İzmir) — Bir suale müsaade buyurun. Zeytin sahibi zeytinini doğrudan doğruya satarsa bu, bir ticari muamele midir? Zeytin sahibinin zeytinini doğrudan doğruya satması ticari muamele olmadığı gibi, fabrikacıya ondalığını verdikten sonra zeytininin yağını çıkarp satması neden ticari muamele oluyor?

F. A. BARUTCU (Trabzon) — Doğrudan doğruya bir müstahsilin zeytinini satması bir muamele ticariye olmadığına hiç şüphe yok. Kendi istihsalını arz ediyor. Fakat onu kendi imalâthanesinde başka bir madde haline kalbedip satacak olursa o zaman ona ayrıca bir kıymet ilâve etmektedir. Bu, kanun bakımından diğer bir vergiye tabi ve ticari bir muameledir. Mahsulünü satmıyor, şeklini değiştiriyor, başka bir madde satıyor. O, muamele vergisine tabidir.

REİS — Takriri okutuyorum.

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebeplerden dolayı zeytinin % 8 vergiden istisnasını teklif ederim.

İzmir

H. Menteşe

(Ret sesleri).

REİS — Takriri nazarı itibara alanlar . . . Alınmamıştır.

Şu halde esas maddeyi reynize arz ediyorum.

Kabul buyuranlar . . . Etmeyenler . . . Kabul edilmiştir.

Beşinci fasıl

Verginin tarh ve tahsili

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bağlı iki numaralı cetvelde yazılı mahsullerin vergisi aynen, diğerlerinin vergisi nakden tahsil olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul buyuranlar . . . Etmeyenler . . . Kabul edilmiştir.

ON DOKUZUNCU MADDE — Mükellefler aynen ödemeğe mecbur oldukları vergilerini:

A) Miktarları ölçülerek tesbit edilen mahsullerde, en geç, ölçmeyi takibeden gün içinde muvakkat köy ambarlarına;

B) Miktarları beyan üzerine tesbit edilen mahsullerde, mahsulün nev'i itibariyle vilâyet idare heyetlerince tâyin edilecek tarihlerde teslim yerlerine;

Kendi vasıtalarıyla teslim etmeğe mecburdurlar. Şu kadar ki «A» fıkrasında yazılı vergileri mükellefler aynı müddet içinde ve 20 ncı maddede yazılı nakil şartlarıyla doğrudan doğruya teslim yerlerine teslim edebilirler.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reynize arz ediyorum, kabul buyuranlar . . . Etmeyenler . . . Kabul edilmiştir.

YİRMİNCİ MADDE — Aynen alınan vergilerin teslim yerleri her mahalle veya köy için en yakın ve elverişli olmak üzere tesbit edilir ve 12 ncı madde mucibince mükellefe verilen ihbarnamede gösterilir.

Mükellefler vergi olarak muvakkat köy ambarına teslim ettikleri miktarları bu ambarlara teslim tarihinden itibaren iki ay içinde kendi vasıtalarıyla teslim yerlerine götürmeğe mecburdurlar. İcabında bu müddeti uzatmağa Maliye vekili mezundur.

Teslim yeri, köy ambarlarında toplanan mahsuller için bu ambarların bulunduğu yerden, diğer mahsuller için mahsulün toplandığı köy veya kasabadan 25 kilometreden fazla mesafede bulunduğu takdirde, fazlası için kilometre başına kiloda 2 para hesabıyla nakliye ücreti verilir.

R. FENMEN (Kocaeli) — Efendim, bu maddenin son fıkrasında; 25 kilometreden daha uzak mesafelerin beher kilometresi için beher kiloda iki para ücret takdir edilmiştir. Şimdi tasavvur buyuracak olursanız, 50 kiloluk bir çuvalı nakledecek bir köylü kilometre başına 100 para alacaktır. Binaenaleyh beher kilometre için 100 para nakliye ücreti verilecektir. 50 kilo ağırlığında bir çuvalı, bugünkü şerait altında, bir kilometrelik yere 100 paraya nakledecek kimse bulunmaz gibi geliyor bendenize. Binaenaleyh bunun önüne geçmek için bir kere bu 25

kilometrenin 10 kilometreye indirilmesini teklif ediyorum.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Efendim; bu iki para kaydı ton itibariyle ve kilometre itibariyle nazarı itibara alırsa ton kilometre elli kuruş eder. Yani bir tonu bir kilometreye nakletmek için 50 kuruş vermek demektir. Harpten evvel bu fiyat on kuruştur. Bugün de elli kuruştur. Doğrudur. Fakat arkadaşımızın yaptığı gibi çuval hesabı yaparsak doğru olmaz. Ton kilometre olursa bu günkü piyasaya göre elli kuruş az değildir.

İ. EKER (Çorum) — Neye istinaden hesap ediyorsunuz ?

A. N. DEMİRAĞ (Devamla) — Arzettiğim gibi, bir tonu bir kilometre yere elli kuruşa nakledecektir.

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, hakikaten bu büyük bir meblâğ teşkil etmez, bunu itiraf etmek lâzımdır. Fakat, Abdurrahman Naci arkadaşımızın da izah ettikleri gibi, esasen fiiliyatta Millî koruma kamununa tevfiikan itti haz edilen kararnamelerle verilen ücret te budur. Bunun iki parası bile bütçeye 5 milyon lira gibi büyük bir tesir yapar. Bu miktarın tezyidi verginin cibayet masrafını haddinden fazla artırır.

R. FENMEN (Kocaeli) — Bendeniz fiyatın artırılmasını değil, kilometrelerin tenkisini arzettim.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. Ş. DEVRİN (Devamla) — Kilometrelere gelince; diğer kanunlarda da kabul edilen miktar 25 km. dir. Meselâ muamele vergisi aynen alınan zeytinyağı 25 km. kadar taşınmak mecburidir. Bu, büyük bir mesafe sayılmaz.

İ. EKER (Çorum) — Efendim, 25 km. den yukarı 3 - 5 km. daha götürmekle verilecek ücret çok azdır. Bunu götürenler o ücreti almak külfetini bile göze almayacaklardır. Suiistimal olacaktır. Bunun terakümleri muayyen insanlardan alınacak makbuzlarla çoğalacaktır. Halbuki bunu müstehlik almayacaktır. Bunu nazarı dikkate almışlar mıdır? Bence bunun kaldırılması lâzımdır.

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — İki mütalâa vardır. Büyük nakliyelerde belki biraz faydası olur. Bu bakımdan kalması daha muvafık olur.

H. İŞİK (Sivas) — Efendim, bunun tatbikinde küçük, küçük miktarlar halinde büyük mahzurları olacaktır. Bir kaza çevresi muhtelif taraflarında 25 kilometreyi tutmaz. 26 ncı kilometrenin şu kadar miktarda fazlasını taşımış olan nihayet 15 - 20 kuruş kadar bir şey alacağı için bu, maliye için büyük bir kırtasiye muamelesi olacaktır. Köylü alacağını alamıyacak, şunun, bunun elinde kalacaktır. Binaenaleyh tamamıyla kaldırılmasına fayda vardır. (Hayır, hayır sesleri).

1. EKER (Çorum) — Madem arzu ediyorlar kalsın.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Arkadaşlar, geçen sefer, geçen senelerde köylünün de en çok şikâyet ettiği şeylerden birisi iki saatlik mesafeye götürmek ve icabında 8 - 10, hattâ 20 saatlik yere götürülmesinde müsavat var mı diyorlar. Binaenaleyh bu kanun adaletsizliği kaldırıyor. Köylü ancak 25 kilometre için götürmekle mükelleftir. Üst tarafının parasını alır. (Doğru, doğru sesleri).

1. EKER (Çorum) — Her külfete mukabil bir nimet olmalıdır.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YIRMI BİRİNCİ MADDE — Vilâyet ve kaza merkezlerinde belediye meclisleri her sene vergileri nakden alınacak mahsullerin vasatı râyîç fiyatlarını takdir ederler. Belediye meclisi toplantı halinde bulunmadığı zamanlarda bu fiyatlar belediye encümenlerince takdir edilir.

Borsada kayıtlı mahsuller için takdir edilecek fiyatlar borsa vasatı fiyatlarının % 95 den aşağı olamaz. Borsa bulunmayan istihsal yerlerine en yakın yerdeki borsa fiyatlarının % 95 i esas tutulur ve oraya kadar olan nakliye masrafları mahallî belediyelere takdir olunarak bunlardan düşülür.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YIRMI İKİNCİ MADDE — Varidat daireleri tahmin neticelerinin kendilerine tevdiinden itibaren bir ay içinde 21 nci madde mucibince takdir edilen râyîç fiyatlar üzerinden mükelleflerin vergilerini hesap ve tekâlif cetvellerini köy ve mahallelerin münasip yerlerine astırmak suretiyle ilân ederler.

REİS — Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YIRMI ÜÇÜNCÜ MADDE — Nakden alınacak vergi mahallî icaplara göre Maliye vekâletince zamanları tâyin edilecek iki müsavi taksitte tahsil olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — Afyon, pancar ve tütün mahsullerinin vergisi aşağıda yazılı şekillerde tarh ve tahsil olunur:

A) Toprak mahsulleri ofisi ve Türkiye şeker fabrikaları Türk anonim şirketi, satın aldıkları afyon ve pancar mahsullerine ait vergileri müstahsillere ödeme yaptıkları sırada bunların alacaklarından kesmek suretiyle tahsil ederler.

B) Tütün mahsulüne ait vergi, tütün sattıkça satış bedeli üzerinden hesap edilerek 3437 sayılı Tütün inhisarı kanununun 58 nci

maddesinin 2 numaralı bendine tevfikân ve inhisarlar idaresinin alacakları ile birlikte, bu idare tarafından tahsil olunur.

Bu madde mucibince her ay tevkif ve tahsil olunan vergiler ertesi ayın 20 nci günü akşamına kadar mal dairelerine yatırılır.

REİS — Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Altıncı fasıl
Müeyyideler

YIRMI BEŞİNCİ MADDE — 6 ncı maddede yazılı istihsal yerleri hakkındaki malûmatı beyan etmedikleri veya eksik beyan ettikleri ölçme ve beyan kontrolü esnasında anlaşılan mükelleflerin beyan harici kalan istihsal yerlerine isabet eden vergileri % 20 zam ile tarh olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YIRMI ALTINCI MADDE — A) 9 ncü maddede zikredilen yerlerden başka yerlerde harman ve yığın edilen mahsullere ait vergiler % 50; B) 13 ncü maddeye aykırı olarak ölçülmeden evvel harman ve yığın yerlerinden kaldırılan mahsullere ait vergiler bir kat; zam ile tarhedilir.

«B» fıkrasında yazılı mahsullerin miktarı, mükellefin hazırlık cetvelindeki beyanı ve bulunduğu köy veya mahsullerin vesaiti istihsal miktarı gözönünde tutularak, ölçme kolları tarafından takdir ve 12 nci madde mucibince mükellefe tebliğ edilir.

REİS — Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YIRMI YEDİNCİ MADDE — Zamanında teslim edilmeyen aynı vergiler % 25 zam ile tahsil olunur. Şu kadar ki, müddeti içinde teslim yerine getirildiği halde teslim alınmadığı, lera Vekilleri Heyetince tâyin edilecek şekiller dahilinde, mükellefler tarafından tevsik olunduğu takdirde zam alınmaz.

Bu verginin aslı ile zamlarının tamamı veya bir kısmı aynen tahsil olunamadığı takdirde, ödenmemiş olan kısım belediyelere tâyin edilecek râyîçler üzerinden iki kat fazlasıyla nakden alınır.

Taksit müddetleri içinde ödenmeyen nakdî vergi borçları % 10 zam ile tahsil olunur.

20 ncü maddede yazılı müddet içinde teslim yerlerine nakledilmeyen miktarlar muvakkat köy ambarlarından teslim yerlerine Hükümetçe naklettirilir ve bu nakil için ödenen masraf iki kat fazlasıyla mükelleften Tahvil emval kanununa tevfikân tahsil olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Reye arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YIRMI SEKİZİNCİ MADDE — 24 ncü maddede yazılı vergileri tevkif ve tahsil etmeyen veya

tahsil ettikleri vergileri vaktinde mal sandığına yatırmıyan müesseseler ve idarelerden bu vergiler % 10 zam ile tahsil olunur.

Müessese ve idareler bu zamlardan dolayı mükelleflere rücu edemezler.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Arazi mahsulleri vergisi iki esasa istinaden alınır. Birisi tahmin esası; diğeri de ölçme esası. Bu tahmin ve ölçme esaslarından yalnız üç madde istisna edilmiştir. Pancar, tütün, afyon. Pancar; Şeker şirketi tarafından, afyon, Toprak mahsulleri ofisi tarafından, tütün; inhisarlar idaresi tarafından tahsil ediliyor. Bunlara ait vergiler bu idareler tarafından tahsil ediliyordu. Şimdi kanunda bu sayılan vergileri tahsil edemezlerse % 10 fazla-
siyle öderler deniliyor. Şeker şirketinin bir kısım sermayesi İş bankasıdır, bunu hariç tutarsanız tamamen Devlete aittir. Binaenaleyh bir memur her hangi bir parayı tahsil edemezse o halde Devletin bir cebinden çıkarıp diğer cebine koyması gibi bir şey olacaktır. Yani ortada bir mesul yoktur. Vergilerin tahsilinde kabul edilen bir esas vardır; tahsilinden mesul olan tahsil etmezse, bunu alâkadarlara tahmil etmek... Acaba Encümen bu ciheti düşünmüş müdür, yoksa benim anlamadığım mülâhazalarla mı bu kaydı koymuşlardır? Lütfen izah etsinler.

MUVAKKAT ENCÜMEN M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, Abdurrahman Naci arkadaşımızın izah buyurdıkları gibi bu madde, afyon, şeker ve tütün mahsulleri dolayısıyla cibayet edilecek vergiye aittir. Bunların cibayetinde vukua gelecek gecikmeleri önlemek için yegâne müeyyide budur. Gergi Devlete bağlı olan bu müesseselerden zamlara vergi tahsili buyurdıkları şekilde bir mahzura yol açabilir. Fakat bu müesseselerin mesul şahıslara, takip edeceği ve icabında cezalandırılması tabiidir. Bir müeyyide olarak, kazanç, buhran vergilerinin tahsili hususunda buna benzer hükümler mevcuttur.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Aynı hükümler değildir. Doğrudan doğruya muhasibi mesule rücu edeceksiniz. Nesini alacaksınız memurların asıl mesul olarak onları tutmak lâzımgelir ki, ihtiyatlı davranışlar ve bu hataya meydan vermesinler. Benim kanaatim budur. Diğer kanunlarda bu iş doğrudan doğruya cibayetle meşgul olan şahıslara verilmiştir.

Mu. En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, miktarı büyük yekûnlara balığ olan bir vergiyi tahsilden dolayı maası mahdud ve muayyen olan muhasibi mesullere verginin % 10 u nispetinde bir zam yükletmek fiiliyatta zammın tahsil edilmemesine münecer olur. Bunun bir faydası olmaz.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Inhisar idaresinden almakla almamak arasında hiç bir fark yoktur. Nihayet Devletin bir kasasından çıkıyor, diğer kasasına giriyor.

Mu. En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Müessesenin kendine göre bir mesuliyeti sistemi ve idare tarzı vardır. Bu gibi hallere meydan verecek memurlar hakkında müessesenin tedbir alacağı şüphesizdir. Bu itibarla madde hükmünün kabulü muvafık olur kanaatındayız. (Kâfi sesleri).

REİS — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Vaktinde ödenmiyen vergi borçları hakkında Tahsili emval kanunu tatbik olunur.

REİS — Madde hakkında mütalâa var mı? Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yedinci fasıl

Kanun yolları

OTUZUNCU MADDE — 11 nci madde mucibince beyanı kontrol suretiyle tahmin edilen mahsul miktarlarına, mükellefler tahmin esnasında itiraz edebilirler.

Bu itirazlar tahmin kolu tarafından derhal tesbit edilir.

Tahmin esnasında hazır bulunmıyan mükellefler, her mahalle ve köyde ilk tahminin yapıldığı tarihten itibaren 5 gün içinde itirazlarını yazı ile şehir ve kasabalarda belediyelere, köylerde ihtiyar meclislerine bildirirler.

Bu madde mucibince yapılan itirazlar, mükellefin tabi olduğu kaza dehilindeki diğer bir tahmin kolu tarafından, ilk tahminin yapıldığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde tetkik edilerek yeni bir tahmin yapılır. Bu müddet içinde tetkik edilmeyen itirazlar şehir ve kasabalarda belediyelerce, köylerde ihtiyar meclislerinde bir karara bağlanır.

İkinci tahmin kolunun, veya belediyelerle ihtiyar meclislerinin kararı katidir.

İkinci tahmin neticeleri itiraz tetkiklerinin bitmesini takibeden iki gün içinde alâkalı varedat dairesine bildirilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Mükellefler 25 nci maddeye ve 26 nci maddenin (A) fıkrasına göre tarhedilen zamlarla 26 nci maddenin (B) fıkrası mucibince yapılan tarhiyata, ihbarnamenin tebliğinden itibaren on beş gün içinde itiraz edebilirler.

Bu itirazlar 3692 numaralı kanuna göre kurulmuş olan itiraz komisyonları tarafından tetkik edilerek en geç iki ay zarfında karara bağlanır.

İtiraz komisyonlarının kararı katidir.

Tarhiyattaki maddi hatalar aynı kanunun hükümleri dairesinde düzeltilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

OTUZ İKİNCİ MADDE — İtiraz, ödeme zamanı gelmiş olan vergi asıllarıyla zamlarının tahsilini durdurmaz.

İtiraz halinde aynen ödenmesi lâzımgelen vergi zamları, itiraz neticesine kadar saklanmak üzere, köylerde ihtiyar meclisine, kasabalarda belediyenin tâyin edeceği yediemine tevdi edilir.

Mükellef isterse bu zamları muvakkat ambarlara veya teslim yerlerine de teslim edebilir.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — A) Ölçme kolları tarafından tespit edilen mahsullerde, ölçüldükten ödeme zamanına kadar geçen müddet zarfında sel dolayısıyla;

B) Beyan üzerine tespit edilen mahsullerde, beyan kontrolü bittikten sonra mahsul olgun hale gelinceye kadar geçen müddet zarfında sel, dolu, kuraklık, yangın, muzır hasarat, bulaşıcı hastalıklar gibi fevkalâde ârizalar dolayısıyla ;

Mahsulün en az üçte bir derecesinde ziyaa uğradığı mükellefin yazılı müracaatı üzerine sabit olduğu takdirde, ziyaa uğrayan mahsullere ait vergiler Maliye vekâletinin müsaadesiyle zarar derecesine göre tamamen veya kısmen terkin olunur.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Bu maddenin son fıkrasında «mahsulün en az üçte bir derecesinde ziyaa uğradığı mükellefin yazılı müracaatı üzerine sabit olduğu takdirde, ziyaa uğrayan mahsullere ait vergiler Maliye vekâletinin müsaadesiyle zarar derecesine göre tamamen veya kısmen terkin olunur.....» deniyor. Demek oluyor ki; eğer ziyan 1/3 den eksik ise vergi indirilmeyecek. Burada bir hesap yaptım. 1/3, % 33 demektir. Şu halde % 30 nispetinde bir ziyan varsa nazarı itibara alınmayacaktır. Şurada bir hesap yaptım. Şu neticeye vardım. % 30 çıkarsa % 70 kalır. Vergiyi % 8 üzerinden alacağımıza göre 7×8 müsavi % 5, 6 eder. Bunu vermesi lâzım gelirken % 8 veriyor. Yani bu, %8 vermek % 2, 40 fazla vermek demektir. Bu suretle vereceği hakiki vergi % 42 oluyor. Arkadaşlar bu hakikaten çoktur.

Yani bir adam felâket neticesinde mahsulünün zaten % 30 unu kaybetmiş, sonra % 42 fazla versin. Onun için ben encümeninden rica ediyorum, bu 1/3 ü hiç olmazsa 1/4 olarak kabul etsinler. Altı yerine sekiz veriyor, yani üçte bir fazla veriyor. Encümen bu teklifimi kabul ederse zarardide olan kimseleri daha fazla zarardide etmezler.

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Bu, müstahsilin lehindedir. Encümen de iştirak ediyor.

REİS — Maddenin son fıkrasının yeni şeklini tekrar okuyoruz.

«Mahsulün en az dörtte bir derecesinde ziyaa uğradığı mükellefin yazılı müracaatı üzerine sabit olduğu takdirde, ziyaa uğrayan mahsullere ait vergiler Maliye vekâletinin müsaadesiyle zarar derecesine göre tamamen veya kısmen terkin olunur.»

REİS — 33 ncü maddeyi son fıkrada yapılan tashihle beraber reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sekizinci fasıl

Müruruzaman

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mutaakıp mahsul yılma kadar tarhedilmeyen vergilerin asıl ve zamları aranmaz.

Katileştiği tarihi takip eden malî yıldan itibaren 5 sene zarfında tahsil edilmeyen vergilerin asıl ve zamları müruruzamana uğrar.

REİS — Mütalâa var mı?

Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dokuzuncu fasıl

Son hükümler

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun tatbikında kullanılacak memur ve müstahdemlere ait kadrolar İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur. Bu kadrolara dahil memurlar 3656 sayılı kanunun 19 ncü maddesi hükmüne tabidir.

Valiler ve kaymakamlar mıntakaları dahilindeki umumî, hususî mülhak bütçeli daire, müesseseler ve teşekküllerin, belediyelerin ve 3659 numaralı kanuna tabi müesseseler ile teşekküllerin memur ve müstahdemlerini bu işlerde çalıştırabilirler. Şu kadar ki, Adliye memurlarının çalıştırılabilirmeleri mahallî Cumhuriyet Müdeiumülerinin muvafakatına bağlıdır.

Yukarıki fıkranın hükmü dahilinde çalıştırılacak kimselere görecekları munzam işler dolayısıyla birinci fıkra mucibince alınacak kadro ücretlerinin 2/3 sine kadar ücret verilir.

Ölçme memurluklarında çalışanlara ölçtükleri mahsul miktarına göre 100 kiloda bir kurusu geçmemek üzere Maliye vekâletince tâyin edilecek nispette munzam bir ücret verilebilir.

Ölçme, tahmin ve kontrol ile vazifelendirilenlere yukarıda yazılı ücretlerden maada vazife sebebiyle ihtiyar edecekleri hakiki yol masrafları da verilir.

MUVAKKAT EN. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, buraya bir ilâve yapılmasını teklif ediyoruz. O da şudur: Bu işlerde emekli memurların kullanılmasının faydalı olacağı Maliye vekâletince yapılan tetkikattan anlaşılmıştır. Halbuki, bunlar ücret aldığı takdirde maaşlarının bir kısmından mahrum kalacaklardır. Bunun kesilmemesi az ücretle kullanılmalarını hem de kendilerinden istifade im-

kanunı verir. İlâvesini istediğimiz şudur: Bu işlerde geliştirilacak emeklilerin tekaüt maaşlarına hâlel gelmez. (Doğru sesleri).

REİS — Maddeye ilâve edilmiştir.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Efendim, dördüncü fıkrada « Yukarıki fıkranın hükmü dahilinde geliştirilacak kimselere görecekleri munzam işler dolayısıyla birinci fıkra mucibince alınacak kadro ücretlerinin 2/3 sine kadar ücret verilir » deniliyor. Buna munzam ücret desinler. Zaten aşağıdaki fıkrada da öyle demişler.

MUVAKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Munzam değil, aslı ücretle. Eğer vazife sahibi iseler bunlara bu vazife dolayısıyla ücret veriliyor. Diğer vazifesiyle alakadar olmaması bakımından munzam değildir. Bu iş için aslı bir ücrettir.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — Vazifeli bir memur oraya tâyin edildiği zaman bu ücreti de alacak mı?

MUVAKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Alacak.

A. N. DEMİRAĞ (Sivas) — O halde bu munzamdır. Öyle ise munzam deyiniz. Yahut ayrıca ücret verilir deyiniz.

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Efendim, mevzuu bahis olan fıkra şudur: « Yukarıki fıkranın hükmü dahilinde çalışacak kimselere gördükleri işlere ait birinci fıkra mucibince aldıkları kadro ücretlerine üçte iki ücret verilir ». Binaenaleyh, hüküm bu kanunun tatbikında görülecek işlere aittir. Bununla beraber eğer munzam kelimesi faydalı olursa koyalım. Bu izahatım tereddütleri izailey kâfi gelmişse kalsın.

İ. ARUKAN (Eskişehir) — Bir sual efendim.

(Valiler ve kaymakamlar mıntakaları dahilinde umumî, hususî, mülhak bütçeli daire, müesseseler ve teşekküllerin, belediyelerin ve 3659 numaralı kanuna tabi müesseseler ile teşekküllerin memur ve müstahdemlerini bu işlerde çalıştırabilirler) deniyor. Burada bunların âmirlerinin veya vekâletlerinin müsaadesini almağa lüzum yok mudur?

MUVAKKAT En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Esasen valilerin onların üzerinde nezaret hakkı vardır.

İ. ARUKAN (Devamla) — Meselâ Devlet demiryolları mülhak bütçelidir. Bunun memurlarını valiler gönderebilir mi?

Ş. DEVRİN — Bu kanundan aldığı salâhiyetle gönderebilir.

İ. ARUKAN — O vakit trenler durur.

Ş. DEVRİN — Tabii durmayacak şekilde ter-
tiplenmesi lâzımdır.

REİS — Maddeyi reynize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

ON ALTINCI MADDE — Bu kanunun tatbikinde fazla mesaisi görülen valilere Maliye, Da-

hiliye ve Ticaret vekâletlerinin müşterek takdiri, diğer memurlardan merkez memurlarına Maliye vekâletinin ve vilâyet memurlarına valilerin teklifi üzerine Maliye vekâleti ile memurun mensup olduğu vekâletin tasvibi ile bir maaşa kadar ikramiye verilebilir.

Belediyelerce bu kanunda gösterilen işlerde çalıştırılmış olan kimseler ile muhtarlara ve köy ihtiyar meclisi âzasına 100 lirayı aşmamak üzere Maliye vekâletince takdir edilecek miktarda ikramiye verilir.

Belediyelerce tavzif edilmiş kimselerle muhtarlar ve ihtiyar meclislerinden bu kanunda yazılı mecburiyetlere riayet etmeyenlerle mıntakalarındaki mükelleflerin kanuna aykırı hareketlerini vazifeli memurlara vaktinde haber vermiyenlere ikramiye verilmez.

Bu madde mucibince ikramiyelerin ödenmesi için, katileşen aynı vergilerin asılları ile zamlarının en az % 90 nispetinde tahsil edilmiş olması lâzımdır.

Bu madde hükmü Hükümetçe el konma suretiyle bedeli mukabilinde yapılan mübayaalarda fazla mesaisi görülenler hakkında da tatbik olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Ölçme ve tahmin işlerinde vazifelerini ihmal veya suiistimal ettikleri anlaşılanlarla hazırlık cetvellerini vaktinde teslim etmekte ihmali görülenler veya 15 nci maddedeki vazifeleri yapmayanlar hakkında kanuni takibat iera edilmekle beraber bunlardan muhtar ve ihtiyar meclisi âzası ile belediyelerce mahalle işlerinde tavzif edilmiş olanların vilâyetlerde vali ve kazalarda kaymakam tarafından derhal eli isten çektirilir ve diğerlerinin bu kanuna göre aldıkları vazifelere son verilir. Vilâyetlerde valiler ve kazalarda kaymakamlar eli isten çektirilen muhtarın yerine bir diğerini ve yedeği olmıyan ihtiyar meclisi âzâhlarına münasip gördüklerini vekil olarak tâyin ederler.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanuna göre aynen tahsil olunan vergilerin satış bedeliyle nakden tahsil olunacak mebalîğ, varidat bütçesinde açılacak hususî bir fasla irat kaydolunarak fevkalâde millî müdafaa masraflarına karşılık tutulur.

Bu kanunun tatbikına ait her türlü ücret ve masraflara kifayet edecek miktarı her sene Maliye vekâleti bütçesinde açılacak hususî bir fasla tahsisat kaydedilerek ödemeğe Maliye vekili mezuundur.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunun tatbiki dolayısıyla kullanılacak her türlü evrak ve senedat damga ve tayyare resimlerinden muafıdır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

KIRKINCI MADDE — Bu kanunun tatbik şekline ait esaslar İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Ölçülerle tesbit edilecek mahsullerin 1943 mahsul yılına ait vergilerinde 13.V.1943 tarihli ve 2/19930 sayılı kararnameye göre Toprak mahsulleri ofisince müstahsillere ait olarak bu kanunun neşrine kadar alınmış olan ekiliş cetvelleri 6 ncı maddede yazılı hazırlık cetvelleri yerine geçer.

Bu kanunun neşri tarihine kadar Toprak mahsulleri ofisince mezkûr kararnameye göre yapılan ölçü neticesinde tesbit olunan hububat miktarları mükelleflerin 1943 vergilerine esas teşkil eder. Bu suretle hesaplanacak vergiler alâkadarların ofisçe, yukarıda yazılı kararnameye göre bedeli mukabilinde satın alınan, mahsullerinden mahsup edilir.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — 1942 ve daha evvelki rekolte senelerine ait afyon ve tü-tünler, bu kanunun neşrinden sonra satılsa da, toprak mahsulleri vergisine tabi tutulmaz.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

B. KÖKEN (İzmir) — Vâkıa geçti amma, iki numaralı cetvelde kuru incir, kuru üzüm-den bahsolunuyor. Halbuki fasulye, bakla gibilerde (kuru) tâbiri yoktur. İhtiyacından fazla zer'edip bunları kuruttuktan sonra satmak isteyenler olabilir. Encümen burada sarıh bir fikir beyan ederse iyi olur.

REİS — Vâkıa maddenin müzakeresi geçmiştir amma Encümen izah ederse...

Mu. En. M. M. Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Mütalâaları doğrudur. Kuru olarak alınacaktır. Vâkıa müzakeresi geçmiştir. Fakat kuru olacağını arz ediyorum.

İ. EKER (Çorum) — Dinleriz efendim, dinleriz. Tavzihtir.

REİS — Şu halde cetveli bu şekilde tashih ediyorum.

Ş. DEVRİN (Zonguldak) — Cetvelde herhangi bir tashihat icrasına lüzum yoktur. Çünkü müzakeresi geçmiştir. Esasen hububat ve bakliyat sınıfı diye ayrılmıştır. Bakliyatın da kuru olacağına dair encümen müzakere cereyan etmiştir ve kuru olması kabul edilmiştir. Ayrıca burada kuru diye ilâveye lüzum yoktur. Cetvelin sırası geçmiştir. Maksadın bu olduğunu ifade etmek için söz aldım.

REİS — Zapta geçmiştir.

KIRK İKİNCİ MADDE — Bu kanun 3780 sayılı Millî korunma kanununun tatbikına lüzum kalmadığının Hükümetçe ilân edildiği mali yılın sonunda mer'iyetten kalkar. Ancak henüz tahsil edilmemiş olan vergi ve zamların tahsiline ve başlanmış bulunan takibata devam olunur.

REİS — Reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reye arz ediyorum.

Toprak mahsulleri vergisi hakkındaki kanuna ek kanun lâyihasına geçiyoruz.

Encümen bu lâyihanın da müstacelen müzakeresini teklif ediyor. Bu teklifi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Muamele vergisi hakkındaki 3843 sayılı kanun ile 4307 numaralı kanuna ek kanun

MADDE 1. — Zeytin, ayçiçeği ve susam müstahsıllarının fabrika ve täsirhanelerde täsir ettikleri mahsullerinin yağlarından zatî ihtiyacları için aile başına senede altmış litresi 3843 numaralı kanun ile ek ve tadilleri ve 4307 numaralı kanun hükümleri dairesinde alınması lâzımgelen muamele vergisi ile zamlarından muafıdır.

Yukarıda yazılı mahsullerini bir arada istih-sal edenlerin istifade edecekleri muafiyet iki veya üç nevi mahsulün yağında ceman altmış litreği geçemez. Bu madde gereğince tanı-nan muafiyetin tatbik şekilleri Maliye vekäle-tince tâyin olunur.

İ. EKER (Çorum) — Reis Bey, bu muafi-yet toprak mahsulleri vergisi kanununa ithal

edildiğinden dolayı verilmiştir. O kanun muvakkattir, fevkalâde zamana munhasırdır. Bu da imi midir?

Mu. En. M. M. Ş. DEVERİN (Zonguldak) — Bu kanun da öyledir. İkinci maddede o hususa ait sarahat vardır.

REİS — Başka mütalâa var mı? Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun 3780 sayılı kanunun tatbikına lüzum kalmadığının Hükümetçe ilân edildiği malî yılın hitamında mer'iyet-ten kalkar.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe Maliye vekili memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanunun heyeti umumiyesini açık reyinize arz ediyorum.

2. — *Vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası ve Dahiliye encümeni mazbatası (1/88) [1]*

REİS — Lâihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arz ediyorum. Kabul edenler ... Etmeyenler ... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 1426 numaralı vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

A) Vilâyet idare heyeti; valinin riyaseti altında mektupçu, defterdar, Maarif müdürü, Nafia başmühendisi ile Sıhhiye ve Ziraat müdürlerinden teşekkül eder.

Vali, mazereti halinde muavini ve muavin bulunmayan vilâyetlerde mektupçuyu heyete riyaset etmek üzere tevkil edebilir.

B) Lüzum görülen vilâyetlerde, valinin riyaseti altında bulunmak ve Mülkiye veya Hukuk mezunlarından intihap edilmek üzere üç âzadan müteşekkil idare heyetleri tesisine Dahiliye vekâleti mezundur.

Vali mazereti halinde muavini veya bu heyet âzasından birini heyete riyaset etmek üzere tevkil edebilir.

Dr. A. S. DELİLBAŞI (Kütahya) — Efendim, maddede « Sıhhiye müdürü » tâbiri vardır. Kanuni vasfı « Sıhhat ve içtimai muavenet » müdürüdür. O suretle tashih buyurulmasını rica ediyorum.

İ. ARUKAN (Eskişehir) — Efendim, maddede « Nafia başmühendisi » denilmiştir. İlâli-hâzır teşkilâtta « Nafia müdürü » dır. O suretle tashihini rica ediyorum.

DAHİLİYE En. M. M. E. ERGİN (Mardin) — Efendim, Sıhhat ve içtimai muavenet ve Nafia teşkilâtına ait kanunlarda öyledir. Bu itibarla encümenimiz de muvafakat ve tashihini rica ediyor. O halde metin şöyle olacaktır. müsaade buyurursanız okuyayım:

A) Vilâyet idare heyeti; valinin riyaseti altında mektupçu, defterdar, maarif müdürü, Nafia müdürü ile Sıhhat ve içtimai muavenet ve Ziraat müdürlerinden teşekkül eder.

REİS — Maddeyi tashihli şekilde tekrar okutuyorum.

Vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun

MADDE 1. — 1426 numaralı vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

A) Vilâyet idare heyeti; valinin riyaseti altında mektupçu, defterdar, maarif müdürü, Nafia müdürü ile Sıhhat ve içtimai muavenet ve Ziraat müdürlerinden teşekkül eder.

Vali, mazereti halinde muavini ve muavin bulunmayan vilâyetlerde mektupçuyu heyete riyaset etmek üzere tevkil edebilir.

B) Lüzum görülen vilâyetlerde, valinin riyaseti altında bulunmak ve mülkiye veya hukuk mezunlarından intihap edilmek üzere üç âzadan müteşekkil idare heyetleri tesisine Dahiliye vekâleti mezundur.

Vali, mazereti halinde muavini veya bu heyet âzasından birini heyete riyaset etmek üzere tevkil edebilir.

REİS — Başka mütalâa var mı? Maddeyi reye arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun, neşri tarihinde yürürlüğe girer.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini İcra, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

REİS — Maddeyi kabul buyuranlar... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Lâihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

Toprak mahsulleri vergisi kanununa rey vermeyen var mı? Rey toplama muamelesi bitmiştir.

İkinci lâyiha için rey vermeyen var mı? Rey toplama muamelesi bitmiştir.

[1] 67 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.

Reylerin neticesini arz ediyorum.

Toprak mahsulleri vergisi hakkındaki kanuna (283) zat rey vermiştir. Muamele tamamdır. Kanun (283) rey ile kabul edilmiştir.

Muamele vergisi hakkındaki 3843 sayılı kanun ile 4307 numaralı kanuna ek kanuna (271) zat

rey vermiştir. Muamele tamamdır. Kanun (271) rey ile kabul edilmiştir.

Başka işimiz yoktur. Pazartesi günü saat 15 de toplanılmak üzere celseyi kapatıyorum.

Kapanma saati : 18,10

Toprak mahsulleri vergisi kanununa veril en reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Äza adedi	: 455
Reye iştirak edenler	: 283
Kabul edenler	: 283
Reddedenler	: 0
Müstenkifler	: 0
Reye iştirak etmiyenler	: 168
Münhaller	: 4

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

İ. H. BALTACIOĞLU
A. ÇETİNKAYA
M. GÖNENÇ
Dr. A. H. SELGİL
B. TÜRKER
S. YURDKORU

AGRI

H. BAYRAK
R. R. PASIN
H. TUGAÇ

AMASYA

N. AKTIN
Z. TARHAN
E. URAS
A. K. YİĞİTOĞLU

ANKARA

Gl. N. ANILMIŞ
B. BAYKAN
A. BAYTIN
H. O. BEKATA
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
F. DALDAL
M. ERİŞ
M. KAYAOĞLU
H. N. MIHÇIOĞLU
Z. YÖRÜK

ANTALYA

N. AKSOY
Dr. G. KAHRAMAN
Dr. H. KURAL
N. E. SUMER
Dr. C. TUNCA

AYDIN

Dr. H. ALATAŞ
Gl. R. ALPMAN
Dr. M. GERMEN
N. GÖKTEPE

A. S. LEVEND

A. MENDERES

BALIKESİR

O. N. BURCU
P. ETÇIOĞLU
H. KÜÇÜKLER
H. ONAT
S. ÖRGEEVREN
F. TİRİTOĞLU
Y. S. UZAY

BİLECİK

A. ESEN
M. Ş. ESENDAL

BİNGÖL

T. BANGUOĞLU

BİTLİS

M. ERTAN

B. OSMA

BOLU

H. Ş. ADAL
H. R. ÖYMEN
C. ÖZÇAĞLAR
C. S. SİREN
Dr. Z. ÜLGEN

BURDUR

İ. N. DİLMEN
Dr. A. R. YEŞİLYURT

BURSA

Gl. A. ATLI
R. CANİTEZ
A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. R. GÜRAN
F. GÜVENDİREN
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ

ÇANAKKALE

S. BATU
R. BULAYIRLI
ÇANKIRI

Dr. A. ARKAN
A. DOĞAN
A. İNAN
T. ONAY

M. A. RENDA

ÇORUH

A. TÜZÜN
ÇORUM
E. S. AKGÖL
Dr. C. ALPER
N. ATALAY
Dr. M. CANTEKİN
M. ÇAĞIL
İ. EKER

DENİZLİ

F. ASAL
Dr. H. BERKMAN
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. S. K. TOKGÖZ
E. A. TOKAD
DIYARBAKIR
O. OCAK
Gl. K. SEVÜKTEKİN
K. ŞEDELE
Ş. ULUĞ

EDİRNE

M. N. GÜNDÜZALP
Dr. F. MEMİK
ELAZIĞ
F. A. AYKAÇ
H. KİŞOĞLU

İ. YALÇIN
ERZİNCAN
 A. FIRAT
 Ş. SÖKMENSÜER
ERZURUM
 S. ALTUĞ
 R. DİNÇ
 N. ELGÜN
 M. H. GÖLE
 Ş. KOÇAK
 Gİ. Z. SOYDEMİR
ESKİŞEHİR
 Y. ABADAN
 İ. ARUKAN
 İ. U. AYKURD
 E. SAZAK
GAZİANTEP
 Dr. M. A. AĞAKAY
 Ö. A. AKSOY
 Dr. M. CANBOLAT
 B. KALELİ
 Dr. A. MELEK
 M. ŞAHİN
GİRESUN
 A. SAYAR
 N. OSTEN
GÜMÜŞANE
 R. GÜRELİ
 E. S. TÖR
HATAY
 A. Ş. DEVRİM
 Gİ. E. DURUKAN
 H. ILGAZ
 B. S. KUNT
 H. SELÇUK
 A. TÜRKMEN
İÇEL
 Dr. M. BERKER
 T. C. BERİKER
 R. KORALTAN
 Ş. TUGAY
İSPARTA
 K. AYDAR
 M. KARAAĞAÇ
 H. ÖZDAMAR
 K. TURAN
 C. TÜZEMEN
İSTANBUL
 A. K. AKYÜZ
 Dr. G. ATAÇ

A. BAYINDIR
 A. H. DENİZMEN
 Dr. H. DİKER
 G. B. GÖKER
 Z. KARAMURSAL
 H. KORTEL
 Ş. A. ÖGEL
 F. ÖYMEN
 V. SARIDAL
İZMİR
 B. ARIMAN
 M. BİRSEL
 M. E. BOZKURD
 Dr. H. H. CURA
 E. ÇINAR
 S. EPİKMEN
 R. KÖKEN
 E. ORAN
 Dr. K. ÖRS
 Ş. SARACOĞLU
 Ş. YUNUS
KARS
 E. DEMİREL
 C. DURSUNOĞLU
 Gİ. H. DURUDOĞAN
 Dr. E. OKTAY
 E. ÖZOĞUZ
KASTAMONU
 T. COŞKAN
 Dr. F. ECEVİT
 Z. ORBAY
 R. SALTUĞ
 N. TAMAÇ
 T. TAŞKIRAN
KAYSERİ
 A. H. KALAÇ
 R. ÖZSOY
 M. K. ŞATIR
 M. TANER
 Ö. TAŞÇIOĞLU
 N. TOKER
KIRKLARELİ
 Ş. ÖDÜL
KIRŞEHİR
 F. SELEN
 Ş. TORGUT
 İ. TURAN
KOCAELİ
 S. ARTEL
 Gİ. M. BAKÜ

Dr. F. Ş. BÜRGE
 A. DİKMEN
 R. FENMEN
 İ. TOLON
 S. YARGI
 İ. S. YİĞİT
KONYA
 V. BİLGİN
 M. A. BİNAL
 S. ÇUMRALI
 A. H. DİKMEN
 Ş. ERGUN
 A. M. GÖKER
 Dr. S. IRMAK
 H. KARAGÜLLE
 K. OKAY
 N. H. ONAT
 T. F. SILAY
KÜTAHYA
 B. ATALAY
 Dr. A. S. DELİLBAŞI
 M. ERKMEN
 S. ERTEM
 H. PEKCAN
 Ö. B. UŞAKLI
 V. UZGÖREN
MALATYA
 N. BAYDAR
 M. ÖKER
 Dr. C. ÖZELÇİ
 M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
 H. SAĞIROĞLU
 M. N. ZABCI
MANİSA
 H. BAYUR
 R. N. EDGÜER
 İ. ERTEM
 Dr. S. E. KÂATÇILAR
 F. KURDOĞLU
 H. SARHAN
MARAŞ
 Dr. K. BAYİZİT
 R. KAPLAN
 A. YAYCIOĞLU
MARDİN
 E. ERGİN
 R. ERTEN
 H. MENEMENCİOĞLU
 Dr. A. URAS
 L. ÜLKÜMEN

MUĞLA
 S. GÜNEY
 F. O. MENTEŞECİ
MUŞ
 K. KOTAN
NİĞDE
 R. DOLUNAY
 H. MENGİ
 F. SOYLU
ORDU
 Ş. AKYAZI
 İ. ÇAMAŞ
 Dr. V. DEMİR
 Dr. Z. M. SEZER
 H. ŞARLAN
 H. YALMAN
RİZE
 T. B. BALTA
 H. C. BELÜL
 Dr. S. A. DİLEMRE
 K. KAMU
SAMSUN
 Amiral F. ENGİN
 N. ERZURUMLU
 N. FIRAT
 N. ÖZTUZCU
SEYHAN
 Gİ. N. ELDENİZ
 C. ORAL
SİİRT
 Ressam Ş. DAĞ
 A. R. ESEN
 B. TÜRKAY
SİNOB
 C. ATAY
 Dr. B. KÖKDEMİR
 H. ORUCOĞLU
SİVAS
 M. Ş. BLEDA
 A. N. DEMİRAĞ
 Ş. GÜNALTAŞ
 H. IŞIK
TEKİRDAĞ
 E. ATAÇ
 F. ÖZTRAK
 E. PEKEL
TOKAT
 S. ÇELİKKOL
 M. DEVELİ
 R. ERİŞKEN

II. N. KEŞMİR
KOVALI
EKEL
ROY
TRABZON
ANOZOĞLU
AMUR
M. S. AN
M. AYD

F. A. BARUTCU
T. GÖKSEL
R. KARADENİZ
L. YAVUZ
TUNCELİ
N. S. SILAN
H. ÜÇÖZ
URFA
K. BERKER

S. K. YETKİN
VAN
M. BOYA
YOZGAD
M. ALPAK
Z. ARKANT
S. İÇÖZ
Y. D. KARSLIOĞLU

S. KORKMAZ
A. SUNGUR
ZONGULDAK
Ş. DEVRİN
E. ERİŞİRGİL
II. KARABACAK
Y. Z. ÖZENÇİ
II. TÜRKMEN
R. VARDAR

[Reye iştirak etmeyenler]

AYON KARAHİSAR
II. ÇERÇEL
A. TAŞKAPILI
ANKARA
M. AKSOLEY (Hasta)
F. R. ATAY
İ. İNÖNÜ (R. C.)
M. ÖKMEN
ANTALYA
II. T. DAĞLIOĞLU
T. SÖKMEN (M.)
AYDIN
Dr. R. LEVENT
A. MENDERES
BALIKESİR
M. AKPINAR
H. ÇARIKLI
M. DEMİR (M.)
II. KARAN
Gl. K. ÖZALP
İ. II. UZUNÇARŞILI
BİLECİK
K. GÜLEK
Dr. M. SUNER
BİNGÖL
F. F. DÜŞÜNSEL
BOLU
II. C. ÇAMBEL
BURDUR
Ş. ENGİNERİ
BURSA
A. AKGÜÇ
Dr. S. KONUK
M. B. PARS
ÇANAKKALE
S. T. ARSAL
H. ERGENELİ
R. N. GÜNTEKİN

A. KAMÇIL (M.)
ÇORUH
A. R. EREM
M. M. KANSU
A. US
ÇORUM
H. AKDOĞAN
N. KAYAAALP
DENİZLİ
Y. BAŞKAYA (M.)
Dr. B. UZ
DİYARBAKIR
R. BEKİT (M.)
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
EDİRNE
M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
E. DEMİRAY
ELAZIĞ
F. AĞRALI (V.)
S. SAĞIROĞLU
ERZİNCAN
B. K. ÇAĞLAR
F. HALFEGİL (M.)
A. S. İLTER
ERZURUM
A. AKYÜREK
Gl. P. DEMİRHAN
N. DURLU
ESKİŞEHİR
İ. ÖZDAMAR
GAZİANTEP
C. S. BARLAS
Ş. ÖZDEMİR
GİRESUN
M. AKKAYA
F. ATLI
İ. SABUNCU

Dr. II. V. SOMYÜREK
Gl. İ. SÖKMEN
A. ULUS
GÜMÜŞANE
H. F. ATAÇ
Ş. ERDOĞAN
C. SELEK
HAKKARİ
A. R. GÖKSİDAN
İÇEL
F. C. GÜVEN
E. İNANKUR
Gl. Ş. TÜRSAN
İSTANBUL
C. E. ARSEVEN
Gl. R. BELE
S. CİMCOZ
A. Ş. ESMER
İ. A. GÖVSA
F. HAMAL
Gl. K. KARABEKİR
N. MENEMENCİOĞ
LU (V.)
A. R. TARHAN
İ. H. ÜLKMEN
H. C. YALÇIN
M. E. YURDAKUL
(M.)
İZMİR
C. BAYAR
II. MENTEŞE
II. ONARAN
H. A. YÜCEL (V.)
KARS
Ş. KARACAN
F. KÖPRÜLÜ
Z. ORHON

KASTAMONU
A. BİNKAYA
H. ÇELEN
H. ÇORUK
KAYSERİ
F. BAYSAL
S. SERİM
S. H. ÜRGÜBLÜ (V.)
KIRKLARELİ
Z. AKIN
Korgrl. K. DOĞAN
N. A. KANSU
Dr. F. UMACI
KIRŞEHİR
F. ÇOBANOĞLU
KOCAELİ
R. AKCA
S. PEK
KONYA
Gl. A. F. CEBESÖY
(V.)
A. R. TÜREL (V.)
Dr. O. Ş. ULUDAĞ
KÜTAHYA
S. KUTMAN
R. PEKER
A. TİRİDOĞLU
MALATYA
E. BARKAN
M. PEKTAŞ
K. SAYIN
O. TANER
T. TEMELLİ (M.)
MANİSA
Korgrl. A. R. ARTUN-
KAL (V.)
O. ERÇİN
Ş. R. HATİPOĞLU (V.)

K. KARAOSMAN (M.)
Y. ÖZEY
F. USLU
MARAS
H. R. TANKUT
A. H. TANPINAR
MARDİN
İ. F. ALPAYA (İ. Â.)
Gl. S. DÜZGÖREN
MUĞLA
Orgrl. İ. ÇALIŞLAR
C. KARAMUĞLA
H. KİTABCI
MUŞ
H. KILICIOĞLU
NİĞDE
A. G. BODRUMLU
Dr. R. F. TALAY
H. TEPEYRAN

H. ULUSOY
ORDU
S. S. TARCAN
M. YARIMBIYIK
RİZE
F. SİRMEN (V.)
A. ZIRH
SAMSUN
H. ÇAKIR
Z. DURUKAN
S. GÖKÇÜL
M. A. YÖRÜKER
SEYHAN
D. ARIKOĞLU
S. ÇAM (M.)
K. ÇELİK
Ş. İŞCEN
Dr. K. SATIR
H. URAN (V.)

A. M. YEGENA
SİİRD
S. TUNCAY
SİNOB
C. K. İNCEDAYI
İ. H. SEVÜK
SİVAS
İ. H. BAŞAK
Z. BAŞARA
A. ESENBEL
K. KİTAPÇI
N. SADAK
R. Ş. SİRER
İ. M. UĞUR
A. YURDAKUL
TEKİRDAĞ
R. APAK
N. TRAK
C. UYBADIN

TOKAD
R. A. SEVENGİL
TRABZON
H. N. BOZTEPE
S. DAY (V.)
D. EYİBOĞLU
H. SAKA
URFA
H. S. COŞAB
R. SOYER
A. K. TECER
E. TEKELİ
VAN
İ. ARVAS
YOZGAD
C. ARAT
ZONGULDAK
A. GÜREL (Mazur)
H. A. KUYUCAK
Ş. TANSAN

Muamele vergisi hakkındaki 3843 sayılı kanun ile 4307 numaralı kanuna ek kanuna verilen
reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir.)

Âza adedi : 455
Reye iştirak edenler : 271
Kabul edenler : 271
Reddedenler : 0
Müstenkifler : 0
Reye iştirak etmiyenler : 180
Münhaller : 4

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR
İ. H. BALTACIOĞLU
A. ÇETİNKAYA
M. GÖNENÇ
Dr. A. H. SELGİL
B. TÜRKER
S. YURDKORU
AĞRI
H. BAYRAK
R. R. PASİN
H. TUGAÇ

AMASYA
N. AKTIN
Z. TARHAN
E. URAS
A. K. YİĞİTOĞLU
ANKARA
Gl. N. ANILMIŞ
A. BAYTIN
H. O. BEKATA
R. BÖREKÇİ
A. ÇUBUKCU
F. DALDAL

M. ERİŞ
H. N. MIHÇIOĞLU
Z. YÖRÜK
ANTALYA
N. AKSOY
Dr. G. KAHRAMAN
Dr. H. KURAL
N. E. SUMER
AYDIN
Dr. H. ALATAŞ
Gl. R. ALPMAN
N. GÖKTEPE

Dr. R. LEVENT
BALIKESİR
O. N. BURCU
P. ETÇİOĞLU
H. KÜÇÜKLER
H. ONAT
F. TİRİTOĞLU
Y. S. UZAY
BİLECİK
A. ESEN
M. Ş. ESENDAL

BİNGÖL

T. BANGUOĞLU
BITLİS

M. ERTAN
B. OSMAN

BOLU

H. Ş. ADAL
H. R. ÖYMEN
C. ÖZÇAĞLAR
Dr. Z. ÜLGEN

BURDUR

İ. N. DİLMEN
Dr. A. R. YEŞİLYURT

BURSA

A. AKGÜÇ
Gl. A. ATLI
R. CANİTEZ
A. DURU
A. M. ERHAN
M. F. GERÇEKER
Dr. R. GÜRAN
F. GÜVENDİREN
Dr. S. KONUK
Dr. M. T. SİMER
Gl. N. TINAZ

ÇANAKKALE

S. BATU
R. BULAYIRLI

ÇANKIRI

Dr. A. ARKAN
A. DOĞAN
A. İNAN

ÇORUM

E. S. AKGÖL
Dr. C. ALPER
N. ATALAY
Dr. M. CANTEKİN
M. ÇAĞIL
İ. EKER

DENİZLİ

F. ASAL
Dr. H. BERKMAN
H. GÜNVER
N. KÜÇÜKA
Dr. S. K. TOKGÖZ
E. A. TOKAD

DIYARBAKIR

O. OCAK
K. ŞEDELE
Ş. ULUĞ

EDİRNE

M. N. GÜNDÜZALP
Dr. F. MEMİK

ELAZIĞ

H. KIŞOĞLU
İ. YALÇIN

ERZİNCAN

A. FIRAT
Ş. SÖKMENSÜER

ERZURUM

S. ALTUĞ
R. DİNÇ
N. ELGÜN
M. H. GÖLE
Ş. KOÇAK
Gl. Z. SOYDEMİR

ESKİŞEHİR

Y. ABADAN
İ. ARUKAN
İ. U. AYKURD
E. SAZAK

GAZİANTEP

Dr. M. A. AĞAKAY
Ö. A. AKSOY
C. S. BARLAS
Dr. M. CANBOLAT
B. KALELİ
Dr. A. MELEK
M. ŞAHİN

GİRESUN

M. AKKAYA
A. SAYAR
N. OSTEN

GÜMÜŞANE

R. GÜRELİ
E. S. TÖR

HATAY

A. Ş. DEVRİM
Gl. E. DURUKAN
H. ILGAZ
B. S. KUNT
H. SELÇUK
A. TÜRKMEN

İÇEL

Dr. M. BERKER
E. İNANKUR
R. KORALTAN
Ş. TUGAY

İSPARTA

K. AYDAR

M. KARAAĞAÇ

H. ÖZDAMAR
K. TURAN
C. TÜZEMEN

İSTANBUL

A. K. AKYÜZ
Dr. G. ATAÇ
A. BAYINDIR
A. H. DENİZMEN
Dr. H. DİKER
G. B. GÖKER
Z. KARAMURSAL
H. KORTTEL
Ş. A. ÖGEL
F. ÖYMEN
V. SARIDAL

İZMİR

B. ARIMAN
M. BİRSEL
M. E. BOZKURD
Dr. H. H. CURA
E. ÇINAR
S. EPİKMEN
R. KÖKEN
E. ORAN
Dr. K. ÖRS
Ş. SARACOĞLU
Ş. YUNUS

KARS

E. DEMİREL
C. DURSUNOĞLU
Gl. H. DURUDOĞAN
F. KÖPRÜLÜ
Dr. E. OKTAY
E. ÖZOĞUZ

KASTAMONU

T. COŞKAN
Dr. F. ECEVİT
Z. ORBAY
R. SALTUĞ
N. TAMAÇ
T. TAŞKIRAN

KAYSERİ

F. BAYSAL
A. H. KALAÇ
R. ÖZSOY
M. K. ŞATIR
M. TANER

KIRKLARELİ

Ş. ÖDÜL

KIRŞEHİR

F. SELEN
İ. TURAN

KOCAELİ

S. ARTEL
Gl. M. BAKÜ
Dr. F. Ş. BÜRGE
R. FENMEN
İ. TOLON
S. YARGI

KONYA

V. BİLGİN
M. A. BİNAL
S. ÇUMRALI
Dr. S. IRMAK
H. KARAGÜLLE
K. OKAY

N. H. ONAT
T. F. SILAY

Dr. O. Ş. ULUDAĞ

KÜTAHYA

Dr. A. S. DELİLBAŞI
M. ERKMEN
S. ERTEM
S. KUTMAN
H. PEKCAN
Ö. B. UŞAKLI
V. UZGÖREN

MALATYA

N. BAYDAR
M. ÖKER
Dr. C. ÖZELÇİ
M. Ş. ÖZPAZARBAŞI
H. SAĞIROĞLU
M. N. ZABCI

MANİSA

H. BAYUR
R. N. EDGÜER
O. ERÇİN
İ. ERTEM
Dr. S. E. KÂATÇILAR
F. KURDOĞLU
H. SARHAN
F. USLU

MARAŞ

Dr. K. BAYİZİT
R. KAPLAN
A. YAYCIOĞLU

MARDİN

Gl. S. DÜZGÖREN

E. ERGİN
R. ERTEN
H. MENEMENCİOĞLU
Dr. A. URAS
L. ÜLKÜMEN
MUĞLA
S. GÜNEY
F. O. MENTEŞEOĞLU
MUŞ
K. KOTAN
NİĞDE
R. DOLUNAY
H. MENGİ
F. SOYLU
ORDU
Ş. AKYAZI
Dr. V. DEMİR
Dr. Z. M. SEZER
H. ŞARLAN
H. YALMAN
RİZE
T. B. BALTA

Dr. S. A. DİLEMRE
K. KAMU
SAMSUN
Amiral F. ENGİN
N. ERZURUMLU
N. FIRAT
N. ÖZTUZCU
SEYHAN
Gl. N. ELDENİZ
C. ORAL
SİİRD
Ressam Ş. DAĞ
A. R. ESEN
B. TÜRKAY
SİNOB
C. ATAY
Dr. B. KÖKDEMİR
H. ORUCOĞLU
SİVAS
M. Ş. BLEDA
A. N. DEMİRAĞ
Ş. GÜNALTA

H. IŞIK
TEKİRDAĞ
E. ATAÇ
F. ÖZTRAK
E. PEKEL
TOKAD
S. ÇELİKKOL
M. DEVELİ
R. ERİŞKEN
H. N. KEŞMİR
C. KOVALI
G. PEKEL
N. POROY
TRABZON
S. ABANOZOĞLU
M. S. ANAMUR
M. AYDIN
F. A. BARUTCU
T. GÖKSEL
R. KARADENİZ
L. YAVUZ

TUNCELİ
N. S. SİLAN
H. ÜÇÖZ
URFA
K. BERKER
S. K. YETKİN
VAN
M. BOYA
YOZGAD
M. ALPAK
Z. ARKANT
S. İÇÖZ
Y. D. KARSLIOĞLU
S. KORKMAZ
A. SUNGUR
ZONGULDAK
Ş. DEVRİN
E. ERİŞİRGİL
H. KARABACAK
H. TÜRKMEN
R. VARDAR

[Reye iştirak etmiyenler]

AFYON KARAHİSAR
H. ÇERÇEL
A. TAŞKAPILI
ANKARA
M. AKSOLEY (Has-
ta)
F. R. ATAY
B. BAYKAN
İ. İNÖNÜ (R. C.)
M. KAYAOĞLU
M. ÖKMEN
ANTALYA
H. T. DAĞLIOĞLU
T. SÖKMEN (M.)
Dr. C. TUNCA
AYDIN
Dr. M. GERMEN
(Rs. V.)
A. S. LEVEND
A. MENDERES
BALIKESİR
M. AKPINAR
H. ÇARIKLİ
M. DEMİR (M.)
H. KARAN

S. ÖRGEEVREN
Gl. K. ÖZALP
İ. H. UZUNÇARŞILI
BİLECİK
K. GÜLEK
Dr. M. SUNER
BİNGÖL
F. F. DÜŞÜNSEL
BOLU
H. C. ÇAMBEL
C. S. SİREN (V.)
BURDUR
Ş. ENGİNERİ
BURSA
M. B. PARS
ÇANAKKALE
S. T. ARSAL
H. ERGENELİ
R. N. GÜNTEKİN
A. KAMÇIL (Hasta)
ÇANKIRI
T. ONAY (Hasta)
M. A. RENDA
ÇORUH
A. R. EREM

M. M. KANSU
A. US
A. TÜZÜN
ÇORUM
H. AKDOĞAN
N. KAYAALP
DENİZLİ
Y. BAŞKAYA (M.)
Dr. B. UZ
DIYARBAKIR
R. BEKİT (M.)
Dr. İ. T. ÖNGÖREN
Gl. K. SEVÜKTEKİN
EDİRNE
M. E. AĞAOĞULLARI
F. BALKAN
E. DEMİRAY
ELAZIĞ
F. AĞRALI (V.)
F. A. AYKAÇ
S. SAĞIROĞLU
ERZİNCAN
B. K. ÇAĞLAR
F. HALFEGİL (Ma-
zur)

A. S. İLTER
ERZURUM
A. AKYÜREK
Gl. P. DEMİRHAN
N. DUMLU
ESKİŞEHİR
İ. ÖZDAMAR
GAZİANTEP
Ş. ÖZDEMİR
GİRESUN
F. ATLI
İ. SABUNCU
Dr. H. V. SOMYÜREK
Gl. İ. SÖKMEN
A. ULUS
GÜMÜŞANE
H. F. ATAÇ
Ş. ERDOĞAN
C. SELEK
HAKKARİ
A. R. GÖKSİDAN
İÇEL
T. C. BERİKER
F. C. GÜVEN
Gl. Ş. TÜRSAN

İSTANBUL

C. E. ARSEVEN
 GL. R. BELE
 S. CİMCOZ
 A. Ş. ESMEER
 İ. A. GÖVSA
 F. HAMAL
 GL. K. KARABEKİR
 N. MENEMENCİOĞLU
 (V.)

A. R. TARHAN
 İ. H. ÜLKEMEN
 H. C. YALÇIN
 M. E. YURDAKUL
 (M.)

İZMİR

C. BAYAR
 H. MENTEŞE
 H. ONARAN
 H. A. YÜCEL (V.)

KARS

Ş. KARACAN
 Z. ORHON

KASTAMONU

A. BİNKAYA
 H. ÇELEN
 H. ÇORUK

KAYSERİ

S. SERİM (M.)
 Ö. TAŞÇIOĞLU
 N. TÖKER
 S. H. ÜRGÜBLÜ

KIRKLARELİ

Z. AKIN
 Korgrl. K. DOĞAN
 N. A. KANSU

Dr. F. U MAY

KIRŞEHİR

F. ÇOBANOĞLU
 Ş. TORGUT

KOCAELİ

R. AKCA
 A. DİKMEN
 S. PEK
 İ. S. YİĞİT

KONYA

GL. A. F. CEBESÖY
 (V.)

A. H. DİKMEN
 Ş. ERGUN
 A. M. GÖKER
 A. R. TÜREL (V.)

KÜTAHYA

B. ATALAY
 R. PEKER
 A. TİRİDOĞLU
 MALATYA

E. BARKAN
 M. PEKTAŞ
 K. SAYIN
 O. TANER
 T. TEMELLİ (Mazur)

MANİSA

Korgl. A. R. ARTUN-
 KAL (V.)
 Ş. R. HATİPOĞLU
 (V.)
 K. KARAOSMAN (M.)
 Y. ÖZEY

MARAS

H. R. TANKUT
 A. H. TANPINAR

MARDİN

İ. F. ALPAYA (İ. A.)

MUĞLA

Orgrl. İ. ÇALIŞLAR

C. KARAMUĞLA

H. KİTABCI

MUŞ

H. KILICOĞLU (M.)

NİĞDE

A. G. BODRUMLU

Dr. R. F. TALAY

H. TEPEYRAN

H. ULUSOY

ORDU

İ. ÇAMAŞ

S. S. TARCAN

M. YARIMBIYIK

RİZE

H. C. BELÜL

F. SİRMEN (V.)

A. ZİRH

SAMSUN

H. ÇAKIR

Z. DURUKAN

S. GÖKÇÜL

M. A. YÖRÜKER

SEYHAN

D. ARIKOĞLU

S. ÇAM

K. ÇELİK

Ş. İŞCEN

Dr. K. SATIR

H. URAN (V.)

A. M. YEGENA

SİİRD

S. TUNCAY

SİNOB

C. K. İNCEDAYI

İ. H. SEVÜK

SİVAS

İ. H. BAŞAK

Z. BAŞARA

A. ESENBEL

K. KİTAPÇI

N. SADAK

R. Ş. SİRER

İ. M. UĞUR

A. YURDAKUL

TEKİRDAĞ

R. APAK

N. TRAK

C. UYBADIN

TOKAT

R. A. SEVENGİL

TRABZON

H. N. BOZTEPE

S. DAY (V.)

D. EYİBOĞLU

H. SAKA

URFA

H. S. COŞAR

R. SOYER

A. K. TECER

E. TEKELİ

VAN

İ. ARVAS

YOZGAD

C. ARAT

ZONGULDAK

A. GÜREL (M.)

H. A. KUYUCAK

Y. Z. ÖZENCİ

Ş. TANSAN

Toprak mahsulleri vergisi hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/76)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1611

15 . V . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Toprak mahsulleri vergisi hakkında Maliye vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 14 . V . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

Toprak mahsulleri vergisi mucip sebepler lâyihası

1929 senesinde başhyan dünya iktisadî buhranının memleketimizde ilk ve büyük tesirleri toprak mahsullerinin fiyat düşüklüğünde tezahür etmiş ve köylümüzün bu buhran muvaceshinde mâruz bulunduğu büyük tehlikeyi önlemek için köylü kalkınmasına ön plânda yer veren Cumhuriyet, köylü cindeki buğday mahsulünü dünyave iç piyasa fiyatlarının çok üstünde bir fiyatla Devlet hesabına satın almak kararını almakta tereddüt etmemiştir. Bu sıralarda Devlet bütçesinin varidatında üçte bire yakın bir tenakus olmasına rağmen köylümüzün başlıca mahsulü olan buğday fiyatını korumak yolundaki bu kararımızla birlikte diğer mahsullerimizin de fiyatlarını korumak için muhtelif tedbirler alınmış ihracat primleri tesis edilmiştir. Alınan kararlardan doğan külfetlerin bir taraftan buğday müstehlikleri olan şehirliilere, bir taraftan da Devlet bütçesine tahmilinde en isabetli yolun bulunduğu şüphe yoktur. Bu gün de zirai mahsullerin Maliyet fiyatlarının çok üstünde bir kıymet iktisadı köylümüzün kalkınması noktasından memnurlukla karşılanmakla beraber alınması lâzımgelen müdafaatedbirlerimizin istilzam ettiği büyük külfetlerin bütün millet arasında ahenkli bir tevzii düşünüldüğü sırada maliyet fiyatlarının birkaç misli derecesinde artan toprak mahsullerinden bir vergialınmasına zaruret görülmüştür.

Şu nokta derhal ilâve edilmelidir ki, bu vergi fevkalâde hallerin devamına münhasır olduğu gibi aynen alınacak kısmın da % 8 nispetinde olacaktır. Nakden alınacak vergiler nispeti % 12 olarak tespit edilmiş, şu kadar ki, âtiyen bu maddelerden bir kısmının piyasa fiyatlarında husule gelebilecek değişikliklerden dolayı müstahsil zümrelerden bazısının zarar görmemesi için bu nispetin % 8 haddine kadar tenzili derpiş edilmiştir.

Bu kanun lâyihasıyla toprak mahsullerinden bir vergi almak gayesinin yanında Hükümet mu-bayaalarının talebi arttırmak suretiyle piyasa fiyatlarında müessir olduğu gayri kabili inkâr bulunduğu gibi millî korunma kanunı hükümlerine istinaden ittihaz edilen kararla muhtelif zamanlarda el konan bazı mahsullerin mübayaa ve tahminlerinde mârouz kalman zorluklar ve müstahsillerin şikâyetleri de gözönünde bulundurularak piyasada. Hükümet ihtiyaçlarına ait talepleri mümkün mertebe azaltmak ve aynı zamanda tahmin sisteminden ziyade ölçü esasına yer vermek suretiyle ve ofisle birlikte teşkilâtı daha geniş ve müesses bulunan Maliye teşkilâtı vasıtasıyla vergi olarak mahsulün muayyen bir kısmını almak esasının daha verimli olacağı düşünülmüştür.

Filhakika alelûmum hububat ve bakliyat aynen alınacak ve ordu ve resmî daireler ihtiyaclarına sarfedilmekle beraber ihtiyaçtan fazla kalacak miktarlarla indelhace nâzım satış yapmak suretiyle piyasada gıda maddelerinin mühim bir kısmını teşkil eden hububat ve bakliyat fiyatlarında vukuu muhtemel yükselişlerin önüne geçmek imkânı da mümkün mertebe temin edilmiş bulunacaktır.

Bir taraftan hububat ve bakliyat aynı bir vergiye tabi tutulurken bunların haricinde kalan bir kısım yağlı çekirdeklerle (ayçiçeği, keten ve kendir tohumu gibi) kuru üzüm, kuru incir, fındık, tütün, pamuk, ipek kozası gibi belli başlı ihraç maddelerini de vergiye tabi tutmak zaruri görülmüştür.

Ancak ihraçat vergisine tabi olan bu maddelerin ihraçat vergilerinde 4226 numaralı kanunun verdiği salâhiyete istinaden tenzilât yapılmak imkânı mevcut olduğundan mükerrer teklifin mahzurları bertaraf edilebilecektir.

vergide umumiyet prensibinin temini bu suretle kabil olacağı gibi ziraat mahsullerinden herhangi birisinin teklif harici bırakılması halinde ziraat faaliyetinin o cihete kayması temayülünü de bertaraf etmek esası düşünülmüştür.

Bu suretle vergiye tabi tutulan hububat ve bakliyat ve kuru meyveler kanuna bağlı bir numaralı cetvelde gösterilmek suretiyle bunun haricinde kalan alelûmum ziraat mahsulleri vergi dışında bırakılmıştır. Bundan başka hususi istisnalar derpiş edilmiş ve kanunun 2 nci maddesine bu hususta hükümler konulmuştur.

Bütün mahsullerin aynen alınıp muhafazası imkânı mevcut olmadığı gibi aynen alınacak bütün mahsullerin de ölçü esasına istinat ettirilmesi mümkün olanıyacağından her mahsulün istihsal tarzına ve kısa veya uzun müddet muhafazası mümkün olup olmadıklarına göre bir kısım mahsullerde ölçü esasının yanında kontrole tabi beyan esasına da yer verilmiş ve miktarları bu suretle tesbit edilecek mahsullerden bir kısmının vergilerinin aynen, diğerlerinin nakden alınması düşünülmüş ve kanuna bunları göstermek üzere 2 numaralı cetvel eklenmiştir.

Bu verginin tarh ve cibayetinde müstahsili sıkmıyacak ve müstahsilin hakkını koruyacak şekillerde lâyhaya hükümler vaz edilmiştir.

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat encümeni

Esas No. 1/86

Karar No. 3

1. VI. 1943

Yüksek Reisliğe

Toprak mahsulleri vergisi hakkında Maliye vekâletince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetinin 14. V. 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının Adliye, Bütçe, Dahiliye, Gümrük ve İnhisarlar, Maliye ve Ziraat encümenlerinden müteşekkıl Muvakkat bir encümende tetkiki Umumi Heyetin 21. V. 1943 tarihli celsesinde karar altına alınması üzerine bu karara tevfikân toplanan Encümenimiz adı geçen kanun lâyihasını Maliye ve Ziraat vekillerinin huzuriyle tetkik ve müzakere eylemiştir.

Heyeti umumiyesi itibariyle mütalâa edildiği

takdirde, lâyihanın, bir taraftan eihan harbi muvacehesinde alınması lâzımgelen müdafaa tedbirlerinin istilzam eylediği büyük külfetleri karşılamak ve diğer taraftan bu yeni verginin köylü ve çiftçi kalkınmasına herhangi bir engel teşkil etmemek ve bilhassa tarh, tahsil ve cibayet usullerinde mükelleflere en geniş kolaylıkları göstermek gibi iki esaslı mülâhazadan mülhem olduğu görülür. Filvaki toprak mahsulleri üzerinde ancak yurd müdafaaasının zaruri kıldığı nispette ve fevkalâde hallerin devamına munhasır olmak üzere tamamiyle istisnai mahiyet-

te bir vergi tesis edilmiş olmasının sebebi budur. Eneümenimizde yapılan tetkik ve müzakerelerde de aynı iki esas: müdafaa tedbirlerinden doğan büyük külfetlerin millet efradı arasında ahenkli ve âdilâne tevzii ve müstahsilin bu yüzden maksadı aşan herhangi bir tazyik ve zorluğa mâruz kalmaması, mesaimizin başlıca hedefini teşkil etmiştir. Bu hususta Hükümet tarafından tam bir müzahereteye nail olduğumuzu lâyhada yapılan bütün tadillerde Hükümetle tam bir mutabakat halinde bulunduğumuzu zikretmeği borç biliriz.

Vergiye tabi olan hububat, bakliyat ve diğer toprak mahsullerinin neveleri 1 numaralı cetvelde gösterilmiştir. Bu maddelerin tesbitinde vergide umumiyet prensibinin temini ve aynı zamanda zirai mahsulâtta herhangi birinin teklif haricinde bırakılması halinde ziraat faaliyetinin o sahaya kayması temayülünü önlemek düşüncesinin âmil olduğu anlaşılmaktadır. Bu itibarla gerek umumiyet esasının mahfuz tutulması ve gerek verginin âdilâne bir tarzda tevzii bakımından zeytin ve narinciye mahsullerinin de vergi mevzuuna alınarak cetvelde o yolda tadilat icrası ittifakla karar altına alınmıştır. Şu hale göre birinci maddede zikredilen ipek kozası ve 1 numaralı cetvelde gösterilen maddelerden gayri bilûmum ziraat mahsulleri vergi dışında kaldığından bunların ayrıca beyan ve tâdadmâ lüzum olmadığı âşikârdır. Vergi mevzuuna dâhil olmakla beraber gerek munhasıran zâtî ihtiyaçlara tahsis edilmiş olmaları ve gerek ekildikleri saha itibarıyla vergiden istisna edilen mahsuller ikinci maddede sayılmıştır.

Bu istisnalar meyanında bir de, asgari maaşet haddine tekabül eden umumî bir istisnanın ithali, verginin tarh, ve tahsil ve cibayetinde tevhit edeceği büyük mikyastaki müşküllerden sarfınazar, bunları önlemek için alınacak tedbirlerin ölçme ve tahmin esaslarında lüzumlu kılacağı değişikliklerin binnetice mükellefler aleyhine daha umumî mahiyette bazı takyidatın vazına mahal vereceği bu bapta cereyan eden müzakereler neticesinden anlaşılmış olduğundan bu yolda bir istisna tesisine mahal görülmemiştir. Verginin, kanun mevzuuna giren mahsullerin idrak zamanındaki sahibinden alınması ve arazi veya ipek kozaları zilyedinin kanunun tatbikatında mahsulün sahibi

sayılması üçüncü maddede tesbit edilen bir esastır. İştirakli icaplarda mal sahibi ile kiracının mahsulden aldıkları hisseler nispetinde vergi ile mükellef olacakları aynı maddenin üçüncü fıkrasında yazılıdır. Borçlar kanununun 270 nci maddesinin ikinci fıkrasında derpiş edilen iştirakli icarlara ait olan bu hükmün âdi icar akitlerine şâmil olmadığı ve bu gibi akitlerde birinci ve ikinci fıkra hükümlerinin câri olacağı derkârdır. Ancak memleketimizin muhtelif mıntakalarında tatbik edilmekte olan icar ve iştirak şekillerinden herhangi birinin hariç kalmaması için «İştirakli işletme» ve «Ortak» kelimelerinin metne ilâvesi ve bu suretle hâsıl olabilecek her türlü tereddütlerin izalesi tercihe şâyan görülmüştür.

Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde ihtiyar meclisleri her mahsul yılı, Maliye vekâletince istihsal mıntakalarına ve mahsul nevelerine göre tâyin edilecek zamanlarda mahalle ve köylerdeki her nevi istihsal yerleriyle burarlardan alınacağı umulan mahsul miktarı hakkındaki malûmatı mükelleflerin beyanına müsteniden hazırlık cetvellerine kaydetmeleri altıncı maddenin hükmü iktizasındandır. Mükelleflerin bizzat bulunmamaları halinde onların nam ve hesabına hareket eden kimselerin beyanda bulunmaları ve belediye ile ihtiyar meclislerinin sadece istihsal yerleri hakkındaki beyanların doğruluğunu araştırmalarını ve bildirilmeyen veya gizli kalanları cetvelde göstermeğe mecbur olmaları, beyanlar hakkındaki kontrolün ise ölçme kolları tarafından yapılması maksada uygun görüldüğünden altıncı madde bu esaslar dahilinde yeni baştan tanzim edilmiştir.

Vergiye tabi mahsul miktarlarının tâyin ve tesbitinde ölçme esasına dayanılması verginin hakiki miktarını tâyinde en emin bir yol olduğu her türlü izahtan vâreste bir keyfiyettir. Ancak, ölçme usulünün bütün mahsullere teşmili mümkün olamayacağından bunun imkân bulundukça tatbiki iltizam edilerek darımm ölçü ile alınması ve icabında çeltikte olduğu gibi mısırın da ölçme suretiyle tesbiti için Maliye vekâletine salâhiyet tanınması muvafık görülmüştür. Binaenaleyh vergiye tabi mahsul miktarlarının mısır ve çeltikten gayri hububatta ölçme suretiyle diğerlerinde mükelleflerin kontrole tabi tutulacak beyanı üzerine tesbiti icabetmektedir. Buna göre, ölçme kolları, mahalle ve köy-

lerdeki mükelleflerin fiilen elde etmiş oldukları mahsulleri, harman yerlerinde ölçmek suretiyle tesbit ederler. Miktarları beyan ile taayyün eden mahsullerde ise tahmin kolları mahsulün idrakinden önce bölgeleri içindeki mahalle ve köylerde tarla, bahçe, sergi ve böcekhaneleri gezerek mükelleflerin fiilen elde edebilecekleri mahsullerin miktarını tahmin ederek mükellefler tarafından yapılmış olan beyanları tetkikten geçirmiş olacaktırlar.

Tahmin kolunun işe başlayacağı tarihin mahalle ve köylerde munasip vasıtalarla ilân edilmesi alâkalıların hazır bulunmalarını temin edeceğinden 11 nei maddeye bu yolda bir kayıt ilâvesine ve mükellefin tesbit işi esnasında hazır bulunmaması halinde ölçme ve tahmin neticelerinin kendi namına hareket eden kimseye imza mukabilinde bir ihbarname ile tebliğ edilmesi ve böyle bir kimse de bulunmaz ise ihbarnamenin sahibine verilmek üzere şehir ve kasabalarda belediyenin mahalle işleriyle tavzif ettiği kimseye, köylerde muhtara veya ihtiyar meclisine bırakılmasına dair 12 nei maddeye bir fıkra eklenmesine ittifakla karar verilmiştir. Burada, mükellef namına hareket edenden maksat, onun işinde kullandığı adamlar veya birlikte ikamet eylediği ailesi efradı veyahut da bu işle tavzif ettiği herhangi bir şahıstır.

Miktarları ölçülerek tesbit edilecek olan mahsuller için her sene nerelerde harman ve yığın yapılacağını mükellef bizzat tâyin eder. Bu mahsullerin ölçülünceye kadar başka yerlere taşınmaması zaruridir. Ancak ölçme memurunun vaktinde gelmemesi dolayısıyla mükellefin herhangi bir zarara uğar olmamasını ve işini geciktirmemesini temin için harman kalkacak vaziyete geldikten sonra müstahsil tarafından ihtiyar meclisine vâkı müracaat tarihinden itibaren üç gün içinde ölçme kolunun gelmemesi halinde, harmanın ölçme memuru, muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından birinin huzuriyle ölçüleceği kabul edilmekle beraber bunlardan hiç birinin de dâvete icabet etmemesi ihtimali de derpiş edilerek, bu gibi hallerde, mükellefin varidat dairesine yazı ile vukubulacak müracaatı tarihinden itibaren iki gün zarfında bir netice elde edememesi halinde harmanını bizzat ölçmesi salâhiyeti tanınmış ve ayrıca sel veya su baskını tehlikesinin katı olarak belirmesi halinde ise mahsulün ölçülmeden ön-

ce ihtiyar meclisine veya ölçme memuruna bildirilmek şartile kaldırılması imkânı nazara alınmıştır.

Hükümet lâyihasında, vergi nispeti, aynen alınacak vergilerde % 8, nakden alınacaklarda % 12 olarak tesbit edilmiştir. Maliye vekili tarafından Encümenimizde verilen izahata göre nispetler arasında böyle bir fark ihdas edilmiş olmasının sebebi Milli korunma kanununa müsteniden muayyen bir bedel mukabilinde mubayaa edilmiş olan mahsuller ile mecburi mubayaya tabi tutulmayan mahsuller arasında bu bakımdan hâsıl olan mütefavit muamelenin toprak mahsulleri vergisindeki inikâslarını izaleye mâtuf olduğu anlaşıldığından Hükümetçe muayyen bedel mukabilinde alınan mahsul nevilerinin değişebileceği ve binaenaleyh % 12 nispetine tabi bir mahsulün böyle bir değişime halinde % 8 e veya bunun makûsu olarak % 8 nispetine tabi olanların % 12 ye çıkabileceği keyfiyeti de mülâhaza edilerek maddenin bütün bu ihtimalleri ihata edebilecek bir şekilde yazılması maksada daha uygun görülmüştür. Esasen vergi nispeti % 12 olan mahsullerin piyasa fiyatlarında husule gelebilecek değişikliklerden dolayı bazı müstahsil zümrelerinin himayesi lüzumu belirdiği takdirde bu nispetin % 8 haddine indirilmesi hakkındaki fıkra aynen muhafaza edilmiş olduğundan Hükümet dilediği anda bu salâhiyeti kullanabilecek vaziyettedir.

Encümenimizin, üzerinde ehemmiyetle durduğu hususlardan biri de, lâyihanın aynen ödenecek vergilerin teslimine taallük eden 19 neu maddesi olmuştur. Müstahsile bu bakımdan her türlü kolaylıkların gösterilmesi hususunda Hükümetle tam bir mutabakat halinde olan encümenimiz her köyde bir muvakkat ambar tesisini ve teslim yerlerinin her köy için imkân nispetinde yakın ve elverişli yerlerde olmak üzere tesbitini bu yolda ittihaz edilecek en esaslı tedbirler cümlesinden telâkki etmektedir. 19 neu maddenin yeni şekline göre, mükellefler aynen ödemeğe mecbur oldukları vergilerden miktarları ölçülerek tesbit edilen mahsulleri, en geç, ölçmeği takibeden gün içinde muvakkat köy ambarlarına, miktarları beyan üzerine tesbit edilen bahsullerde, mahsulün nevi itibariyle vilâyet idare heyetlerince tâyin edilecek tarihlerde teslim yerlerine kendi vasıtalarıyla teslim etmeğe mecburdurlar. Vilâyet idare heyetleri-

nin, icabında, kaza itibariyle ayrı ayrı müddetler tesbit edebileceği derkâr olduğundan bu bapta mahallinden mütalâa alması tabiidir. Mükellefler, muvakkat köy ambarına vergi olarak teslim ettikleri miktarları bu ambarlara teslim tarihinden itibaren iki ay içinde sahip oldukları veya hariçten tedarik ettikleri vasıtalarla teslim yerlerine götürmeğe mecburdurlar. Mükellef, vergisini köy ambarına teslimden ise doğrudan doğruya teslim yerine götürmeği tercih ettiği takdirde müddete riayet şartıyla bu yolu ihtiyar edebilir. Bu maddenin müzakeresi sırasında teslim yerlerinin imkân nispetinde çoğaltılması, malını getiren müstahsilin bekletilmeksizin tesellüm muamelesinin derhal icrası ve geçikmeğe sebep olan memurların cezalandırılması hakkında izhar edilen temenni Maliye vekâletince de yerinde görülerek talimatnameye bu hususta vazih ve şumullü hükümlerin derecedileceği ifade ve beyan edilmiş olduğundan maddeye ayrıca bir hüküm ilâvesine mahal görülmemiştir. 19 neu maddenin, mükelleflerin vergilerini teslim edinceye kadar vergisi aynen alınacak mahsulleri herhangi bir hakikî veya hükmi şahsa temlik veya terhin ve başka yerlere nakledemeyecekleri hakkındaki sonuncu fıkrası tatbikatta görülmüş olan türlü mahzurlara yer vermemek ve esasen verginin cibayeti için kanunda kâfi müeyyedeler mevcut olduğu mülâhazasıyla yedi muhalif reyeye karşı ekseriyetle tayyına karar verilmiş ve bu memnuiyetin müeyyedesini olan 28 nei maddenin mevzuu kalmadığından lâyihadan çıkarılmıştır. Bütün mahsullerin aynen alınıp muhafazası imkânı mevcut olmadığı gibi bazılarının muhafazasında ratlanan güçlükler bunlara ait vergilerin nakten tahsil olunmasını istilzam etmektedir. Ancak resmî daire ve müesseseler tarafından istihlâki veya ordu ihtiyaçlarına tahsisi mümkün olan bir kısım mahsullerin gerek bu itibarla ve gerek arzettikleri hususiyet bakımından vergisi aynen alınacak mahsullere ait cetvele geçirilmesine reylerin ekseriyetiyle karar verilmiştir. Müeyyedelerden bâhis olan altıncı fasıl hükümleri verginin tarh ve tahsilinde herhangi bir aksaklığa meydan vermiyecek mahiyette olduğundan bazı ibare tasrihiyle kabul edilmiştir.

Beyanın kontrolü suretiyle yapılan tahmin-

lerde mükellefe itiraz hakkı tanıyan ve ilk tahminlerin ikinci bir tetkikten geçmesine imkân veren 30 neu madde hükümleri yerindedir. Ancak tahmin esnasında hazır bulunmayan mükelleflerin itiraz haklarını selbetmemek düşüncesiyle her mahalle ve köyde ilk tahminin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içinde şehir ve kasabalarda belediyelere, köylerde ihtiyar meclislerine itirazda bulunabileceklerini ve yapılan itirazların ilk tahminin icrasından en geç 15 gün içinde tetkik edileceği ve bu müddet içinde tetkik edilmeyen itirazların şehir ve kasabalarda belediyelere, köylerde ihtiyar meclislerince bir karara bağlanacağı 30 neu maddeye ilâveten derecedilmiştir.

Lâyihanın diğer maddelerinde yapılan değişiklikler ifade ve ibare tashihlerinden ibarettir.

Vergiye tabi olan bazı toprak mahsullerinin bir kısım cenup vilâyetlerinde idrâk zamanı gelmiş olduğundan lâyihanın müstacelen müzakeresi hususu Umumi Heyetin yüce tasdikına arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Muvakkat En. Reisi	M. M.	Kâtip
Mardin	Zonguldak	Giresun
R. Erten	Ş. Devrin	N. Osten
Amasya	Antalya	Aydın
A. K. Yiğitoğlu	N. E. Sumer	A. Menderes
Bilecik	Burdur	Çankırı
Y. S. Uzay	Ş. Engineri	A. Inan
Çorum	Denizli	Denizli
N. Atalay	E. A. Tokad	N. Küçükaka
Diyarbakır	Eskişehir	Gazianteb
K. Şedele	İ. Özdamar	C. S. Barlas
Hatay	İçel	İzmir
Gl. E. Durukan	Ş. Tugay	E. Uran
Kastamonu	Konya	Kocaeli
H. Çelen	S. Çumralı	S. Yargı
Kırklareli	Malatya	Matalya
Z. Akin	O. Taner	M. N. Zıpcı
Manisa	Niğde	Rize
H. Sarhan	R. Dobunay	T. B. Balta
Seyhan	Siird	Tokad
C. Oral	S. Tuncay	G. Pekel
Trabzon	Trabzon	Yozgad
F. A. Barutçu	T. Güksel	A. Sungur
Zonguldak		
R. Vardar		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Toprak mahsulleri vergisi kanunu lâyihası

Birinci fasıl

Verginin mevzuu ve istisnaları

MADDE 1. — Türkiye'de yetiştirilen ve bağlı 1 numaralı cetvelde yazılı bulunan toprak mahsulleri ile ipek kozası bu kanunda yazılı esaslara göre toprak mahsulleri vergisine tabidir.

MADDE 2. — Aşağıda yazılı mahsuller bu vergiden müstesnadır:

A) Şehir ve kasabalarla köylerde bulunan ve bina vergisi tatbikatında bina mütemmima-tından sayılan avlu ve bahçelerde yetiştirilen mahsuller;

B) Bahçe ve bağlarda zatî ihtiyaçlar için yetiştirilen mahsuller;

C) Umumî, mülhak, hususî bütçelerle idare edilen daire, teşekkül ve müesseseler ile belediyelere ait olup ziraatin ıslahı ve gelişmesi için kurulan tohum istasyonlarında, nümune fidanlık-larında, meyvalıklarda, nümune tarla ve çiftlikleri ile bara ve üretme çiftlikleri ve kombinalar işletmelerinde yetiştirilen mahsuller;

D) Umumî menfaatlere hâdim cemiyetle-rin, okulların ve hastanelerin munhasıran kendi ihtiyaçlarına sarfedilmek üzere yetiştirdikleri mahsuller;

E) İş esası üzerine kurulmuş olan ceza ve ıslahevlerinde çalıştırılan mahkûmların yetiştirdikleri mahsuller.

İkinci fasıl

Mükellef ve teklif yeri

MADDE 3. — Toprak mahsulleri vergisi vergiye tabi mahsullerin idrak zamanındaki sahibinden alınır.

Arazinin maliki, intifa hakkı varsa mütenef-fii, veya araziye malik gibi kullanan, kiraya verilmiş arazi için kiracı mahsulün sahibi sayılır.

İştirakli icarlarda, mal sahibi ile kiracı mah-sulden aldıkları hisseler nispetinde vergi ile mükelleftirler. Ancak vergi, işletmeyi idare edenden alınır. Şu kadar ki verginin ödenme-sinden mal sahibi ile kiracı müteselsilen mesul-dürler.

MADDE 4. — Toprak mahsulleri vergisi mahsulün elde edildiği kaza varidat dairesince tarholunur.

Üçüncü fasıl

Verginin matrahı ve matrahın tâyini

MADDE 5. — Verginin matrahı aşağıdaki esaslara göre tâyin olunan mahsul miktarı ve ya kıymetidir.

MADDE 6. — Şehir ve kasabalarda beledi-yeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri; her mahsul yılı Maliye vekâletince istihsal mın-takalarına ve mahsul nevilerine göre tâyin edi-lecek zamanlarda mahalle ve köylerdeki her nevi istihsal yerleri ile buralardan alınacağı umulan mahsul miktarı hakkındaki malûmatı, mükelleflerin beyanına müsteniden hazırlık cetvellerine kaydederler. Belediyeler ile muh-tar ve ihtiyar meclisleri bu beyanların doğruluğunu araştırmaya, yanlış beyanda bulunanlarla hiç beyanda bulunmamış olanların isimlerini ve gizledikleri malûmatı cetvele dercetmeğe mecburdurlar.

MADDE 7. — Şehir ve kasabalarda beledi-yeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri ha-zırlık cetvellerinin bir suretini alıkoyarak aşmı resmî mühür ve imzalarıyla tasdik edip 6 ncı maddede yazılı müddetleri takip eden bir hafta içinde bağlı oldukları varidat dairesine makbuz mukabilinde teslim ederler.

MADDE 8. — Vergiye tabi mahsul miktar-ları, mısır, darı ve çeltikten gayri hububatta ölç-me suretiyle ve diğerlerinde mükelleflerin kont-role tabi tutulacak beyanı üzerine tesbit olunur. İcabında çeltik mahsulünün miktarını ölçme su-retiyle tesbit ettirmeğe Maliye vekili merumdur.

Ölçülecek mahsuller için, zaruret görülen yerlerde, 1782 sayılı ölçüler kanunu hükümleri ile mukayyet olmaksızın, kilo istiap miktarları tesbit edilecek hacim ölçülerinin kullanılması caizdir.

MADDE 9. — Miktarları ölçülerek tesbit edilecek olan mahsuller için her sene harman zamanından evvel harman ve yığınların bu-

lunduğu yerleri ihtiyar heyetleri beyan etmeğe mecburdurlar.

Bu yerlerden başka yerlerde harman ve yığm yapılması yasaktır.

MADDE 10. — Ölçme kolları mahalle ve köylerdeki mükelleflerin fiilen elde etmiş oldukları mahsulleri harman yerlerinde ölçmek suretiyle tesbit ederler.

9 ncu maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlerin mahsulleri bulundukları yerde ölçülür.

MADDE 11. — Miktarları beyan ile tesbit edilecek mahsuller için, tahmin kolları mahsulün idrakinden evvel bölgeleri içindeki mahalle ve köylerde tarla, bahçe, sergi ve böcekhaneleri gezerek mükelleflerin fiilen elde edebilecekleri mahsullerin miktarını tahmin etmek suretiyle hazırlık cetvellerindeki beyanları kontrol ederler.

MADDE 12. — Ölçme ve tahmin neticeleri, tesbit işi esnasında hazır bulunan mükellefe veya adamına imza mukabilinde bir ihbarnama ile derhal tebliğ edilir.

MADDE 13. — Ölçülecek mahsullerin ölçülünceye kadar muayyen harman ve yığm yerlerinden başka yerlere taşınması yasaktır.

Harman kalkacak vaziyete geldikten sonra, müstahsil ihtiyar meclisine harmanının hazır olduğunu bildirir. Bu ihbardan itibaren üç gün içinde ölçme kolu gelip harmanı ölçmediği takdirde, harman muhtar ve ihtiyar meclisi tarafından ölçülür.

MADDE 14. — Ölçme kolları mahallin en büyük malmemurnun inhası üzerine mahallî mülkiye âmiri tarafından tâyin edilen bir ölçme memuru ile şehir ve kasabalarda belediyelerin mahalle işleriyle tavzif ettikleri zattan ve köylerde muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından birinden müteşekkildir.

Tahmin kolları mahallin en büyük malmemurunun inhası üzerine mahallî mülkiye âmiri tarafından tâyin edilen bir memur, ziraat odaları, yoksa vilâyet ve kaza merkezi belediye encümenleri tarafından, ziraat erbabı arasından seçilen bir âza ile şehir ve kasabalarda belediyenin mahalle işleriyle tavzif ettiği zattan, köylerde muhtar veya ihtiyar meclisi âza-

sından birinden müteşekkildir.

Her kazada, kazanın büyüklüğüne, ehemmiyetine, köy ve mahalle sayısına göre müteaddit ölçme ve tahmin kolu kurulur.

MADDE 15. — Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtarlar ve ihtiyar meclisleri vergiye tabi mahsullerin yetiştirdiği yerleri ölçme memurları ile tahmin kollarına göstermeğe ve bunların istedikleri lüzumlu malûmatı vermeğe mecburdurlar.

MADDE 16. — Bu fasılda yazılı hükümler, Afyon, pancar ve tütün mahsulleri hakkında tatbik edilmez.

Dördüncü fasıl

Verginin nispeti

MADDE 17. — Verginin nispeti aynen alınacak vergilerde % 8, nakden alınacaklarda % 12 dir.

Hükümetçe görülecek lüzum üzerine nakden alınacak vergiler İcra Vekilleri Heyeti kararı ile % 8 e kadar indirilebilir.

Beşinci fasıl

Verginin tarh ve tahsili

MADDE 18. — Bağlı iki numaralı cetvelde yazılı mahsullerin vergisi aynen, diğerlerinin vergisi nakden tahsil olunur.

MADDE 19. — Mükellefler aynen ödemeğe mecbur oldukları vergilerini, miktarları ölçülerek tesbit edilen mahsullerde ölçme tarihinden itibaren bir ay içinde, beyan ile tesbit edilenlerde mahsulün nev'i itibariyle idare heyetlerince tâyin edilecek tarihlerde kendi vasıtaları ile teslim etmeğe mecburdurlar. Lüzum görüldüğü takdirde teslim müddetlerini uzatmağa ve teslim yerleri aynı köyde ise derhal teslim davet etmeğe Maliye vekili mezdur.

Teslim yerleri 12 nci madde mucibince mükellefe verilen ihbarnamede gösterilir. Şu kadar ki, vergisi az olan mükelleflere ait vergi borçları ölçme esasında alınarak köy ihtiyar meclislerine tevdi olunabilir. Bu mahsulleri muhtar ve ihtiyar meclisleri müddeti içinde teslim yerlerine göndermeğe mecburdurlar.

Teslim yeri mahsulün toplandığı köy veya kasabadan 25 kilometreden fazla mesafede bulunduğunda takdirde fazlası için kilometre başına kiloda iki para hesabıyla nakliye ücreti verilir.

Mükellefler bu maddede yazılı vergilerini teslim edinceye kadar vergisi aynen alacak mahsulleri herhangi bir hakkı veya hükmi şahsa satamazlar, bağışlayamazlar, temlik ve terhin edemezler ve başka yerlere nakledemezler.

MADDE 20. — Vilâyet ve kaza merkezlerinde belediye meclisleri her sene vergileri nakten alınacak mahsullerin vasatı râyîç fiyatlarını takdir ederler. Belediye meclisi toplantı halinde bulunmadığı zamanlarda bu fiyatlar belediye encümenlerince takdir edilir.

Borsada kayıtlı mahsuller için takdir edilecek fiyatlar borsa vasatı fiyatlarının % 95 den aşağı olamaz. Borsa bulunmayan istihsal yerlerinde en yakın yerdeki borsa fiyatlarının % 95 i esas tutulur ve oraya kadar olan nakliye masrafları mahalli belediyelerce takdir olunarak bunlardan düşülür.

MADDE 21. — Varidat daireleri tahmin neticelerinin kendilerine tevdiinden itibaren bir ay içinde 20 nci madde mucibince takdir edilen râyîç fiyatlar üzerinden mükelleflerin vergilerini hesap ve tekâlif cetvellerini köy ve mahallelerin münasip yerlerine astırmak suretiyle ilân ederler.

MADDE 22. — Nakten alınacak vergi, zamanları mahalli icaplara göre Maliye vekâletince tâyin edilecek iki müsavi taksitte tahsil olunur.

MADDE 23. — Aşağıda yazılı mahsuller, hususi tarh ve tahsil hükümlerine tabidir.

a) Toprak mahsulleri ofisi ve Türkiye şeker fabrikaları Türk Anonim şirketi, satın aldıkları afyon ve pancar mahsullerine ait vergileri mustahsillara ödeme yaptıkları sırada bunların alacaklarından kesmek suretiyle tahsil ederler.

b) Tütün mahsulüne ait vergi, tütün satıldıkça satış bedeli üzerinden hesap edilerek 3437 sayılı tütün inhisarı kanununun 58 nci maddesinin 2 numaralı bendine tevfiikan ve inhisarlar idaresinin alacakları ile birlikte, bu idare tarafından tahsil olunur.

Yukarıki fıkralar mucibince her ay tevkif ve

tahsil olunan vergiler ertesi ayın 20 nci günü akşamına kadar mal dairelerine yatırılır.

Altıncı fasıl

Müeyyideler

MADDE 24. — 6 ncı maddede yazılı istihsal yerleri hakkındaki malûmatı beyan etmedikleri veya eksik beyan ettikleri ölçme ve beyan kontrolü esnasında anlaşılan mükelleflerin beyan harici kalan istihsal yerlerine isabet eden vergileri % 20 zam ile tarh olunur.

MADDE 25. — a) muayyen yerlerden başka yerlerde harman ve yığın edilen mahsullere ait vergiler % 50;

b) Ölçülmeden evvel harman ve yığın yerlerinden kaldırılan mahsullere ait vergiler bir kat;

zam ile tarhedilir.

« b » fıkrasında yazılı mahsullerin miktarı, mükellefin hazırlık cetvelindeki beyanı ve bulunduğu köy veya mahallenin vasatı istihsal miktarı gözönünde tutularak, ölçme kolları tarafından takdir ve 12 nci madde mucibince mükellefe tebliğ edilir.

MADDE 26. — Zamanında teslim edilmeyen aynı vergiler % 25 zam ile tahsil olunur.

Bu verginin aslı ile zamlarının tamamı veya bir kısmı aynen tahsil olunamadığı takdirde, ödenmemiş olan kısım, belediyelerce tâyin edilecek râyîçler üzerinden iki kat fazlasıyla nakden alınır.

Taksit müddetleri içinde ödenmeyen nakdi vergi borçları % 10 zam ile tahsil olunur.

MADDE 27. — 23 ncü maddede yazılı vergileri tevkif ve tahsil etmeyen veya tahsil ettikleri vergileri vaktinde mal sandığına yatırmıyan müessese ve idarelerden bu vergiler % 10 zam, ile tahsil olunur.

Müessese ve idareler bu zamlardan dolayı mükelleflere rücu edemezler.

MADDE 28. — 19 ncü maddenin son fıkrası hükmüne muhalif olarak satılan, başkalarına temlik veya terhin edilen bağışlanan ve başka yerlere nakledilen mahsuller nerede ve her kimin elinde bulunursa bulunsun müsadere edilir ve zikri geçen yasağa riayet etmeyenlerle bu gibi mahsulleri satın alan, başka yerlere nak-

leden bunların kendilerine temlik edilmesini ve bağışlanmasını kabul edenler hakkında Millî korunma kanununun 55 nci maddesi hükümleri tatbik olunur.

MADDE 29. — Vaktinde ödenmeyen vergi borçları hakkında tahsili emval kanunu tatbik olunur.

Yedinci fasıl

Kanun yolları

MADDE 30. — 11 nci madde mucibince beyanı kontrol suretiyle tahmin edilen mahsul miktarları mükelleflerin beyanından fazla olduğu takdirde, mükellefler aradaki farka itiraz edebilirler. Bu itirazlar tahmin esasında tahmin kolu tarafından derhal tespit edilir.

İtiraz, mükellefin tabi olduğu kaza dahilindeki diğer bir tahmin kolu tarafından tetkik edilerek yeni bir tahmin yapılır. İkinci tahmin kolunun kararı katidir.

İkinci tahmin neticeleri itiraz tetkiklerinin bitmesini takip eden iki gün içinde alâkalı varidat dairesine bildirilir.

MADDE 31. — Mükellefler 24 ncü maddeye ve 25 nci maddenin « a » fıkrasına göre tarhedilen zamlarla 25 nci maddenin « b » fıkrası mucibince yapılan tarhiyata, ihbarnamenin tebliğinden itibaren on beş gün içinde itiraz edebilirler.

Bu itirazlar 3692 numaralı kanuna göre kurulmuş olan itiraz komisyonları tarafından tetkik edilerek en geç iki ay zarfında karara bağlanır.

İtiraz komisyonlarının kararı katidir.

Maddi hatalar aynı kanunun hükümleri dairesinde düzeltilir.

MADDE 32. — İtiraz, ödeme zamanı gelmiş olan vergi asılları ile zamlarının tahsilini durdurmaz.

MADDE 33. — a) Ölçme kolları tarafından tesbit edilen mahsullerde, ölçüldükten ödeme zamanına kadar geçen müddet zarfında sel dolayısıyla;

b) Beyan üzerine tesbit edilen mahsullerde, beyan kontrolü bittikten sonra mahsul olgun hale gelinceye kadar geçen müddet zarfında sel, dolu, kuraklık, yangın, muzır hasarat, bulaşıcı hastalıklar gibi fevkalâde ârizalar dolayısıyla,

mahsulün en az üçte bir derecesinde ziyaa uğradığı mükellefin yazılı müracaatı üzerine sabit olduğu takdirde, ziyaa uğrayan mahsullere ait vergiler Maliye vekâletinin müsaadesiyle tamamen veya kısmen terkin olunur.

Sekizinci fasıl

Müruruzaman

MADDE 34. — Mütâakıp mahsul yılına kadar tarhedilmeyen vergiler aranmaz.

Katileştiği tarihi takip eden malî yıldan itibaren beş sene zarfında tahsil edilmeyen vergiler müruruzamana uğrar.

Dokuzuncu fasıl

Şon hükümler

MADDE 35. — Bu kanunun tatbikında kullanılacak memur ve müstahdemlere ait kadrolar İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

Bu kadrolara dahil ölçme ve kol memurları 3656 sayılı kanunun 19 ncü maddesi hükmüne tabidir.

Valiler ve kaymakamlar muntakaları dahilindeki umumî, hususî, mülhak bütçeli daire, müessese ve teşekküllerin, belediyelerin ve 3659 numaralı kanuna tabi müesseselerle teşekküllerin memur ve müstahdemlerini bu işlerde çalıştırabilirler. Bunlara görecekları munzam işler dolayısıyla kadro ücretlerinin 2/3 sine kadar ücret verilir.

Ölçme memurluklarında çalışanlara ölçtükleri mahsul miktarına göre yüz kiloda bir kurusu geçmemek üzere Maliye vekâletince tâyin edilecek nispetlere munzam bir ücret verilebilir.

Ölçme, tahmin ve kontrol ile vazifelendirilenlere yunkarıda yazılı ücretlerden maada vazife sebebiyle ihtiyar edecekleri hakiki yol masrafları verilir.

MADDE 36. — Bu kanunun tatbikında fazla mesaisi görülen valilere, Maliye, Dahiliye ve Ticaret vekâletlerinin müşterek takdiri, diğer memurlardan merkez memurlarına Maliye vekâletinin ve vilâyet memurlarına valilerin teklifi üzerine Maliye vekâleti ile memurun mensup olduğu vekâletin tasvibi ile bir maaşa kadar ikramiye verilebilir.

Belediyelerin mahalle işleriyle tavgiz ettik-

leri kimseler ile muhtarlara ve köy ihtiyar meclisi âzasına tesbit ettikleri mahsuller üzerinden tahakkulan vergi değerinin en çok % 1 i ikramiye olarak tevzi edilir.

Kanunda yazılı mecburiyetlere riayet etmeyenlerle muntakalarındaki mükelleflerin kanuna aykırı hareketlerini vazifeli memurlara vaktinde haber vermiyen mahalle işleriyle muvazzafl kimselere ve ihtiyar meclisi âzasına bu ikramiye verilmez.

Bu madde mucibince ikramiyelerin ödenmesi için, katılmağ aynı vergilerin asılları ile zamlarının en az % 90 nispetinde tahsil edilmiş olması lâzımdır.

Bu madde hükmü Hükümetçe el konma suretiyle bedeli mukabilinde yapılan mübayaalarda fazla maddesi görülenler hakkında da tatbik olunur.

MADDE 37. — Ölçme ve tahmin işlerinde çalışanlardan vazifelerini ihmal veya suistimal ettikleri tebeyyün edenler hakkında kanuni takibat yapılmakla beraber bunlar bir daha bu işlerde kullanılamazlar. Bu yüzden mahkûm olan vazifedarların vazifelerine mahallî mülkiye âmirince son verilerek; yenileri seçilinceye kadar, yerlerine başkaları tayin olunur. Vazifelerine bu suretle son verilen muhtar ve ihtiyar meclisi âzası ile mahalle işlerine bakan zat bu vazifelere tekrar seçilemezler.

Hazırlık cetvellerini vaktinde teslim etmeyenlerle, 15 nci maddedeki vazifeleri yapmıyanlar hakkında da yukarıki fıkra hükümleri tatbik olunur.

MADDE 38. — Bu kanuna göre aynen tahsil olunan vergilerin satış bedeliyle nakden tahsil olunacak meblağ, varidat bütçesinde açılacak hususi bir fasla irat kaydolunarak fevkalâde millî müdafaa masraflarına karşılık tutulur.

Bu kanunun tatbikına ait her türlü ücret ve masraflara kifayet edecek miktarı her sene Maliye vekâleti bütçesinde açılacak hususi bir fasla tahsisat kaydedilerek ödemeğe Maliye vekili mezdur.

MUVAKKAT MADDE 1. — Öleğünce tesbit edilecek mahsullerin 1943 mahsul yılına ait vergilerinde 13 . V . 1943 tarihli 2/19330 sayılı kararnameye göre Toprak mahsulleri ofisinde müstahsillere ait olarak bu kanunun neşrine kadar alınmış olan ekiliş cetvelleri 6 ncı maddede yazılı hazırlık cetvelleri yerine geçer.

Bu kanunun neşri tarihine kadar Toprak mahsulleri ofisinde mezkûr kararnameye göre yapılan ölçü neticesinde tesbit olunan hububat miktarları mükelleflerin 1943 vergilerine esas teşkil eder. Bu suretle hesaplanacak vergiler alâkadarların ofisçe, yukarıda yazılı kararnameye göre bedeli mukabilinde satın alınan, mahsullerinden mahsup edilir.

MADDE 39. — Bu kanunun tatbik şekline ait esaslar Hükümetçe tesbit edilir.

MADDE 40. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Şu kadar ki, 1942 ve daha evvelki rekolte senelerine ait tütünler, kanunun neşriden sonra satılsa da toprak mahsulleri vergisine tabi tutulmaz.

MADDE 41. — Bu kanun 3780 sayılı Millî koruma kanununun tatbikına Hükümetçe ilân edildiği Mali yılının sonunda mer'iyetten kalkar. Ancak henüz tahsil edilmemiş olan vergi ve zamların tahsiline ve başlamış bulunan takibata devam olunur.

MADDE 42. — Bu kanunun tatbikına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

14 . V . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
R. Peker		F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İh. V.
Yücel	S. Day	F. Şirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. E. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

MUVAKKAT ENCÜMEN DEĞİŞTİRİŞİ

Toprak mahsulleri vergisi kanunu

Birinci fasıl

Verginin mevzuu ve istisnaları

BİRİNCİ MADDE — Türkiye’de yetiştirilen ve bağlı 1 numaralı cetvelde yazılı bulunan toprak mahsulleri ile ipek kozası bu kanunda yazılı esaslara göre toprak mahsulleri vergisine tabidir.

(Hükümetin 2 nci maddesi aynen).

İKİNCİ MADDE — Aşağıda yazılı mahsuller bu vergiden müstesnadır:

A) Şehir ve kasabalarla köylerde bulunan ve bina vergisi tatbikatında bina mütemmimatından sayılan avlu ve bahçelerde yetiştirilen mahsuller;

B) Bahçe ve bağlarda zatî ihtiyaçlar için yetiştirilen mahsuller;

C) Umumî, mülhak, hususi bütçelerle idare edilen daire, teşekkül ve müesseseler ile belediyelere ait olup ziraatin ıslahı ve gelişmesi için kurulan tohum istasyonlarında, nümune fidanlıklarında, meyvalıklarda, nümune tarla ve çiftlikleri ile hara ve üretim çiftlikleri ve kombinalar işletmelerinde yetiştirilen mahsuller;

D) Umumî menfaatlara hâdim cemiyetlerin, okulların ve hastanelerin münhasıran kendi ihtiyaçlarına sarfedilmek üzere yetiştirdikleri mahsuller;

E) İş esası üzerine kurumuş olan ceza ve ıslahevlerinde çalıştırılan mahkûmların yetiştirdikleri mahsuller.

İkinci fasıl

Mükellef ve teklif yeri

ÜÇÜNCÜ MADDE — Toprak mahsulleri vergisi vergiye tabi mahsullerin idrak zamanındaki sahibinden alınır.

Bu kanunun tatbikatında, arazinin ve ipek kozalarının zilyedi mahsulün sahibi sayılır.

İştirakli icar veya işletmelerde, mal sahibi ile kiracı veya ortak mahsulden aldıkları hisseler nispetinde vergi ile mükelleftirler. Ancak vergi işletmeyi idare eden den alınır. Şu kadar ki bunlardan her biri verginin ödenmesinden müteselsilen mesuldür.

(Hükümetin 4 ncü maddesi aynen).

DÖRDÜNCÜ MADDE — Toprak mahsulleri vergisi mahsulün elde edildiği kaza varidat dairesince tarholunur.

Üçüncü fasıl

Verginin matrahı ve matrahın tâyini

(Hükümetin 5 nci maddesi aynen).

BEŞİNCİ MADDE — Verginin matrahı aşağıdaki esaslara göre tâyin olunan mahsul miktarı veya kıymetidir.

ALTINCI MADDE — Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri, her mahsul yılı Maliye vekâletince istihsal mıntakalarına ve mahsul nevilerine göre tâyin edilecek zamanlarda mahalle ve köylerdeki her ne-

vi istihsal yerleri ile buralardan alınacağı umulan mahsul miktarı hakkındaki malûmatı, mükelleflerin veya namlarına hareket eden kimselerin beyanına müsteniden matbu hazırlık cetvellerine kaydedirler. Belediyeler ile muhtar ve ihtiyar meclisleri mükelleflerin istihsal yerleri hakkındaki beyanlarının doğruluğunu araştırmaya ve bildirilmiyen veya gizli kalan yerleri cetvelde göstermeğe mecburdurlar.

YEDİNCİ MADDE — Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri hazırlık cetvellerinin bir suretini alıkoyarak aslını resmî mühür ve imzalarıyla tasdik edip 6 ncı maddeye göre tâyin edilecek müddetleri takip eden bir hafta içinde bağli oldukları varidat dairesine makbuz mukabilinde teslim ederler.

SEKİZİNCİ MADDE — Vergiye tabi mahsul miktarları, mısır ve çeltikten gayri hububatta ölçme suretiyle, diğer mahsullerde mükelleflerin kontrole tabi tutulacak beyanları üzerine tesbit olunur. İcabında, mısır ve çeltik mahsulünün miktarını ölçme suretiyle tesbit ettirmeğe Maliye vekili mezundur.

Ölçülecek mahsuller için, zaruret görülen yerlerde, 1782 sayılı Ölçüler kanunu hükümleriyle mukayyet olmaksızın, kilo istiap miktarları tesbit edilecek hacim ölçülerinin kullanılması caizdir.

DOKUZUNCU MADDE — Miktarları ölçülerek tesbit edilecek olan mahsuller için, her sene nerelerde harman ve yığın yapılacağını, harman zamanından evvel, mükelleflerin beyanına müsteniden, muhtar ve ihtiyar meclisleri bildirmeğe mecburdurlar.

Bu yerlerden başka yerlerde harman ve yığın yapılması yasaktır.

(Hükümetin 10 ncü maddesi aynen).

ONUNCU MADDE — Ölçme kolları mahalle ve köylerdeki mükelleflerin fiilen elde etmiş oldukları mahsulleri harman yerlerinde ölçmek suretiyle tesbit ederler.

9 ncü maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlerin mahsulleri bulundukları yerde ölçülür.

ON BİRİNCİ MADDE — Miktarları beyan ile tesbit edilecek mahsuller için, tahmin kolları mahsulün idrakinden evvel bölgeleri içindeki mahalle ve köylerde tarla, bahçe, sergi ve böcekhaneleri gezerek mükelleflerin fiilen elde edebilecekleri mahsullerin miktarını tahmin etmek suretiyle hazırlık cetvellerindeki beyanları kontrol ederler.

Tahmin kolunun ne zaman vazifeye başlayacağı mahalle ve köylerde münasip vasıtalarla mükelleflere bildirilir.

ON İKİNCİ MADDE — Ölçme ve tahmin neticeleri, tesbit işi esnasında hazır bulunan mükellefe veya namına hareket eden kimseye imza mukabilinde bir ihbarname ile derhal tebliğ edilir. Mükellef veya namına hareket eden kimse hazır değilse, ihbarname, sahibine verilmek üzere, şehir ve kasabalarda belediyenin mahalle işleriyle tavzif ettiği kimseye, köylerde muhtara veya ihtiyar meclisine bırakılır.

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Ölçülecek mahsullerin ölçülünceye kadar 9 ncü maddede zikredilen yerlerden başka yerlere taşınması yasaktır.

Harman kalkacak vaziyete geldikten sonra, müstahsil ihtiyar meclisine harmanının hazır olduğunu bildirir. Bu ihbardan itibaren üç gün içinde ölçme ko-

lu gelip harmanı ölçmediği takdirde, harman ölçme memuru veya muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından biri huzuriyle ölçülür.

Ölçme memuru veya muhtar veya ihtiyar meclisi âzasından biri de gelip harmanı ölçmediği takdirde, mükellef tarafından varidat dairesine yapılacak yazılı müracaat tarihinden itibaren iki gün zarfında ölçme kolu gelmezse, mükellef harmanını bizzat ölçerek neticeyi ihtiyar meclisine bildirir.

Sel ve su baskını tehdidi halinde, ölçme memuruna veya ihtiyar meclisine bildirilmek kaydıyla, mahsul ölçülmeden evvel harman ve yığın yerlerinden münasip bir yere kaldırılabilir.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Ölçme kolları, mahallin en büyük malmemurunun inhası üzerine vilâyetlerde vali, kazalarda kaymakam tarafından tâyin edilen bir ölçme memuru ile şehir ve kasabalarda belediyelerin mahalle işleriyle tavzif ettikleri zattan ve köylerde muhtardan veya ihtiyar meclisinin bir âzasından müteşekkildir.

Tahmin kolları mahallin en büyük mal memurunun inhası üzerine vilâyetlerde vali, kazalarda kaymakam tarafından tâyin edilen bir memur ile ziraat odaları, yoksa vilâyet veya kaza merkezi belediye encümenleri tarafından ziraat erbabı arasından seçilen bir âzadan ve şehir ve kasabalarda belediyenin mahalle işleriyle tavzif ettiği zattan, köylerde muhtardan veya ihtiyar meclisinin bir âzasından müteşekkildir.

Her kazada, kazanın büyüklüğüne, ehemmiyetine, köy ve mahalle sayısına göre mütaaddit ölçme ve tahmin kolu teşkil olunur.

ON BEŞİNCİ MADDE — Şehir ve kasabalarda belediyeler, köylerde muhtar ve ihtiyar meclisleri vergiye tabi mahsullerin yatıştığı yerleri ölçme memurlarıyla tahmin kollarına göstermeğe, bunların istiyebilecekleri lüzumlu malûmatı vermeğe ve 13 ncü maddede yazılı ihbar üzerine hazır olan harmanların ölçülmesinde bulunmağa mecburdurlar.

(Hükümetin 16 ncı maddesi aynen).

ON ALTINCI MADDE — Bu fasılda yazılı hükümler, afyon, pancar ve tütün mahsulleri hakkında tatbik edilmez.

Dördüncü fasıl

Verginin nispeti

ON YEDİNCİ MADDE — Verginin nispeti, Hükümetçe Millî korunma kanununa müsteniden muayyen miktarı muayyen fiyatla alınan mahsullerde % 8, diğerlerinde % 12 dir.

Şu kadar ki, % 12 nispetinde vergiye tabi mahsullerden herhangi birinin vergi nispetini icabında % 8 e kadar indirmeğe İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

Beşinci fasıl

Verginin tarh ve tahsili

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bağlı iki numaralı cetvelde yazılı mahsullerin vergisi aynen, diğerlerinin vergisi nakden tahsil olunur.

ON DOKUZUNCU MADDE — Mükellefler aynen ödemeğe mecbur oldukları vergilerini:

a) Miktarları ölçülerek tesbit edilen mahsullerde, en geç, ölçmeyi takip eden

gün içinde muvakkat köy ambarlarına;

b) Miktarları beyan üzerine tesbit edilen mahsullerde, mahsulün nev'i itibariyle vilâyet idare heyetlerince tâyin edilecek tarihlerde teslim yerlerine;

Kendi vasıtalarıyla teslim etmeğe mecburdurlar. Şu kadar ki «a» fıkrasında yazılı vergileri mükellefler aynı müddet içinde ve 20 nci maddede yazılı nakil şartlarıyla doğrudan doğruya teslim yerlerine teslim edebilirler.

YIRMİNCİ MADDE — Aynen alınan vergilerin teslim yerleri her mahalle veya köy için en yakın ve elverişli olmak üzere tesbit edilir ve 12 nci madde mucibince mükellefe verilen ihbarnamede gösterilir.

Mükellefler vergi olarak muvakkat köy ambarına teslim ettikleri miktarları bu ambarlara teslim tarihinden itibaren iki ay içinde kendi vasıtalarıyla teslim yerlerine götürmeğe mecburdurlar. İcabında bu müddeti uzatmağa Maliye vekili mezdur.

Teslim yeri, köy ambarlarında toplanan mahsuller için bu ambarların bulunduğu yerden, diğer mahsuller için mahsulün toplandığı köy veya kasabadan 25 kilometreden fazla mesafede bulunduğu takdirde, fazlası için kilometre başına kiloda 2 para hesabıyla nakliye ücreti verilir.

(Hükümetin 20 nci maddesi aynen).

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Vilâyet ve kaza merkezlerinde belediye meclisleri her sene vergileri nakden alınacak mahsullerin vasati râyiç fiyatlarını takdir ederler. Belediye meclisi toplantı halinde bulunmadığı zamanlarda bu fiyatlar belediye encümenlerince takdir edilir.

Borsada kayıtlı mahsuller için takdir edilecek fiyatlar borsa vasati fiyatlarının % 95 den aşağı olamaz. Borsa bulunmayan istihsal yerlerine en yakın yerdeki borsa fiyatlarının % 95 i esas tutulur ve oraya kadar olan nakliye masrafları mahallî belediyelerce takdir olunarak bunlardan düşülür.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — Varidat daireleri tahmin neticelerinin kendilerine tevdiinden itibaren bir ay içinde 21 nci madde mucibince takdir edilen rayiç fiyatlar üzerinden mükelleflerin vergilerini hesap ve tekâlif cetvellerini köy ve mahallelerin münasip yerlerine astırmak suretiyle ifân ederler.

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Nakden alınacak vergi mahallî icaplara göre Maliye vekâletince zamanları tâyin edilecek iki müsavi taksitte tahsil olunur.

YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Afyon, pancar ve tütün mahsullerinin vergisi aşağıda yazılı şekillerde tarh ve tahsil olunur:

a) Toprak mahsulleri ofisi ve Türkiye şeker fabrikaları Türk anonim şirketi, satın aldıkları afyon, ve pancar mahsullerine ait vergileri mustahsillara ödeme yaptıkları sırada bunların alacaklarından kesmek suretiyle tahsil ederler.

b) Tütün mahsulüne ait vergi, tütün satıldıkça satış bedeli üzerinden hesap edilerek 3437 sayılı Tütün inhisarı kanununun 58 nci maddesinin 2 numaralı bendine tevfiikan ve İnhisarlar idaresinin alacakları ile birlikte, bu idare tarafından tahsil olunur.

Bu madde mucibince her ay tevkif ve tahsil olunan vergiler ertesi ayın 20 nci günü akşamına kadar mal dairelerine yatırılır.

Altıncı fasıl

Müeyyideler

(Hükümetin 24 nci maddesi aynen).

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — 6 ncı maddede yazılı istihsal yerleri hakkındaki malîmatı beyan etmedikleri veya eksik beyan ettikleri ölçme ve beyan kontrolü esnasında anlaşılan mükelleflerin beyan harici ~~kalan~~ istihsal yerlerine isabet eden vergileri % 20 zam ile tarh olunur.

YİRMİ ALTINCI MADDE — a) 9 ncü maddede zikredilen yerlerden başka yerlerde harman ve yığın edilen mahsullere ait vergiler % 50;

b) 13 ncü maddeye aykırı olarak ölçülmeden evvel harman ve yığın yerlerinden kaldırılan mahsullere ait vergiler bir kat;

Zam ile tarhedilir.

«B» fıkrasında yazılı mahsullerin miktarı, mükellefin hazırlık cetvelindeki beyanı ve bulunduğu köy veya mahallenin vasatı istihsal miktarı gözönünde tutularak, ölçme kolları tarafından takdir ve 12 ncı madde mucibince mükellefe tebliğ edilir.

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Zamanında teslim edilmeyen aynı vergiler % 25 zam ile tahsil olunur. Şu kadar ki müddeti içinde teslim yerine getirildiği halde teslim alınmadığı, İcra Vekilleri Heyetince tâyin edilecek şekiller dahilinde, mükellefler tarafından tevsik olunduğu takdirde zam alınmaz.

Bu verginin aslı ile zamlarının tamamı veya bir kısmı aynen tahsil olunamadığı takdirde, ödenmemiş olan kısım belediyelerce tâyin edilecek râyiçler üzerinden iki kat fazlasiyle nakden alınır.

Taksit müddetleri içinde ödenmeyen nakdî vergi borçları % 10 zam ile tahsil olunur.

20 ncı maddede yazılı müddet içinde teslim yerlerine nakledilmeyen miktarlar muvakkat köy ambarlarından teslim yerlerine Hükümetçe naklettirilir ve bu nakil için ödenen masraf iki kat fazlasiyle mükelleften Tahsili emval kanununa tevfiқан tahsil olunur.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — 24 ncü maddede yazılı vergileri tevkif ve tahsil etmeyen veya tahsil ettikleri vergileri vaktinde mal sandığına yatırmıyan müesseseler ve idarelerden bu vergiler % 10 zam ile tahsil olunur.

Müessese ve idareler bu zamlardan dolayı mükelleflere rücu edemezler.

(Hükümetin 29 ncü maddesi aynen).

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Vaktinde ödenmeyen vergi borçları hakkında Tahsili emval kanunu tatbik olunur.

Yedinci fasıl

Kanun yolları

OTUZUNCU MADDE — 11 ncı madde mucibince beyanı kontrol suretiyle tahmin edilen mahsul miktarlarına mükellefler tahmin esnasında itiraz edebilirler.

Bu itirazlar tahmin kolu tarafından derhal tesbit edilir.

Tahmin esnasında hazır bulunmayan mükellefler, her mahalle ve köyde ilk tahminin yapıldığı tarihten itibaren 5 gün içinde itirazlarını yazı ile şehir ve kasabalarda belediyelere, köylerde ihtiyar meclislerine bildirirler.

Bu madde mucibince yapılan itirazlar, mükellefin tabi olduğu kaza dahilindeki diğer bir tahmin kolu tarafından, ilk tahminin yapıldığı tarihten itibaren en geç 15 gün içinde tetkik edilerek yeni bir tahmin yapılır. Bu müddet içinde tetkik edilmeyen itirazlar şehir ve kasabalarda belediyelerce, köylerde ihtiyar meclislerince bir karara bağlanır.

İkinci tahmin kolunun, veya belediyelerle ihtiyar meclislerinin kararı katidir.

İkinci tahmin neticeleri itiraz tetkiklerinin bitmesini takibeden iki gün içinde alâkalı varidat dairesine bildirilir.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Mükellefler 25 nci maddeye ve 26 ncı maddenin (a) fıkrasına göre tarhedilen zamlarla 26 ncı maddenin (b) fıkrası mucibince yapılan tarhiyata, ihbarnamenin tebliğinden itibaren on beş gün içinde itiraz edebilirler.

Bu itirazlar 3692 numaralı kanuna göre kurulmuş olan itiraz komisyonları tarafından tetkik edilerek en geç iki ay zarfında karara bağlanır.

İtiraz komisyonlarının kararı katidir.

Tarhiyattaki maddi hatalar aynı kanunun hükümleri dairesinde düzeltilir.

OTUZ İKİNCİ MADDE — İtiraz, ödeme zamanı gelmiş olan vergi asıllarıyla zamlarının tahsilini durdurmaz.

İtiraz halinde aynen ödenmesi lâzımgelen vergi zamları, itiraz neticesine kadar saklanmak üzere, köylerde ihtiyar meclisine kasabalarda belediyenin tâyin edeceği yediiemine tevdi edilir.

Mükellef isterse bu zamları muvakkat ambarlara veya teslim yerlerine de teslim edebilir.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — a) Ölçme kolları tarafından tesbit edilen mahsullerde, ölçüldükten ödeme zamanına kadar geçen müddet zarfında sel dolayısıyla;

b) Beyan üzerine tesbit edilen mahsullerde, beyan kontrolü bittikten sonra mahsul olgun hale gelinceye kadar geçen müddet zarfında sel, dolu, kuraklık, yangın, muzır haşarat, bulaşıcı hastalıklar gibi fevkalâde ârızalar dolayısıyla;

Mahsulün en az üçte bir derecesinde ziyaa uğradığı mükellefin yazılı müracaatı üzerine sabit olduğu takdirde, ziyaa uğrayan mahsullere ait vergiler Maliye ve kâletinin müsaadesiyle zarar derecesine göre tamamen veya kısmen terkin olunur.

Sekizinci fasıl

Müruruzaman

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Mütâakıp mahsul yılına kadar tarhedilmeyen vergilerin asıl ve zamları aranmaz.

Katileştiği tarihi takip eden malî yıldan itibaren 5 sene zarfında tahsil edilmeyen vergilerin asıl ve zamları müruruzamana uğrar

Dokuzuncu fasıl

Son hükümler

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun tatbikında kullanılacak memur ve müstahdemlere ait kadrolar İcra Vekilleri Heyetince tesbit olunur.

Bu kadrolara dahil memurlar 3656 sayılı kanunun 19 ncu maddesi hükmüne tabidir.

Valiler ve kaymakamlar mıntakaları dahilindeki umumî hususi, mülhak bütçeli daire, müessese ve teşekküllerin, belediyelerin ve 3659 numaralı kanuna tabi müesseseler ile teşekküllerin memur ve müstahdemlerini bu işlerde çalıştırabilirler. Şu kadar ki Adliye memurlarının çalıştırılabilmeleri mahallî Cumhuriyet Müddeiumumilerinin muvafakatına bağlıdır.

Yukarıki fıkranın hükmü dahilinde çalıştırılacak kimselere görecekları munzam işler dolayısıyla birinci fıkra mucibince alınacak kadro ücretlerinin 2/3 sine kadar ücret verilir.

Ölçme memurluklarında çalışanlara ölettikleri mahsul miktarına göre 100 kiloda bir kuruşu geçmemek üzere Maliye vekâletince tâyin edilecek nispette munzam bir ücret verilebilir.

Ölçme, tahmin ve kontrol ile vazifelendirilenlere yukarıda yazılı ücretlerden maada vazife sebebiyle ihtiyar edecekleri hakikî yol masrafları da verilir.

OTUZ ALTINCI MADDE — Bu kanunun tatbikında fazla mesaisi görülen valilere Maliye, Dahiliye ve Ticaret vekâletlerinin müşterek takdiri, diğer memurlardan merkez memurlarına Maliye vekâletinin ve vilâyet memurlarına valilerin teklifi üzerine Maliye vekâleti ile memurun mensup olduğu vekâletin tasvibi ile bir maaşa kadar ikramiye verilebilir.

Belediyelerce bu kanunda gösterilen işlerde çalıştırılmış olan kimseler ile muhtarlar ve köy ihtiyar meclisi âzasına 100 lirayı aşmamak üzere Maliye vekâletince takdir edilecek miktarda ikramiye verilir.

Belediyelerce tavgif edilmiş kimselerle muhtarlar, ve ihtiyar meclislerinden bu kanunda yazılı mecburiyetlere riayet etmeyenlerle mıntakalarındaki mükelleflerin kanuna aykırı hareketlerini vazifeli memurlara vaktinde haber vermiyenlere ikramiye verilmez.

Bu madde mucibince ikramiyelerin ödenmesi için, katileşen aynı vergilerin asılları ile zamlarının en az % 90 nispetinde tahsil edilmiş olması lâzımdır.

Bu madde hükmü Hükümetçe el konma suretiyle bedeli mukabilinde yapılan mubayaalarda fazla mesaisi görülenler hakkında da tatbik olunur.

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Ölçme ve tahmin işlerinde vazifelerini ihmal veya suiistimal ettikleri anlaşılanlarla hazırlık cetvellerini vaktinde teslim etmekte ihmali görülenler veya 15 nci maddedeki vazifeleri yapmıyanlar hakkında kanuni tatbikat icra edilmekle beraber bunlardan muhtar ve ihtiyar meclisi âzası ile belediyelerce mahalle işlerinde tavgif edilmiş olanların vilâyetlerde vali ve kazalarda kaymakam tarafından derhal eli işten çektilir ve diğerlerinin bu kanuna göre aldıkları vazifelere son verilir. Vilâyetlerde valiler ve kazalarda kaymakamlar eli işten çektilirilen muhtarın yerine bir diğerini ve yedeği olmıyan ihtiyar meclisi âzalıklarına münasip gördüklerini vekil olarak tâyin ederler.

(Hükümetin 38 nci maddesi aynen).

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanuna göre aynen tahsil olunan vergilerin satış bedeliyle nakden tahsil olunacak mebalîğ, varidat bütçesinde açılacak hususi bir fasla irat kaydolunarak fevkalâde millî müdafaa masraflarına karşılık tutulur.

Bu kanunun tatbikına ait her türlü ücret ve masraflara kifayyet edecek miktarı her sene Maliye vekâleti bütçesinde açılacak hususi bir fasla tahsisat kaydedilerek ödemeğe Maliye vekili mezundur.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunun tatbıkı dolayısıyla kullanılacak her türlü evrak ve senedat damga ve tayyare resimlerinden muaftır.

KIRKINCI MADDE — Bu kanunun tatbik şekline ait esaslar İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilir.

(Hükümetin muvakkat 1 nci maddesi aynen).

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Ölçülerek tesbit edilecek mahsullerin 1943 mahsul yılına ait vergilerinde 13 . V . 1943 tarihli ve 2/19930 sayılı kararnameye göre Toprak mahsulleri ofisince müstahsillere ait olarak bu kanunun neşrine kadar alınmış olan ekiliş cetvelleri 6 nci maddede yazılı hazırlık cetveleri yerine geçer.

Bu kanunun neşri tarihine kadar Toprak mahsulleri ofisince mezkûr kararnameye göre yapılan ölçü neticesinde tesbit olunan hububat miktarları mükelleflerin 1943 vergilerine esas teşkil eder. Bu suretle hesaplanacak vergiler alâkadarların ofişçe, yukarıda yazılı kararnameye göre bedeli mukabilinde satın alınan, mahsullerinden mahsup edilir.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — 1942 ve daha evvelki rekolte senelerine ait afyon ve tütünler, bu kanunun neşrinden sonra satılsa da, toprak mahsulleri vergisine tabi tutulmaz.

KIRK BİRİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

(Hükümetin 41 nci maddesi aynen).

KIRK İKİNCİ MADDE — Bu kanun 3780 sayılı Millî korunma kanununun tatbikına lüzum kalmadığının Hükümetçe ilân edildiği malî yılın sonunda mer'iyetten kalkar. Ancak henüz tahsil edilmemiş olan vergi ve zamların tahsiline ve başlanmış bulunan takibata devam olunur.

(Hükümetin 42 nci maddesi aynen).

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun tatbikına, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Hükümetin teklifine bağlı

[1] NUMARALI CETVEL

Toprak mahsulleri vergisine tabi mahsuller

1. Hububat:	Mercimek
Arpa	Nohut
Buğday	3. Diğer mahsuller:
Çavdar	Afyon (sakız)
Çeltik	Ay çiçeği
Akdarı	Kendir (tohum)
Kumdarı	Keten (tohum)
Kaplıca	Pamuk
Kuşyemi	Pancar
Mahlut	Patates
Mısır	Susam
Yulaf	Tütün
2. Bakliyat :	Kuru incir
Bakla	Kuru üzüm
Bezelya	Anteb fıstığı
Böğrülce	Fındık
Fasulya	

Hükümetin teklifine bağlı

[2] No. cetvel

Vergisi ayrıca alınacak mahsuller

a) Hububattan :	Mısır
Arpa	Yulâf
Buğday	b) Bakliyattan :
Çavdar	Bakla
Çeltik	Bezelya
Akdarı	Böğrülce
Kumdarı	Fasulya
Kaplıca	Mercimek
Mahlut	Nohut

Muvakkat encümeninin deęisttirilmesine bağlı

[1] NUMARALI CETVEL

Vergiye tabi toprak mahsulleri

1. Hububat:

Akdarı
Arpa
Buğday
Çavdar
Çeltik
Kumdarı
Kaplıca
Kuşyemi
Mahlût
Mısır
Yulaf

Mercimek
Nohut

3. Diğer mahsuller

Afyon (Sakız)
Anteb fıstığı
Ay çiçeği
Fındık
Kendir (Tohum)
Keten
Kuru incir
Kuru üzüm
Narenciye
Pamuk
Pancar
Patates
Susam
Tütün
Zeytin

2. Bakliyat:

Bakla
Bezelya
Börölce
Fasulye

Muvakkat encümeninin deęisttirilmesine bağlı

[2] NUMARALI CETVEL

Vergisi aynen alınacak mahsuller:

a) Hububattan:

Akdarı
Arpa
Buğday
Çavdar
Çeltik
Kaplıca
Kumdarı
Mahlût
Mısır
Yulaf

Bezelya
Börölce
Fasulye
Mercimek
Nohut

d) Diğer mahsuller:

Anteb fıstığı
Fındık
Kuru incir
Kuru üzüm
Pamuk
Zeytin

b) Bakliyattan:

Bakla

Ş. Sayısı : 66 ya ek

Toprak mahsulleri vergisi hakkında kanun lâyihası ve Muvakkat encümen mazbatası (1/86)

Muvakkat encümen mazbatası

T. B. M. M.

Esas No. 1/86

Karar No. 4

2. VI. 1943

Yüksek Reisliğe

Maliye vekâleti tarafından hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetinin 14. V. 1943 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan Toprak mahsulleri vergisi hakkındaki kanun lâyihasının Adliye, Bütçe, Dahiliye, Gümrük ve inhisarlar, İktisat, Maliye ve Ziraat encümenlerinden seçilecek beşer âzadan müteşekkil bir Muvakkat encümünde tetkiki Umumî Heyetin 21. V. 1943 tarihli toplantısında karar altına alınması üzerine adı geçen lâyiha'nın Bu encümünde müzakeresi sırasında Hükümet teklifinde vergi mevzuuna alınmamış olan zeytin mahsulünün de Toprak mahsulleri vergisine tabi tutulması karar altına alınmıştır. Zeytin mahsulünün mühim bir kısmının zeytin yağı istihsalinde kullanıldığı ve aynı vergi mevzuuna dahil olan ayçiçeği ve susam mahsulünün de tasirin yapıldığı yerin vaziyetine bakılmaksızın 4040, 4290, 4307 ve 4415 sayılı kanunlarla yüzde on beş nispetinde muamele vergisine tabi tutulduğu ve bundan başka 3780 sayılı Millî korunma kanununun 14 nci maddesine müsteniden 12. XI. 1942 tarihinde meriyet mevkiine konulan 2/18953 sayılı kararnameye tevfiikan bilûmum nebati yağ istihsalinin yüzde on beşine Hükümetçe muayyen fiyatlarla el konduğu gözönünde tutulacak olursa mahsullerinin tasirinden elde ettikleri yağları kendi ihtiyaçlarında kullanan müstahsillerin bu suretle munzam bir mükellefiyete tabi tutulmuş olduğu tezahür eder. Toprak mahsulleri vergisine tabi olup 2/19930 sayılı kararname ile muayyen miktarlarına el konmuş olan hububattan zati ihtiyaçlar için istihsal edilen

unların 3843 sayılı kanunun 10 ncu maddesinin 5 nci fıkrası mueibince muamele vergisinden muaf bulunduğu da mülâhaza edilerek Toprak mahsulleri vergisinden başka munzam mükellefiyetlere tabi olmak bakımından benzer vaziyette olan bu nevi nebati yağlar için aynı şekilde bir muafiyet tesisinin muvafık olacağı neticesine varılmıştır. Munhasıran küçük müstahsili himaye maksadiyle tesis edilmiş olan bu istisnânın tatbikatta her hangi bir suiistimale yol açmamasını temin zmnında zâti ihtiyaçlar için zeytin, susam ve ayçiçeği müstahsilleri tarafından tâsir ettirilecek yağ miktarı vasati bir hesapla aile başına 60 litre olarak hesap olunmuştur. Ancak buna ait hükümlerin Toprak mahsulleri vergisi kanunundan ziyade 3847 ve 4307 sayılı kanunlara ilâve edilecek ayrı bir metin halinde tanzimi tedvin bakımından daha uygun olacağı bu bapta cereyan eden müzakere neticesinde anlaşılmış olmasına mebni bağlı kanun teklifi toprak mahsulleri hakkındaki lâyiha ile birlikte Umumî Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Muvakkat En. Rs.

Mardin

R. Erten

Kâtip

Giresun

N. Osten

Aydın

A. Menderes

Çorum

N. Atalay

M. M.

Zonguldak

Ş. Devrin

Antalya

N. E. Sumer

Çankırı

A. İnan

Denizli

N. Küçüka

Amasya

A. K. Yiğitoğlu

Balıkesir

Y. S. Uzun

Denizli

R. A. Tokad

Diyarbakır	Eskişehir	Gaziantep	Manisa	Niğde	Rize
K. Şedele	İ. Özdamar	C. S. Barlas	H. Sarhan	R. Dolunay	T. B. Balta
Hatay	İçel	İzmir	Sayhan	Siird	Tokad
Gl. E. Durukan	S. Tugay	E. Oran	C. Oral	S. Tuncay	G. Pikel
Kastamonu	Konya	Kocaeli	Trabzon		Trabzon
H. Çelen	S. Çumralı	S. Yargı	F. A. Barutcu		T. Göksel
Kırklareli	Malatya	Malatya	Yozgad		Zonguldak
Z. Akın	O. Taner	M. N. Zabcı	A. Sungur		R. Vardar

MUVAKKAT ENCÜMENİN DEĞİŞTİRTİŞİ

3843 ve 4307 numaralı kanunlara ek kanun
lâyihası

MADDE 1. — Zeytin, ayçiçeği ve susam müstahsıllarının fabrika ve tasirhanelerde tasir ettikleri mahsullerinin yağlarından zati ihtiyaçları için aile başına senede altmış litresi 3843 numaralı kanun ile ek ve tadilleri ve 4307 numaralı kanun hükümleri dairesinde alınması lâzımgelen muamele vergisi ile zamlarından muafıdır.

Yukarıda yazılı mahsullerini bir arada istih-sal edenlerin istifade edecekleri muafiyet iki veya üç nevi mahsulün yağında ceman altmış litreyi geçemez. Bu madde gereğince tanınan

muafiyetin tatbik şekilleri Maliye vekâletince tâyin olunur.

MADDE 2. — Bu kanun 3780 sayılı kanunun tatbikına lüzum kalmadığının Hükümetçe ilân edildiği malî yılın hitamında mer'iyetten kal-kar.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini yürüt-meğe Maliye vekili memurdur.

S. Sayısı : 67

**Vilâyet idaresi kanununun 58 İnci maddesine bir fıkra
eklenmesine dair kanun lâyihası ve Dahiliye
encümeni mazbatası (1/88)**

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Say. : 6/1682

24 . V . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

1426 sayılı vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair Dahiliye ve-killiğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 20 . V . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı ka-rarlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

Vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesinin son fıkrası, mansup idare heyetlerine munhası-ran valilerin riyaset etmesini zaruri kılmakta ve valinin bulunmadığı zamanlarda ise heyete riya-set edecek zati göstermemekte olmasına binaen valilerin bulunmadığı bu zamanlara tesadüf eden toplantılarda mansup idare heyetlerine muavinlerizarureten ve vekâleten reislik yapmakta idi.

Halbuki, Devlet şûrası, kanunun bu son fıkrasına uymayan bu salâhiyet ve vekâleti doğru görmiyerek kabul etmemekte ve kararları da bunoktadan ve usulen nakzetmekte idi.

Binaenaleyh, esasen çok ve geçitli işlerle mahmul bazı vilâyetlerde tesis edilmiş olan mansup idare heyetlerine valilerin zikri geçen 58 nci maddenin bu fıkrası gereğince her zaman ve munta-zaman bizzat riyaset edemiyecek durumda bulunmaları gözönüne alınarak mezkûr fıkranın de-ğiştirilmesi zarureti hâsıl olmuş ve bu noksanı izale ve icabında valilerin tensibiyle ya mua-vinlerinin veya mansup idare heyeti âzalarından birinin vekâlet suretiyle riyasetini teminen işbu kanun lâyihası hazırlanmıştır.

Dahiliye encümeni masbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Esas No. 1/88
Karar No. 11

1 . VI . 1943

Yüksek Reisliğe

1426 numaralı vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesine bir fıkra eklenmesi hakkında Dahiliye vekilligince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılan kanun lâyihasının gönderildiğini bildiren 24 mayıs 1943 tarihli ve 6/1682 numaralı Başvekâlet tezkeresi Encümenimize tevdi buyrulduğundan Dahiliye vekili hazır olduğu halde okundu ve müzakere olundu.

Mucip sebepler lâyihasında izah edildiği üzere; vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesi, mansup idare heyetlerine munhasıran valilerin riyaset etmesi gibi tahdidi bir hüküm ifade etmekte olup valilerin heyette bulunmadığı herhangi bir zamanda ne heyet âzasından birinin ve ne de vali muavininin riyaset etmesine imkân vermemekte bulunmasına göre lâyiha da teklif edilen veçhile maddenin sarahatlendirilmesi esas bakımından kabul edilmiş ve bu maddeye bir fıkra eklenmesi şeklinden ziyade maddenin tamamen değiştirilmesi suretinde taddil yapılması daha muvafık görülerek lâyiha

ona göre hazırlanmıştır.

Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılınır.

Dahiliye En. Reis	R. V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Mardin
C. Uybadın	A. Tüzün	E. Ergin
Kâtip		
Seyhan	Afyon K.	Ankara
C. Oral	S. Yurtkoru	F. Daldağ
Balıkesir	Bolu	Bursa
Y. S. Uzun	H. Ş. Adal	F. Güvendirin
Çanakkale	Erzurum	Gazianteb
H. Ergeneli	N. Elgün	Dr. A. Melek
Gümüşane	Hatay	Kars
R. Güreli	A. Türkmen	E. Özoğuz
Konya	Kütahya	Kütahya
Ş. Ergun	S. Ertem	Ö. B. Uzaklı
Malatya	Maras	Siird
E. Barkan	R. Kaplan	S. Tuncay
Tokad	Yozgad	Zonguldak
A. G. Pekel	S. Korkmaz	R. Vardar

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

1426 sayılı Vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 1426 sayılı Vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

İcabında vali muavini veya heyet âzasından bir zat valinin tensibiyle reis vekâletini yapar.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20 . V . 1943

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Hilmi Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. Day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 1426 numaralı vilâyet idaresi kanununun 58 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

A) Vilâyet idare heyeti; valinin riyaseti altında mektupçu, defterdar, Maarif müdürü, Nafia başmühendisi ile Sıhhiye ve Ziraat müdürlerinden teşekkül eder.

Vali, mazereti halinde muavini ve muavin bulunmayan vilâyetlerde mektupçuyu heyete riyaset etmek üzere tevkil edebilir.

B) Lüzum görülen vilâyetlerde, valinin riyaseti altında bulunmak ve Mülkiye veya Hukuk mezunlarından intihap edilmek üzere üç âzadan müteşekkil idare heyetleri tesisine Dahiliye vekâleti mezundur.

Vali, mazereti halinde muavini veya bu heyet âzasından birini heyete riyaset etmek üzere tevkil edebilir.

MADDE 2. — Bu kanun, neşri tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

